

မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ
ဗဟိုကော်မတီဌာနချုပ်

နိုင်ငံတကာရေးရာ သတင်းစဉ်

မေ၊ ၁၉၈၃

အရှေ့အလယ်ပိုင်းငြိမ်းချမ်းရေးအစီအစဉ်

နိုင်ငံရေးနှင့် စစ်ရေး တည်ငြိမ်မှု ကင်းမဲ့လျက်ရှိသည့် ကမ္ဘာ့အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသအရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပတ်သက်ရာနိုင်ငံများက ငြိမ်းချမ်းရေး အစီအစဉ်အမျိုးမျိုးကို တင်ပြခဲ့ကြရာ ထိုငြိမ်းချမ်းရေး အစီအစဉ်များကို ပါလက်စတိုင်းလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ (ပီအဲလ်အို) အပါအဝင် ကာယကံရှင် နိုင်ငံများက ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးကာ အဖြေရှာလျက် ရှိသည်။

မငြိမ်းချမ်းသော အရှေ့အလယ်ပိုင်း

ကမ္ဘာ့အရှေ့အလယ်ပိုင်း ပါလက်စတိုင်းဒေသတွင် ၁၉၄၇ ခုနှစ် အစွဲအနွှဲနိုင်ငံ ထူထောင်ခဲ့ချိန်မှ စ၍ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် အာရပ်နိုင်ငံများနှင့် အစွဲအနွှဲနိုင်ငံတို့၏ ပဋိပက္ခသည် စစ်ပွဲကြီး လေးကြိမ်တိုင်တိုင် ဖြစ်ပွားခဲ့ကာ နှစ်ပေါင်း ၃၀ ကျော်လာသည့်တိုင်မပြေ ရှင်းနိုင်သေးသော ပြဿနာဖြစ်ခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့ကုလ သမဂ္ဂ အဖွဲ့နှင့် အင်အားကြီး နိုင်ငံများက အရှေ့အလယ်ပိုင်းငြိမ်းချမ်းရေး ရရှိရေးအတွက် ကြိုးပမ်းခဲ့ ကြသော်လည်း သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံများ၏ သဘောထား ကွဲလွဲချက်များမှာ စေ့စပ်ညှိနှိုင်း၍ မရပဲ ရှိခဲ့သည်။ ၁၉၇၉ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ စေ့စပ် ညှိနှိုင်းပေးမှုကြောင့် အီဂျစ်နှင့် အစွဲအနွှဲနိုင်ငံတို့သည် ဒေးဗစ်စခန်း ထိပ်သီးအစည်းအဝေးပေါ် အခြေခံကာ နှစ်နိုင်ငံငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက် စာချုပ်ကို ချုပ်ဆိုနိုင်ခဲ့သည်။ သို့သော် အဆိုပါ သဘောတူညီ ချက်ကို ကျန်အာရပ်နိုင်ငံများနှင့် ပါလက်စတိုင်း လွတ်မြောက်ရေး အဖွဲ့တို့က ပြင်းပြင်း ထန်ထန် ဆန့်ကျင်ခဲ့ကြသည်။

အာရပ် - အစွဲအနွှဲ ပြဿနာနှင့် တဆက်တည်းမှာ ပင် ပါလက်စတိုင်းဒေသတွင်နေထိုင်ခဲ့ကြသည့် အာရပ် များသည် အာရပ် - အစွဲအနွှဲ စစ်ပွဲများကြောင့် အာရပ်နိုင်ငံများသို့ ဝင်ရောက် ခိုလှုံခဲ့ကြရာမှ ပါလက် စတိုင်း စစ်ပြေး ဒုက္ခသည်များမှာ ပြဿနာတရပ် ဖြစ်လာ ခဲ့သည်။ ထိုပါလက်စတိုင်းသားများသည် ပါလက်စတိုင်းဒေသ ပြန်လည်ရရှိရေး ရည်ရွယ်ချက်

ဖြင့် အာရပ်နိုင်ငံများတွင် ခြေကုပ်ယူကာ အစွဲအနွှဲ နိုင်ငံအား ဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၇ ခုနှစ်က ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် တတိယ အာရပ် - အစွဲအနွှဲစစ်ပွဲအပြီးတွင် အစွဲအနွှဲနိုင်ငံသည် ဂျော်ဒန် ထံမှ ဂျော်ဒန်မြစ် အနောက်ဘက်ကမ်းဒေသ၊ အီဂျစ် ထံမှ ဂါဇာကမ်းမြောင် ဒေသနှင့် ဆိုင်းနိုင်းဒေသ၊ ဆီးရီးယားထံမှ ဂိုလန်ကျွန်းမြင့်တို့ကို သိမ်းပိုက်ထားခဲ့ သည်။ အစွဲအနွှဲနိုင်ငံသည် သက်ဆိုင်ရာ အာရပ်နိုင်ငံ များနှင့် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့၏ တောင်းဆိုချက်ကို ဆန့်ကျင် ကာ ဆိုင်းနိုင်းဒေသ * မှ အပ ကျန်နယ်မြေများကို ဆက်လက် သိမ်းပိုက်ထားခဲ့သည်။ ထိုမျှမက အစွဲအနွှဲ အစိုးရသည် သိမ်းပိုက်ထားသည့် အာရပ်နယ်မြေများ ပေါ်တွင် ဂျူး လူနေဒေသအသစ်များကို ထူထောင် ခဲ့ပြီး ဂိုလန်ကျွန်းမြင့် ဒေသနှင့် အရှေ့ဂျေရုဆလင်မြို့ကို ပါ အစွဲအနွှဲနိုင်ငံအတွင်းသွတ်သွင်းခဲ့ကာ ဂျေရုဆလင် မြို့အား အစွဲအနွှဲမြို့တော်အဖြစ် ကြေငြာခဲ့သည်။

တဖန် အစွဲအနွှဲနိုင်ငံနှင့် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံ တနိုင်ငံ ဖြစ်သည့် လီဘာနွန်နိုင်ငံတွင် ခရစ်ယာန်များနှင့် မူဆလင်များအကြား အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ ခွဲဝေမှု မပြေမလည်ဖြစ်ရာမှ ၁၉၇၅ ခုနှစ် ပြေလတွင် ပြည်တွင်း စစ် စတင်ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ထိုပြည်တွင်း စစ်ပွဲသည် ၁၉၈၂ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် လီဘာနွန် နိုင်ငံအတွင်း အစွဲအနွှဲတပ်များ ဝင်ရောက်မှုကြောင့် စစ်ပွဲမှာ ပိုမို ကျယ်ပြန့်လာပြီး လီဘာနွန်ပြည်သူများမှာ စစ်ဘေး ဒဏ်ကို အလူးအလဲ ခံခဲ့ရသည်။ အစွဲအနွှဲတို့သည် ပါလက်စတိုင်း ပြောက်ကျားများကို ချေမှုန်းရန်

* ဆိုင်းနိုင်းဒေသကို အီဂျစ်-အစွဲအနွှဲ ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက် စာချုပ်အရ ၁၉၈၂ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် အီဂျစ်အချုပ်အခြာ အာဏာ အောက်သို့ ပြန်လည်လွှဲပြောင်းပေးခဲ့သည်။

အီရန်ထိုးစစ်ကို ကြံ့ကြံ့ခံနေရသည့် အီရက် ရွှေတန်း စစ်ပျက်နာ တနေရာ

အကြောင်းပြု၍ ဝင်ရောက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သော်လည်း လီဘာနွန်မှပါလက်စတိုင်းပြောက်ကျားများ ထွက်ခွာ သွားသည့်တိုင် အစွဲရေးတပ်များသည် လီဘာနွန်နိုင်ငံ အနောက် ဘေရွတ်မြို့တွင် ဆက်လက် တပ်စွဲလျက် ရှိသည်။

တချိန်တည်းမှာပင် အရှေ့အလယ်ပိုင်း ဒေသတွင် မဟာဗျူဟာကျသည့် ပါရှန်ပင်လယ်ကွေ့ထိပ်၌ တည် ရှိကြသည့် အီရန်နိုင်ငံနှင့် အီရက်နိုင်ငံတို့၏ နယ်မြေ ပိုင်ဆိုင်မှုကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်ပွားသည့် စစ်ပွဲမှာ လည်း ၂၉ လကျော် ကြာရှည်လာသည့်တိုင် အဆုံး မသတ်နိုင်သေးပါ ရှိသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးအဆိုပြုချက်များ

အရှေ့အလယ်ပိုင်း ပြဿနာများ အဖြေရှာရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ငြိမ်းချမ်းရေး အဆိုပြုချက်များကို နိုင်ငံ အများအပြားက တင်ပြခဲ့ကြသော်လည်း ထိရောက်မှု

မရှိခဲ့ချေ။ ၁၉၈၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် ဆော်ဒီ အာရေးဘီးယားဘုရင် ဖတ်ဒ် ၈ (ထိုစဉ်က အိမ်ရှေ့ မင်းသား) သည် အရှေ့အလယ်ပိုင်း ငြိမ်းချမ်းရေး အစီ အစဉ် တရပ်ကို တင်ပြခဲ့သည်။ ထိုငြိမ်းချမ်းရေး အစီ အစဉ်တွင် -

- အရှေ့ဂျေရုဆလင်အပါအဝင် ၁၉၆၇ ခုနှစ် စစ်ပွဲက သိမ်းပိုက်ထားခဲ့သည့် အာရပ်နယ်မြေ များအားလုံးမှ အစွဲရေးတို့ ဆုတ်ခွာပေးရန်၊
- ၁၉၆၇ ခုနှစ် စစ်ပွဲက သိမ်းပိုက်ထားသည့် အာရပ်နယ်မြေများပေါ် ထူထောင်ထားသည့် ဂျူး လူနေဒေသများကို ဖျက်သိမ်း ပေးရန်၊
- ဂျေရုဆလင်မြို့ရှိ ဘာသာရေး အထွတ်အမြတ် နေရာများတွင် လွတ်လပ်စွာ ဘုရားဝတ်ပြုခွင့် နှင့် ဘာသာရေး အခမ်းအနားများ ကျင်းပ ခွင့် ရှိရေးအတွက် အာမခံချက်ပေးရန်၊

၂။ အကျယ်ကို ၁၉၈၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် နိုင်ငံတော်ရေးရာ သတင်းစဉ် စာ ၁-၁၂ "အီရန်-အီရက်စစ်ပွဲနှင့် ပါရှန်ပင်လယ် ကွေ့နိုင်ငံများ" ဆောင်းပါး တွင် ဖတ်ရှုပါရန်။

၈ Fahd

နိုင်ငံတော်ရေးရာ ၅/၈၃

၈၈ ဘုရားပူဇော်လမ်းမ

အစွဲရေးတို့ ဝင်ရောက်စဉ်က ချခဲ့သည့် ဗုံးဒဏ်ကြောင့် ပျက်စီးခဲ့သည့် ဘေရွတ်မြို့တော်၏ ရှုခင်း

- ပါလက်စတိုင်းသားများ မိမိတို့ နေရပ်သို့ ပြန်ခွင့်ရရှိရေးနှင့် မပြန် လိုသူများ အတွက် လျှော့ကြေးငွေပေးရန်၊
- ဂျော်ဒန်မြစ် အနောက်ဘက်ကမ်း ဒေသနှင့် ဂါဇာကမ်းမြောင်ဒေသတို့တွင်ပါလက်စတိုင်း ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး အသွင် ကူးပြောင်းစဉ် ကာလအတွင်း ထိုဒေသကို ကုလသမဂ္ဂက ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရန်၊
- ပါလက်စတိုင်းနိုင်ငံထူထောင်ပြီး အရှေ့ဂျေရု ဆလင်အား မြို့တော်အဖြစ် သတ်မှတ်ရန်၊
- ဒေသအတွင်းရှိ နိုင်ငံများအားလုံး ငြိမ်းချမ်း စွာ နေထိုင်ခွင့်ရှိရေးကို အတည်ပြုရန်နှင့်၊
- ဖော်ပြပါ အချက်များအားလုံးကို ကုလသမဂ္ဂ က သော်လည်းကောင်း၊ သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံ အချို့က သော်လည်းကောင်း အာမခံချက် ပေးရန်

ဟူသည့် အချက်တို့ ဖြစ်သည်။

ဖတ်ဒ်တင်ပြသည့် ငြိမ်းချမ်းရေး အစီအစဉ်ကို အစွဲရေးအစိုးရက ပယ်ချခဲ့သည်။ အဆိုပါ ငြိမ်းချမ်း ရေးအစီအစဉ်ကို လိုက်နာ မော်ရိုကိုနိုင်ငံ၌ ကျင်းပသည့်

အာရပ်ထိပ်သီးညီလာခံတွင် တင်ပြ၍ အာရပ်နိုင်ငံများ လက်ခံ အတည်ပြုရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သော်လည်း ဆီးရီး ယား အပါအဝင် သဘောထား တင်းမာသည့် အာရပ်နိုင်ငံများက ဆန့်ကျင် ခဲ့ကြသည့် အတွက် ဆော်ဒီအာရေးဘီးယား နိုင်ငံ၏ ကြိုးပမ်း ချက်မှာ မအောင်မြင်ခဲ့ပေ။ ဖတ်ဒ်တင်ပြသည့် ငြိမ်းချမ်းရေး အစီအစဉ် ပျက်ပြားသွားပြီးနောက် ၁၉၈၂ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် အမေရိကန်သမ္မတရီဂင် တင်ပြ သည့် ငြိမ်းချမ်းရေး အစီအစဉ်နှင့် အာရပ်ထိပ်သီး ညီလာခံမှ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် ငြိမ်းချမ်းရေး အစီအစဉ် များမှာ အရေးပါလာခဲ့သည်။

သမ္မတရီဂင်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးအစီအစဉ်

စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့တွင် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု သမ္မတ ရီဂင်သည် အရှေ့အလယ်ပိုင်း ငြိမ်းချမ်းရေး အစီအစဉ်တရပ်ကို တင်ပြခဲ့သည်။ သမ္မတရီဂင်တင်ပြသည့် အဆိုပြုချက်တွင် -

- အစွဲရေးတို့ လိုလားတောင့်တသော လုံခြုံရေး အာမခံချက်ကို စစ်မှန်သော ငြိမ်းချမ်းရေးမှ သာ ရရှိနိုင်မည်ကို အစွဲရေးတို့ သဘောပေါက် နားလည်ရန်၊ ထိုသို့သော ငြိမ်းချမ်းရေး ရရှိရန်မှာလည်း သဘောထားကြီးမူ၊ အမြော် အမြင်ရှိမှုနှင့် သတ္တိရှိမှုတို့ကို လိုအပ်ကြောင်း၊

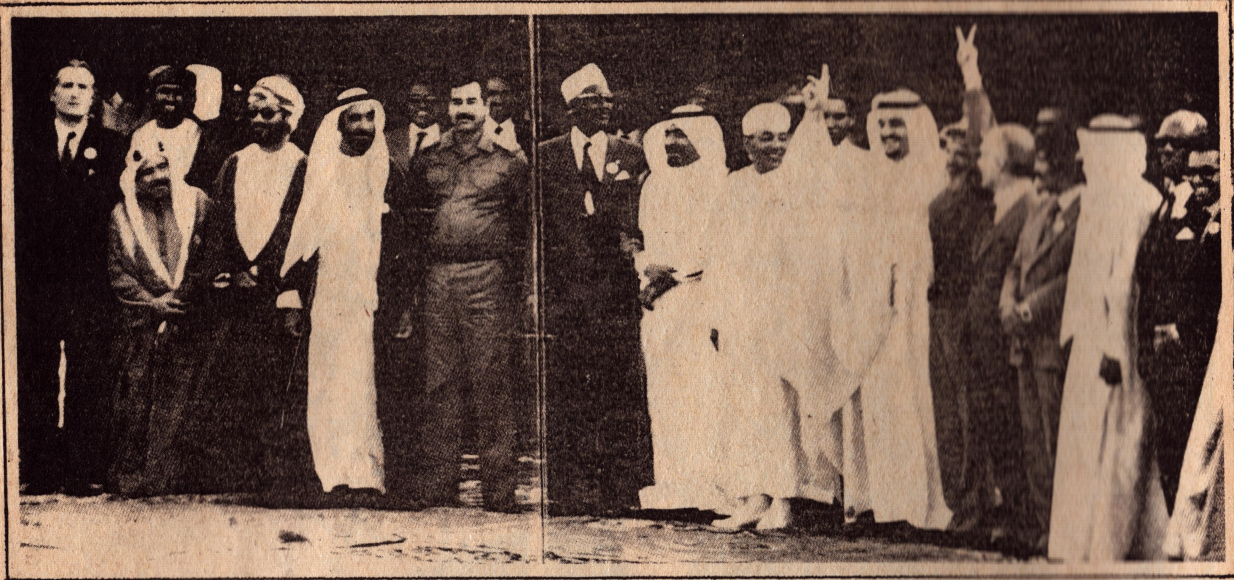
၁။ Current History, January 1982, p.4

၂။ Newsweek (U.S.A.), 26.7.82, p.17

နိုင်ငံတော်ရေးရာ ၅/၈၃

၉

9

အာရပ်ထိပ်သီးညီလာခံသို့ တက်ရောက်ကြသော အာရပ်နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များ

(၃) ဂျေရုဆလင်မြို့ရှိ ဘာသာရေး အထွတ်အမြတ်နေရာများတွင် လွတ်လပ်စွာ ဘုရားဝတ်ပြုခွင့်နှင့် ဘာသာရေး အခမ်းအနားများကျင်းပခွင့်ရှိရေးအတွက် အာမခံချက်ပေးရန်၊

(၄) ပါလက်စတိုင်း များ၏ တခုတည်းသော တရားဝင်ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သည့် ပီအဲလ်အို၏ ဦးဆောင်မှုဖြင့် ပါလက်စတိုင်းများသည် ကိုယ်ပိုင် ဆုံးဖြတ်ခွင့်နှင့် အမျိုးသား ရပိုင်ခွင့်များကို ကျင့်သုံးနိုင်ရေးအတွက် ထပ်မံ အတည်ပြုရန်၊

(၅) အနောက်ဘက်ကမ်းနှင့် ဂါဇာဒေသတွင် ပါလက်စတိုင်း ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ရေး အသွင်ကူးပြောင်းစဉ် ကာလအတွင်း ထိုဒေသကို ကုလသမဂ္ဂကကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရန်၊ ထိုကာလမှာလည်း လအနည်းငယ်ထက် ပို၍ မကျော်လွန်ရန်၊

(၆) ထိုနယ်မြေများ၌ လွတ်လပ်သော ပါလက်စတိုင်းနိုင်ငံ ထူထောင်ရန်နှင့် ဂျေရုဆလင်ကို ပါလက်စတိုင်းနိုင်ငံ မြို့တော်အဖြစ် သတ်မှတ်ရန်၊

(၇) ပါလက်စတိုင်းနိုင်ငံအပါအဝင် ဒေသတခုလုံး၌ တည်ရှိသည့် နိုင်ငံအားလုံး အတွက် ငြိမ်းချမ်းရေး အာမခံချက်ကို ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေး ကောင်စီက စီစဉ် ဆောင်ရွက်ပေးရန်နှင့်

(၈) အထက်ပါ အချက်များအားလုံးကို ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေးကောင်စီက အာမခံချက်ပေးရန်

တို့ ဖြစ်သည်။

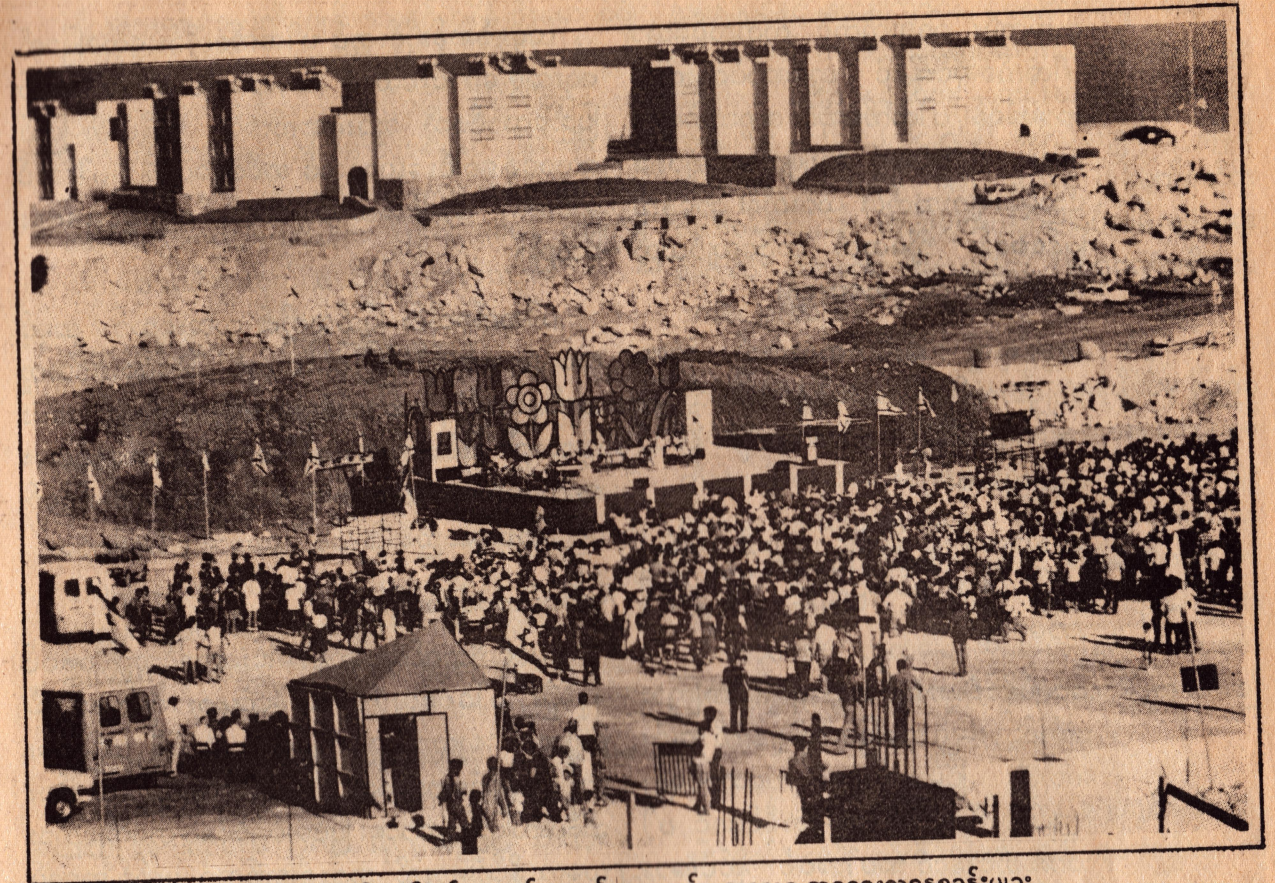
အဆိုပါငြိမ်းချမ်းရေးအစီအစဉ်၏ ထူးခြားချက်မှာ အရှေ့အလယ်ပိုင်းပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားသည့် ၃၅ နှစ်တာအတွင်း အာရပ်နိုင်ငံများအနေဖြင့် အစ္စရေးနိုင်ငံတည်ရှိမှုကို အသိအမှတ်ပြုသည့်သဘော ပထမဆုံးအကြိမ် အဖြစ် အပိုဒ် ၇ ၌ ဖော်ပြခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

အစ္စရေးနိုင်ငံက အာရပ်ထိပ်သီးညီလာခံက ချမှတ်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးအစီအစဉ်မှာ ယခင်ကအစ္စရေးပယ်ချခဲ့သည့် ဖတ်ဒ်၏ အစီအစဉ်ထက်ပင် ပိုမိုဆိုးရွားပြီး အစ္စရေးနိုင်ငံအား ဖျက်ဆီးရေးသို့ ဦးတည်လျက်ရှိသည်ဟုဆိုကာ ပယ်ချခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အစ္စရေးနိုင်ငံက အာရပ်နိုင်ငံများအား တိုက်ရိုက် ဆွေးနွေးပွဲများကျင်းပရန်ကမ်းလှမ်းခဲ့သည်။

၁။ Survival, The International Institute for Strategic Studies, Nov/Dec, 1982, p.278

၂။ NAB/Reuter, 10.9.82, Bul. No.2, p.11

၃။ NAB/Reuter, 11.9.82, Bul. No. 1, p.1

အနောက်ဘက်ကမ်းဒေသ၌ အသစ်ထူထောင်ထားသော အစ္စရေးလူနေဝန်းများ

အာရပ်ထိပ်သီးညီလာခံဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူမော်ရိုကိုဘုရင်ဟာဆန်က ဖက်စ် ငြိမ်းချမ်းရေး အစီအစဉ်ကို အပြုသဘောဖြင့် တုံ့ပြန်ရန် အစ္စရေးနိုင်ငံသို့ တိုက်ရိုက် ပန်ကြားခဲ့သည်။

တင်းမာသောသဘောထားရှိသည့် လစ်ဗျားနိုင်ငံနှင့် အီရန်နိုင်ငံတို့က ငြိမ်းချမ်းရေး အစီအစဉ်၌ အစ္စရေးနိုင်ငံ တည်ရှိမှုကို လက်ခံသည့် သဘောသက်ရောက်နေခြင်းကြောင့် ထိုအစီအစဉ်ကို ပြစ်တင် ရှုတ်ချခဲ့ကြသည်။

ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု၏

အရှေ့အလယ်ပိုင်းဆိုင်ရာမူဝါဒ

ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု ခေါင်းဆောင် လီယိုနစ်ဘရက်ဇ်ညက်ဗ်သည် စက်တင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု၏ အရှေ့ အလယ်ပိုင်းဆိုင်ရာ မူဝါဒတရပ်ကို ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့သည်။

လီယိုနစ်ဘရက်ဇ်ညက်ဗ်က အောက်ပါမူဝါဒများအပေါ် အခြေခံသော အရှေ့အလယ်ပိုင်း ဒေသတွင်

တရားမျှတ၍ တည်တံ့ခိုင်မြဲမည့် ငြိမ်းချမ်းရေးကို ရရှိမည်ဟု ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုက အလေးအနက် ယုံကြည်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့ပြီး အချက် ခြောက်ချက် ပါဝင်သည့် မူကို တင်ပြခဲ့သည်။

(၁) ကျူးကျော် ဝင်ရောက်ခြင်းဖြင့် ထိုင်းတပါးမြေကို သိမ်းပိုက် ထားခြင်းသည် လက်မခံနိုင်သောမူဝါဒဖြစ်သဖြင့်အစ္စရေးနိုင်ငံအနေဖြင့် ၁၉၆၇ ခုနှစ်မှစ၍ သိမ်းပိုက်ထားခဲ့သည့် ဂိုလန် ကုန်းမြင့်ဒေသ၊ ဂျော်ဒန်မြစ် အနောက်ဘက်ကမ်း ဒေသ၊ ဂါဇာဒေသနှင့် ယခု သိမ်းပိုက်ထားသည့် လီဘာနွန်နိုင်ငံ နယ်မြေများကို အာရပ်နိုင်ငံများလက်သို့ ပြန်လည်ပေးအပ်ရန်နှင့် အစ္စရေးနှင့် အိမ်နီးချင်း အာရပ်နိုင်ငံများအကြား နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်ထားရှိရန်၊

(၂) ပါလက်စတိုင်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင် ဆုံးဖြတ်ခွင့် ရရှိရေးနှင့် ဂါဇာဒေသနှင့် အနောက်

၁။ NAB/Reuter, 11.9.82, Bul. No.2, p.17

၂။ NAB/UPI, 11.9.82, Bul. No.3, p.2

ဘက်ကမ်း ဒေသတို့တွင် လွတ်လပ်သော ပါလက်စတိုင်းနိုင်ငံ ထူထောင်ရေးကို အာမခံရန်၊ ပါလက်စတိုင်း ဒုက္ခသည်များ အား ကုလသမဂ္ဂ ဆုံးဖြတ်ချက်များ၏ ရည်မှန်းချက်အတိုင်း ယင်းတို့၏ ဌာနသို့ ပြန်စေရန် သို့မဟုတ် သင့်လျော်သည့် လျော်ကြေးငွေများပေးရန်၊

(၃) အစွဲအလွှာတို့ သိမ်းပိုက်ထားသည့် အရှေ့ဂျေရုဆလမ်မြို့ကို အာရပ်များလက်သို့ ပြန်လည်ပေးအပ်ပြီး ပါလက်စတိုင်း နိုင်ငံ၌ ထည့်သွင်းရန်၊

(၄) ဒေသအတွင်းရှိ နိုင်ငံအားလုံး၏ လုံခြုံမှု၊ လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုတို့ကို အာမခံရန်၊

(၅) အာရပ်နိုင်ငံများနှင့် အစွဲအလွှာနိုင်ငံအကြား စစ်ဖြစ်ပွားမည့် အခြေအနေများကို အဆုံးသတ်ပြီး ငြိမ်းချမ်းရေး ထူထောင်ရန်၊ (ဤအချက်သည် အစွဲအလွှာနိုင်ငံနှင့် ပါလက်စတိုင်းနိုင်ငံ အပါအဝင် နိုင်ငံအားလုံးသည် တနိုင်ငံ၏အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင်မှု၊ လွတ်လပ်မှုနှင့် နယ်မြေတည်တံ့မှုတို့ကို တနိုင်ငံက လေးစားရန်လိုကြောင်း၊ အငြင်းပွားမှုများကို စေ့စပ်ဆွေးနွေး၍ ငြိမ်းချမ်းသော နည်းလမ်းဖြင့် ဖြေရှင်းရန် လိုကြောင်း)

(၆) အရှေ့အလယ်ပိုင်းပြဿနာ အဖြေရှာမှုကို ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများက အာမခံချက်ပေးသည့် အစီအစဉ်တရပ်ရေးဆွဲပြီးလက်ခံအကည်ပြုရန်နှင့်ထိုအစီအစဉ်ကို ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီ အမြဲတမ်းအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများက သော်လည်းကောင်း၊ ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီက သော်လည်းကောင်း အာမခံချက် ပေးရန်

ဟူသည့် အချက်များဖြစ်သည်။^၁

* အဖွဲ့ဝင်များမှာ မော်ရိုကို၊ ဆီးရီးယား၊ ဆော်ဒီအာရေးဘီးယား၊ ကျူးနီးရှား၊ အဲလ်ဂျီးရီးယားနိုင်ငံတို့မှ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးများနှင့် ပါလက်စတိုင်း လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့မှ ကိုယ်စားလှယ်တို့ ဖြစ်သည်။
၁။ NAB/Tass, 16.9.82, Bul. No.1, pp. 1-2 & Survival, Nov/Dec, 1982, p.283
၂။ NAB/Tass, 17.1.83, Bul. No.1, p.1
၃။ NAB/Reuter, 23.12.82, Bul. No.2, p.10

ယခုနှစ်ဆန်းပိုင်းတွင် ပါလက်စတိုင်းလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင် အာရာဖတ်သည် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုသို့ သွားရောက်ကာ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု ခေါင်းဆောင်သစ် အင်ဒရိုပေါ့ဗ် အပါအဝင် ဆိုဗီယက် ခေါင်းဆောင်များနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့သည်။

ပါလက်စတိုင်း ပြည်သူတို့၏ တရားသော အခွင့်အရေးများအတွက်ကြိုးပမ်းရာတွင် လိုအပ်သောအကူအညီများနှင့် ထောက်ခံမှုများကို ဆက်လက် ပေးသွားမည် ဖြစ်ကြောင်း ဆိုဗီယက်ခေါင်းဆောင်များက ထပ်မံကတိပေးခဲ့သည်ဟု အာရာဖတ်က ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့သည်။

အာရပ်အဖွဲ့ချုပ်ခရီးစဉ်

မော်ရိုကိုဘုရင်ဟက်ဆန်ခေါင်းဆောင်သည့်အဖွဲ့ဝင် ခုနစ်ဦး* ပါဝင်သော အာရပ်နိုင်ငံများ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေးကောင်စီ အမြဲတမ်းအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများဖြစ်သည့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံနှင့် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတ နိုင်ငံများသို့ သွားရောက်ကာ ဖက်စ် အာရပ်ထိပ်သီး ညီလာခံမှ ချမှတ်ခဲ့သော အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသငြိမ်းချမ်းရေးအစီအစဉ်များကို တင်ပြခဲ့သည်။

ဗြိတိန်နိုင်ငံသို့ သွားရောက်ရေးမှာ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တွင် ပီအဲလ်အိုကိုယ်စားလှယ်တဦး ပါဝင်သဖြင့် ဗြိတိသျှဝန်ကြီးချုပ် မာဂရက်သက်ချာက လက်ခံတွေ့ဆုံရန် ငြင်းပယ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် နှောင့်နှေးခဲ့သည်။ အဆိုပါ ကိစ္စရပ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဗြိတိန်နိုင်ငံနှင့် အာရပ်နိုင်ငံများအကြား ဆက်ဆံရေး မပြေမလည်ဖြစ်ခဲ့ပြီး ဗြိတိန်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ဖရန်စစ်ပင်း၏ ပင်လယ်ကွေ့ နိုင်ငံများသို့ သွားရောက်မည့် ခရီးစဉ်ကို ရွှေ့ဆိုင်းခဲ့ရသည်။ ယခုနှစ် မတ်လတွင် ပီအဲလ်အိုအဖွဲ့ဝင် ကိုယ်စားလှယ်အစား ပါလက်စတိုင်း အမျိုးသားကောင်စီ (အဝေးရောက် ပါလက်စတိုင်းပါလီမန်) အဖွဲ့ဝင်တဦး ဖြစ်သူ ပါမောက္ခ ဝါလစ်ခါလီဒီကိုအစားထိုး ပါဝင်စေခြင်းဖြင့် ပြေလည်သွားပြီး အာရပ်ငြိမ်းချမ်းရေး

ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ကိုကျော်ဒန်ဘုရင်ဟစ်နီ ဦးဆောင်၍ ဗြိတိန်နိုင်ငံသို့ သွားရောက်ခဲ့သည်။ အာရပ်အဖွဲ့ချုပ် ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့နှင့် ဗြိတိသျှအစိုးရတို့၏ ဆွေးနွေးပွဲများအပြီးတွင် အရှေ့အလယ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဗြိတိသျှတို့၏ ရပ်တည်ချက်မှာ ကျေနပ်စရာ ကောင်းကြောင်းဖြင့် ဆော်ဒီအာရေးဘီးယားနိုင်ငံ ပြန်ကြားရေး ဝန်ကြီး အဗ္ဗဒူယာမနီက ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့သည်။

လီဘာနွန်ဆိုင်ရာ သုံးနိုင်ငံဆွေးနွေးပွဲ

ထိုကဲ့သို့ အာရပ်အစွဲအလွှာအပြေရှာရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံများက ကြိုးပမ်းလျက်ရှိစဉ် မှာပင် တဘက်တွင်လည်း အရှေ့အလယ်ပိုင်း ငြိမ်းချမ်းရေး၏တစ်စိတ်တဒေသဖြစ်သည့်လီဘာနွန်နိုင်ငံမှအစွဲအလွှာတပ်များ ရုပ်သိမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲများကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ အထူးသံတမန် ဖိလစ်ဟာဘစ်သည် အစွဲအလွှာနိုင်ငံနှင့် လီဘာနွန်နိုင်ငံအကြား လွန်းပျံ့ခရီး သွားရောက်ကာ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပေးမှုကြောင့် လီဘာနွန်မှ အစွဲအလွှာတပ်များရုပ်သိမ်းရေးဆိုင်ရာ လီဘာနွန်၊ အမေရိကန်၊ အစွဲအလွှာသုံးနိုင်ငံဆွေးနွေးပွဲများကို ပြုလုပ် နိုင်ခဲ့သည်။ ထိုဆွေးနွေးပွဲများကို ဘေရွတ်မြို့တောင်ဘက်ငါးမိုင်အကွာရှိ ခါလီဒေ + မြို့နှင့် အစွဲအလွှာနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်းနယ်စပ်မြို့ဖြစ်သော ကီယက်ရှမီနာ* မြို့တို့တွင် တလှည့်စီကျင်းပခဲ့သည်။ ထိုဆွေးနွေးပွဲများတွင် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုမှ အထူးသံတမန် မောရစ်ဒရေပါဖ်၊ အစွဲအလွှာနိုင်ငံဘက်မှ ခေါင်းဆောင်အဖြစ် ဒေးဗစ်ကင်ချီ* နှင့် လီဘာနွန်နိုင်ငံမှ ခေါင်းဆောင်အဖြစ် အန်တိုနီဖက်တဲလ်ဗီ တို့ ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။

ဆွေးနွေးပွဲများမှာ နှစ်လ ကြာမြင့်လာသည့်တိုင် စေ့စပ်ညှိနှိုင်း၍ မရနိုင်သည့် သဘောထား ကွဲလွဲချက်များရှိသေးပင် ဖြစ်သည်။ အဓိက သဘောထား ကွဲလွဲချက်များမှာ အစွဲအလွှာအစိုးရက ဆွေးနွေးပွဲအစီအစဉ်တွင် တပ်ရုပ်သိမ်းရေးသမ္မတ အစွဲအလွှာ - လီဘာနွန် နှစ်နိုင်ငံပုံမှန်ဆက်ဆံရေး ထူထောင်သည့် အဆင့်အထိ ကျယ်ပြန့်စွာ ပါဝင်စေလိုသည်။ ထို့အပြင် လီဘာနွန်နိုင်ငံ၌ စစ်ရေးကြိုတင်သတ်ပေးစခန်းများ ဆက်လက်

ထားရှိရန်နှင့် လေကြောင်း ရေကြောင်းမှ ထောက်လှမ်းရေးကို ဆက်လက်ပြုလုပ်သွားရန် လိုလားသည်။ ထိုမျှမက လီဘာနွန်နိုင်ငံမှ ဆီးရီးယားနှင့် အစွဲအလွှာတပ်များ တပြိုင်နက်တည်း ရုပ်သိမ်းခြင်း မပြုမီ အစွဲအလွှာသို့ ပန်းများလွှတ်ပေးရေးနှင့် ပါလက်စတိုင်းလွတ်မြောက်ရေး တပ်ဖွဲ့များလည်း ရုပ်သိမ်းပေးရေးအတွက် အာမခံချက်များရရှိရန် အစွဲအလွှာအစိုးရက တောင်းဆိုသည်။

လီဘာနွန်အစိုးရကလည်း လီဘာနွန်နိုင်ငံမှ ပြည်ပတပ်များအားလုံး အမြန်ဆုံးရုပ်သိမ်းသွားရေးကိုစွဲရပ်ကိုသာ ဦးတည်ဆွေးနွေးလိုသည်။ အကယ်၍ အစွဲအလွှာတပ်များ ရုပ်သိမ်း ပေးရေးကို လီဘာနွန်အစိုးရ အနေဖြင့် ဆွေးနွေးနိုင်ခဲ့လျှင် မိမိတို့ တပ်များကိုလည်း တပြိုင်နက်တည်း ရုပ်သိမ်းပေးမည် ဖြစ်ကြောင်း ပါလက်စတိုင်း လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့နှင့် ဆီးရီးယားအစိုးရတို့က လီဘာနွန်အစိုးရအား ကတိပြုထားသည်ဟု ဆိုသည်။

အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုကမူ တပ်ရုပ်သိမ်းရေးနှင့် ပတ်သက်၍ လီဘာနွန်အစိုးရ၏ ရပ်တည်ချက်ကို လက်ခံထားသည်။ တပ်ရုပ်သိမ်းရေး ဆွေးနွေးပွဲအစီအစဉ်တွင် အကြောင်းအရာများကျယ်ပြန့်စွာ ပါဝင်ခြင်းဖြင့် ပဋိပက္ခ ရှည်ကြာပြီး သမ္မတရိုဂင်၏ အရှေ့အလယ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ငြိမ်းချမ်းရေးအစီအစဉ် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မှုအား ထိခိုက်သွားမည်ကို အမေရိကန်အစိုးရက စိုးရိမ်လျက် ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အမေရိကန်အစိုးရသည် အထူးသံတမန် ဖိလစ်ဟာဘစ်အား အရှေ့အလယ်ပိုင်းသို့ ထပ်မံစေလွှတ်၍ နှစ်နိုင်ငံသဘောထား ကွဲလွဲချက်များကို စေ့စပ်ညှိနှိုင်းစေခဲ့သည်။ ဇန်နဝါရီလ နောက်ဆုံးပတ်တွင်မူ ဆွေးနွေးပွဲ၌ အရေးကြီးဆုံး ကိစ္စရပ်များဖြစ်သည့် အစွဲအလွှာတပ်များ ရုပ်သိမ်းရေး၊ လီဘာနွန် တောင်ပိုင်း၌ အစွဲအလွှာတပ်အချို့ ဆက်လက် ထားရှိရေး၊ လုံခြုံရေးဇုန်မြေ တည်ထောင်ရေးနှင့် နှစ်နိုင်ငံ ပုံမှန်ဆက်ဆံရေး ကိစ္စရပ်များကို ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းရန် အထူးကော်မတီ လေးရပ်ကို ဖွဲ့စည်းနိုင်သည်အထိ တိုးတက်မှုအချို့ကို ရရှိခဲ့သည်။

+ Khalde x Kiryat Shmona ψ Morris Draper
* David Kimche β Antoine Fattal
၁။ NAB/Reuter, 21.1.83, Bul. No.2, p.13
၂။ Newsweek (U.S.A), 10.1.83, p.12
၃။ NAB/Reuter, 13.2.83, Sunday, Bul. p.9
၄။ Newsweek (U.S.A), 10.1.83, p.12
၅။ NAB/AFP, 24.3.83, Bul. No.1, P.11
၆။ Newsweek (U.S.A), 31.1.83, p.25

လက်ရှိအခြေအနေ

အရှေ့ အလယ်ပိုင်း စေ့စပ် ဆွေးနွေးပွဲများတွင် အာရပ်ခေါင်းဆောင်များ ပိုမိုလျင်မြန်စွာ ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်ကြရန် အီဂျစ်သမ္မတမူဘာရက်က တိုက်တွန်းလိုက်ပြီး အမေရိကန် ငြိမ်းချမ်းရေး အစီအစဉ်ကို အီဂျစ်နိုင်ငံက ထောက်ခံကြောင်း ထပ်လောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။

မော်ရိုကိုဘုရင်ဟက်ဆန်ကလည်း ပါလက်စတိုင်း လွတ်မြောက်ရေး အဖွဲ့အတွင်း သဘောထား ကွဲလွဲမှု များကို ပြန်လည် သင့်မြတ်အောင် ကြိုးပမ်းကြရန် ပီအဲလ်အို ခေါင်းဆောင်များအား တိုက်တွန်း ပြောကြားခဲ့သည်။

ထို့နောက် ပါလက်စတိုင်း အမျိုးသား ကောင်စီ (ပါလီမန်) ၁၆ ကြိမ်မြောက်အစည်းအဝေးကို ဖေဖော်ဝါရီလတွင် အဲလ်ဂျီးရီးယားနိုင်ငံ အဲလ်ဂျီးယာစ်မြို့တွင် ကိုးရက်ကြာ ကျင်းပခဲ့သည်။ အဆိုပါ အစည်းအဝေးက အမေရိကန်သမ္မတရီဂင်၏ အရှေ့အလယ်ပိုင်း ငြိမ်းချမ်းရေးအစီအစဉ်သည် ပါလက်စတိုင်းပြဿနာကို ထာဝရဖြေရှင်းမည့် အစီအစဉ် မဟုတ်ဟု ပယ်ချခဲ့ပြီး အာရပ်ထိပ်သီး ညီလာခံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးအစီအစဉ်ကိုသဘောတူလက်ခံကြောင်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ထိုအစည်းအဝေး၏ နောက်ဆုံးနေ့

တွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ယာဆာအာရာဖတ်ကို ပြန်လည် ရွေးချယ်လိုက်သည်။

ထို့နောက် ပါလက်စတိုင်းဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ ညီလာခံကို တန်ဖန်းနီးယားနိုင်ငံ အရှူးရှားမြို့တွင် မတ်လနောက်ဆုံးပတ်က ကျင်းပခဲ့သည့် ထိုညီလာခံသို့ အာဖရိကနိုင်ငံ ၂၀ အပြင် အီရက်၊ ဆီးရီးယားနှင့် ကျူးဘားနိုင်ငံတို့မှ ကိုယ်စားလှယ်များ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါ ညီလာခံက အာဖရိကနိုင်ငံများ အနေဖြင့် ပါလက်စတိုင်း လွတ်မြောက်ရေး အဖွဲ့ကို တိုး၍ ထောက်ခံကြရန်နှင့် မိမိတို့ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံရှိ မြို့တော်များတွင် ပီအဲလ်အို အဖွဲ့အား သံအမတ်ကြီး အဆင့် ထားရှိခွင့်ပေးရန် အာဖရိက နိုင်ငံများအား လုံးညီ တိုက်တွန်းခဲ့သည်။

ပြေလဆန်းတွင် ပါလက်စတိုင်း လွတ်မြောက်ရေး အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် အာရာဖတ်သည် ဂျော်ဒန်နိုင်ငံသို့ သွားရောက်ကာ ဘုရင်ဟူစိန်နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့သည်။ အီဂျစ်သမ္မတ မူဘာရက်က ပါလက်စတိုင်း တို့နှင့် ပတ်သက်သည့် အနာဂတ်ဆွေးနွေးပွဲများတွင် ပါလက်စတိုင်းတို့၏ တရားဝင်ကိုယ်စားလှယ် အဖြစ် ဂျော်ဒန်နိုင်ငံအား ခွင့်ပြုရန် ပါလက်စတိုင်း လွတ်မြောက်ရေး အဖွဲ့အား တိုက်တွန်းခဲ့ပြီး ယခုကဲ့သို့ ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အခွင့်ကောင်းတခုကို လက်မလွှတ်စေရန် ကြိုးပမ်းသင့်ကြောင်း ဂျော်ဒန်နှင့် ပါလက်စတိုင်းလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့တို့အား ပန်ကြားခဲ့သည်။

**မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီထုတ် စာအုပ်
တောင်သူလယ်သမားရေးရာ အမှတ် - ၉**

အဖိုး ၃ ကျပ်၊ ပြား ၅၀

ပါတီဌာနချုပ် အရောင်းဆိုင်နှင့် နယ်ကိုယ်စားလှယ်များထံတွင် ဝယ်ယူနိုင်ပါသည်။

၁။ NAB/UPI, 24.1.83, Bul. No.2, p.3
၂။ NAB/AFP, 24.1.83, Bul. No.1, p.1
၃။ NAB/Reuter, 23.2.83, Bul. No. 2. p.
x Arusha

၄။ NAB/Reuter, 2.4.83, Bul. No. 1, p.8
၅။ Newsweek (U.S.A), 4.4.83, p.24
၆။ NAB/UPI, 4.4.83, Bul. No. 1, p.7

သတ္တမအကြိမ်မြောက်

ဘက်မလိုက်ထိပ်သီး ညီလာခံ

သတ္တမအကြိမ်မြောက် ဘက်မလိုက်ထိပ်သီးညီလာခံကို ၁၉၈၃ ခုနှစ် မတ်လ ၇ ရက်နေ့မှ ၁၅ ရက်အထိ နီပေါနိုင်ငံ နယူးဒေလီမြို့တွင် ခြောက်ရက်ကြာ ကျင်းပခဲ့ရာ ဘက်မလိုက် နိုင်ငံပေါင်း ၁၀၁ နိုင်ငံမှ နိုင်ငံ အကြီးအကဲများ၊ အစိုးရအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင်များ၊ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးများနှင့် နိုင်ငံပေါင်း ၁၂ နိုင်ငံနှင့် အဖွဲ့အစည်း ၅၈၀ တို့မှ လေ့လာသည့် ကိုယ်စားလှယ်များ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ညီလာခံ၌ ကမ္ဘာ့ရေးရာ ပြဿနာများကို အချေအတင် ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီး နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးပြဿနာရပ်များဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ခဲ့သည်။

ဘက်မလိုက် လှုပ်ရှားမှု၏ ပြောင်းလဲလာသော အနေအထား

ဘက်မလိုက်လှုပ်ရှားမှု သဘောကို လွန်ခဲ့သည့် ၂၁ နှစ်ကျော်က တွေးခေါ်ကြဆဲခြင်း ဖြစ်ပြီး ဖွဲ့စည်း ထူထောင်စ အခါက အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုနှင့် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုတို့၏ ကမ္ဘာ့ရေးရာများအပေါ် ဩဇာလွှမ်းမိုးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ကြောင့်ကြစိုးရိမ်သော နိုင်ငံ ၂၅ နိုင်ငံ ပါဝင်ခဲ့သည်။ မြောက်အတ္တလန္တိတ်စစ်စာချုပ်အဖွဲ့ သို့မဟုတ် ဝါဆောစစ်စာချုပ်အဖွဲ့တွင် မပါဝင်သောနိုင်ငံများကို အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ အဖြစ် လက်ခံခဲ့သည်။

ဘက်မလိုက် လှုပ်ရှားမှု၏ မူလ ရည်မှန်းချက်မှာ အဓိက ကမ္ဘာ့အင်အားကြီး အုပ်စုနှစ်ခု၏ အားပြိုင်မှုမှလွတ်ကင်းရန် ဖြစ်သည်။ သို့သော်ယခုအခါအဆိုပါ လှုပ်ရှားမှုသည် ကွန်မြူနစ်လိုလားသော အသွင်ဆောင်လာခြင်းကို အလယ်အလတ်သဘောထားရှိသည့် အချို့သော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက စိုးရိမ်လာကြသည်။ ထိုသို့ စိုးရိမ်မှု ပေါ်ပေါက်စေသည့် အကြောင်းတရပ်မှာ ၁၉၇၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ဟာဗာနာမြို့၌ ထိပ်သီးညီလာခံ ကျင်းပခဲ့ခြင်းဖြင့် ကျူးဘားနိုင်ငံက လှုပ်ရှားမှုတွင် ခေါင်းဆောင်နေရာ ယူခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

သည်။ ဘက်မလိုက်နိုင်ငံများနှင့် ဆိုဗီယက်အုပ်စုသည် သဘာဝ မဟာမိတ် ဖြစ်သည်ဟု ကျူးဘားနိုင်ငံက ကြေငြာခဲ့သည်ကို အလယ်အလတ် သဘောထားရှိသည့် နိုင်ငံ အများစုက ကန့်ကွက်ခဲ့ကြသည်။

သတ္တမအကြိမ် ထိပ်သီးညီလာခံသို့ မြန်မာနိုင်ငံ အပါအဝင် နိုင်ငံပေါင်း ၉၄ နိုင်ငံတို့မှ ကိုယ်စားလှယ်များ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါ ညီလာခံတွင် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအတွင်း နိုင်ငံတကာ အရေးအခင်းများနှင့် ပတ်သက်၍ အမြင်ခြင်း မတူညီမှုများ၊ ဘက်မလိုက်နိုင်ငံ အချို့က မိမိတို့ လိုလားသည့် ပြင်ပ အင်အားကြီးအုပ်စုနိုင်ငံများ၏ အကျိုးစီးပွားကို ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းမှုများနှင့် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအချို့က မိမိတို့၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် ဘက်မလိုက်မှုများ ပြုလုပ်ခြင်းတို့ကြောင့် ဘက်မလိုက်နိုင်ငံများအတွင်း သဘောထားကွဲလွဲမှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ဘက်မလိုက်လှုပ်ရှားမှု အစစ်အမှန် ပြန်လည် ပေါ်ထွန်းလာရေးအတွက် အခြေခံ မူများ ပြန်လည်ရေးဆွဲရန်နှင့် စစ်မှန်သစ်လွင်သော ဘက်မလိုက်လှုပ်ရှားမှုတရပ် စတင်ရန် သတ္တမအကြိမ် ဘက်မလိုက်ထိပ်သီးညီလာခံသို့ အဆိုတရပ်ကို ထင်

၁။ Bangkok Post, 9.1.83, p.6
၂။ ထို 8.၁.၈၃၊ The New York Times, 8.၁.၈၃၊ p.1
၃။ အကျယ်ကို ၁၉၇၉ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလထုတ် နိုင်ငံတကာရေးရာ သတင်းစဉ် “သတ္တမအကြိမ်မြောက်ဘက်မလိုက်ထိပ်သီးညီလာခံ” ဆောင်းပါးတွင် ဖတ်ရှုပါရန်။

ဘက်မလိုက်ထိပ်သီးညီလာခံသို့ တက်ရောက်

သွင်းခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ထိုအဆိုနှင့် ပတ်သက်၍ တို့ပြန်မှု တစ်ခုတည်း မတွေ့ရှိသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဘက်မလိုက်လှုပ်ရှားမှုမှ နုတ်ထွက်ခဲ့သည်။

ညီလာခံကျင်းပရေး

သတ္တမအကြိမ်မြောက်ဘက်မလိုက်ထိပ်သီးညီလာခံကို မူလက အီရန်နိုင်ငံတွင် ကျင်းပရန်အစီအစဉ် ရှိခဲ့သော်လည်း ပင်လယ်ကွေ့စစ်ပွဲကြောင့် ၁၉၈၂ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ၌မကျင်းပနိုင်ခဲ့ပဲ ယခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ ရွှေ့ပြောင်းကျင်းပခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါထိပ်သီး ညီလာခံတွင် ၁၉၇၉ ခုနှစ်က ဟာဗာနာ ညီလာခံ၌ ဘက်မလိုက် လှုပ်ရှားမှုအဖွဲ့၏ သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သူ ကျူးဘားသမ္မတ ဖီဒယ်ကတ် စထရိုယံမှ အိန္ဒိယဝန်ကြီးချုပ် အင်ဒီရာဂန္ဒီက လှုပ်ရှားမှုဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် လွှဲပြောင်းတာဝန်ယူသည်။

၁။ စတုတ္ထအကြိမ်ပါတီညီလာခံသို့ တင်သွင်းသည့် ဗဟိုကော်မတီ၏ နိုင်ငံရေးအစီရင်ခံစာ၊ ၁၉၈၁၊ စာ၊ ၁၂၀
၂။ Bangkok Post, 9.1.83, p.6

ဘက်မလိုက် အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်ရန် ဘက်မလိုက်အဖွဲ့ဝင် ၉၇ နိုင်ငံအနက် ၉၅ နိုင်ငံမှ နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များနှင့် အစိုးရအဖွဲ့ အကြီးအကဲများထံသို့ အိမ်ရှင် အိန္ဒိယနိုင်ငံက ဖိတ်စာများပေးပို့ခဲ့သည်။ လေ့လာသူအဖြစ် ဖိတ်ကြားခြင်း ခံရသော နိုင်ငံ ၁၂ နိုင်ငံမှာ ဘာဘေးဒီးစ်၊ ဘရာဇီးလ်၊ ကိုလံဘီယာ၊ ကော့စတာရီကာ၊ ဒိုမီနီကန်သမ္မတ နိုင်ငံ၊ အီကွာဒို၊ အဲလ်ဆာဗေဒီး၊ မက္ကဆီကို၊ ပါပူဝါနယူးဂီနီ၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ဥရူဂွေးနှင့်ဗင်နီဇွဲလားနိုင်ငံတို့ဖြစ်ကြသည်။ အဖွဲ့အစည်းရှစ်ခုမှာ ကုလသမဂ္ဂ၊ အာဖရိက ညီညွတ်ရေးအဖွဲ့၊ အာဖရိက အမျိုးသားကွန်ဂရက်၊ အာဖရိက-အာရှပြည်သူ့ သွေးစည်း ညီညွတ်ရေးအဖွဲ့၊ အာရပ်အဖွဲ့ချုပ်၊ အစ္စလာမ်ကွန်ဖရင့်၊ အာဖရိက တိုက်လုံးဆိုင်ရာ ကွန်ဂရက်နှင့် ပြုတိုရိုကို ဆိုရှယ်လစ်ပါတီတို့ဖြစ်ကြသည်။

၃။ NAB/AFP, 4.1.83, Bul.No.2, p.17
၄။ The Statesman, 4.1.83, p.7

ကြသည့် နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များ

ဘဟားမား၊ ဘာဘေးဒီးစ်၊ ကိုလံဘီယာနှင့် ဗန်နွာတူ နိုင်ငံတို့အား အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံသစ်များ အဖြစ် ဝင်ခွင့်ပြုသဖြင့်ဘက်မလိုက်လှုပ်ရှားမှုတွင်အဆိုပါလေးနိုင်ငံအပါအဝင် စုစုပေါင်း ၁၀၀နိုင်ငံ ရှိလာသည်။

ဘက်မလိုက် ထိပ်သီးညီလာခံတွင် ပေါ်ထွက်လာမည့် ကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးရန် အိန္ဒိယအစိုးရက နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးဌာန အရာရှိများအား နိုင်ငံပေါင်း ၃၀ခန့်သို့ စေလွှတ်ခဲ့သည်။

နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များ၏ သဘောထား

အိမ်ရှင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဝန်ကြီးချုပ် အင်ဒီရာဂန္ဒီက ထိပ်သီးညီလာခံတွင် သဘောကွဲလွဲနိုင်သော ပြဿနာရပ်များကိုရှောင်ရှားပြီး အကျိုးတူ ကိစ္စရပ်များကို

* Milka Planinc
၁။ NAB/Reuter, 5.3.83, Bul.No.2, p.16
၂။ NAB/Reuter, 7.1.83, Bul.No.1, p.13

အာရုံစိုက် ဆောင်ရွက်သွားနိုင်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ကြောင်း၊ အထူးသဖြင့် တတိယ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ပူးတွဲလှုပ်ရှားမှုကို အလေးပေးသွားနိုင်လိမ့်မည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။

ဘက်မလိုက်မူဝါဒနှင့် လှုပ်ရှားမှုသည် နိုင်ငံတကာအခြေအနေကို ပိုမိုဆိုးရွား မလာအောင် ဟန့်တားရေးအတွက် အထောက်အကူ ပြုလိမ့်မည် ဖြစ်သည့်အပြင် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေး ခိုင်မာတောင့်တင်းမှုနှင့် ကမ္ဘာပေါ်တွင် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး တန်းတူရည်တူဆက်ဆံရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့အတွက် အခြေအနေများ ဖန်တီးပေးလိမ့်မည်ဟု ယူကြည်ကြောင်း ယူဂိုဆလားဗီးယား နိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ် မိလ်ကာပလာနစ်*က ပြောကြားခဲ့သည်။

၃။ NAB/Reuter, 26.2.83, Bul.No.1, p.17
၄။ NAB/Tanjug, 1.1.83, Bul.No.1, p.2

ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု ကွန်မြူနစ်ပါတီ အာဘော် ကွန်ဆီမစ်ကာယာပရာဗဒါသတင်းစာတွင် ဘက်မလိုက် နိုင်ငံများသည် ဆိုဗီယက်အုပ်စုနှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း၊ နယ်ချဲ့အင်အားစုတို့က ဘက်မလိုက် လှုပ်ရှားမှုအား ပျက်ပြားအောင် လုပ်ဆောင်နေခြင်းကို သတိထားသင့်ကြောင်း၊ ဆိုဗီယက်စစ်ရေး ခြိမ်းခြောက်မှုကို အကြောင်းပြု၍ ဘက်မလိုက် လှုပ်ရှားမှုနှင့် နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်သော အင်အားစုတို့ အကြားသဘောထား ကွဲလွဲအောင် ဖောက်ပြန်ရေး အင်အားစုတို့ကို ကြီးပမ်းလျက် ရှိကြောင်း၊ ဘက်မလိုက်လှုပ်ရှားမှုသည်နိုင်ငံရေးနိုးကြားမှုတန်းတူရည် ဘူမိ၊ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး၊ စစ်ဆန့်ကျင်ရေးအင်အား တို့နှင့်ပူးပေါင်းမှု၊ ကမ္ဘာ့သူကမ္ဘာသားတို့၏ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လွတ်လပ်ရေးတို့အတွက် မရပ်မနား ကြိုးပမ်းမှု တို့ကို ပြသသင့်ကြောင်း ရေးသား ဖော်ပြခဲ့သည်။

အိန္ဒိယ ဝန်ကြီးချုပ် အင်ဒီရာဂန္တီ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်စဉ် ကာလအတွင်း ဘက်မလိုက် လှုပ်ရှားမှု၏ လမ်းညွှန်ချက်အခြေခံမူများသည် ဘက်မလိုက်ထူထောင်ခဲ့သည့် မူများအတိုင်း ဆောင်ရွက် လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ကြောင်း အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု သမ္မတ ဂျီဝင်က ပြောကြားခဲ့သည်။

စင်ကာပူနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ဒါနာဘလန် ၄ က ထိပ်သီးအစည်းအဝေးတွင် ဆိုဗီယက်ဩဇာလွှမ်းမိုးခြင်းမှ ကင်းဝေးပြီး ဘက်မလိုက် အခြေခံမူများနှင့် မူဝါဒများ လမ်းကြောင်းသို့ အဓိက ဦးတည်သည့် အပြောင်းအလဲဖြစ်လာလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။

ဝန်ကြီးချုပ်အင်ဒီရာဂန္တီ၏ အပွင့်မိန့်ခွန်း

အိန္ဒိယဝန်ကြီးချုပ် အင်ဒီရာဂန္တီက မတ်လ ၇ ရက်နေ့တွင် ညီလာခံအပွင့်မိန့်ခွန်းပြောကြားရာ၌ အထွေထွေ လက်နက်ဖျက်သိမ်းရေးနှင့် တတိယကမ္ဘာ့နိုင်ငံများဆိုင်ရာ ပြင်ပမူဝါဒဆိုင်ရာကိစ္စများ ရပ်စဲရေး တို့ကို တောင်းဆိုကြောင်း၊ ညီလာခံအင်အား မိုင်ဆိုင်သည့် နိုင်ငံများအား ညီကလီယာလက်နက်

၁။ NAB/Reuter, 6.3.83, Sun, Bul. p.28
၂။ NAB/Reuter, 3.3.83, Bul.No.2, p.14
၃။ Dhanabalan

သုံးစွဲမှု သို့မဟုတ် သုံးစွဲရန် ခြိမ်းခြောက်မှုတို့ကို စွန့်လွှတ်ရန်နှင့် ညီကလီယာလက်နက် စမ်းသပ်မှု၊ ထုတ်လုပ်မှု၊ တပ်ဆင်မှုတို့ကို ရပ်စဲရန် တောင်းဆိုကြောင်း၊ တကမ္ဘာလုံးစစ်အသုံးစရိတ်မှာ ဖွံ့ဖြိုးမှု အကူအညီ၏ အဆပေါင်း ၂၀ ရှိနေခြင်းကို ရှုတ်ချကြောင်း၊ ပါလက်စတိုင်းနှင့် နမီးဘီးယားဒေသ လွတ်မြောက်ရေး လှုပ်ရှားမှုတို့ကို ထောက်ခံပြီး အစွဲအနားနှင့် တောင်အာဖရိကနိုင်ငံတို့၏ ကျူးကျော်မှုနှင့် လူမျိုးခွဲခြားမှုတို့ကို ရှုတ်ချကြောင်း၊ ပင်လယ်ကွေ့စစ်ပွဲ အဆုံးသတ်ရန် တိုက်တွန်းကြောင်း၊ အာရှ၊ အာဖရိကနှင့် လက်တင် အမေရိကနိုင်ငံများ၌ ပြောင်ပြောင်တင်းတင်း သို့မဟုတ် ပုန်းလျှိုးကွယ်လျှိုး ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုနှင့် ကျူးကျော်မှုအားလုံးတို့ကို ရှုတ်ချကြောင်း၊ မည်သည့် အင်အားကြီးနိုင်ငံ သို့မဟုတ် အင်အားကြီး အုပ်စုမဆို ထိုသို့ ကြားဝင် စွက်ဖက်ပိုင်ခွင့် မရှိကြောင်း၊ ဘက်မလိုက်လှုပ်ရှားမှုသည် အာဖရိကနက္ခတ်နိုင်ငံ၌ ပုံမှန် အခြေအနေသို့ စောစီးစွာ ရောက်ရှိရန် လိုလားကြောင်း၊ အိန္ဒိယသမ္မတနှင့် ဒီဂိုဂါးစီးယားကျွန်း၌ စစ်ရေးတည်ဆောက်မှုကို ဘက်မလိုက်လှုပ်ရှားမှုကြီးက တည်တည်တည်တည် ဆန့်ကျင်ကြောင်း၊ အိန္ဒိယသမ္မတကို ငြိမ်းချမ်းရေးဖွံ့ဖြိုးမှုကြောငြာအတွက် ကုလသမဂ္ဂ ညီလာခံတရပ် ကျင်းပရန် တောင်းဆိုကြောင်း၊ ဘက်မလိုက်လှုပ်ရှားမှုသည် သမိုင်းတွင် အကြီးမားဆုံးသော ငြိမ်းချမ်းရေး လှုပ်ရှားမှုကြီးတရပ်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားသည်။

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး အခြေအနေနှင့် ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးချုပ် အင်ဒီရာဂန္တီက ဆွေးနွေး တင်ပြရာတွင် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး စနစ်တရပ်လုံးသည် ပြိုလဲလုနီးပါး အခြေအနေကိုဆိတ်ဆုတ်နေပြီဖြစ်ကြောင်း၊ တတိယကမ္ဘာတွင် ပါဝင်သော နိုင်ငံများအနေဖြင့် လုံခြုံမှု မရှိကြောင်း၊ စီးပွားရေးစနစ်ကြီးပြိုကွဲလျှင် မိမိတို့မှာ အဦးဆုံးနှင့် အဆုံးရှုံးဆုံး ခံစားရမည့် နိုင်ငံများဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုအခြေအနေသို့ မရောက်အောင် နည်းလမ်းရှာရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ မိမိတို့သည် ပေးကမ်းစွန့်ကြဲမှုကို တောင်းခံနေသည့် မဟုတ်ကြောင်း၊ ခိုင်မာတောင့်တင်းသည့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ တွေးခေါ်ယူဆ

၃။ NAB/UPI, 24.2.83, Bul.No.2, p.17
၄။ NAB/Reuter, 7.3.83, Bul.No.3, pp.1-2

မှုကိုသာ လိုလားကြောင်း၊ နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေးကိစ္စ ဆောင်ရွက်မှုများတွင် တန်းတူရည်တူ အဆင့်မှ ပါဝင်လိုကြောင်း၊ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းမည့် နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေးစနစ်ကြီး ပေါ်ထွန်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ငွေကြေးအကူအညီဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့ညီလာခံတရပ် ကျင်းပရန် တောင်းဆိုကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။

ညီလာခံတွင် ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ ခေါင်းဆောင်များက မိန့်ခွန်းများ ပြောကြားကြပြီးနောက် နိုင်ငံတကာ ပြဿနာများနှင့် ပတ်သက်၍ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတို့က သဘောထားရပ်တည်ချက် အသီးသီးဖြင့် အချေအတင် ဆွေးနွေးတင်ပြခဲ့ကြသည်။

ကမ်ပူးချားပြဿနာ

အိမ်ရှင် အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် ဗီယက်နမ်ကထောက်ခံသော ဖန့်မံပင်ရှိ ဟင်ဆမ်ရင်အစိုးရကိုလည်းကောင်း၊ ကုလသမဂ္ဂက အသိအမှတ်ပြုထားသည့် မင်းသားကြီး သီဟာနု၏ ဒီမိုကရက်တစ် ကမ်ပူးချား ညွန့်ပေါင်းအစိုးရကို လည်းကောင်း ထိပ်သီးညီလာခံသို့ တက်ရောက်ရန် ဖိတ်စာများ မပေးပို့ခဲ့ချေ။

မင်းသားကြီးသီဟာနု၏ ညွန့်ပေါင်းအစိုးရအား အရွှေ့တောင် အာရှနိုင်ငံများအသင်း (အာဆီယံ)၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ တရုတ်နှင့် အခြား နိုင်ငံများ အပြင် ကုလသမဂ္ဂက ထောက်ခံ ထားပြီး ကမ်ပူးချားနိုင်ငံ၏ မြို့တော် ဖန့်မံပင်ရှိ ဟင်ဆမ်ရင်အစိုးရအား ကွန်မြူနစ်အုပ်စုနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့က ထောက်ခံထားသည်။ သတ္တမအကြိမ်မြောက် ဘက်မလိုက် ထိပ်သီးအစည်းအဝေးသို့ ကမ်ပူးချားနိုင်ငံမှ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့အား ဖိတ်ရေး၊ မဖိတ်ရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မတ်လ ၂ ရက်နေ့က ကြိုတင် ပြင်ဆင်ရေး အစည်းအဝေးတွင် ညှိနှိုင်းကြရာ အောင်မြင်မှု မရရှိခဲ့ကြပဲ အဆိုပါ ကိစ္စကို နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးများ အဆင့် အစည်းအဝေး၌ ညှိနှိုင်း ဆုံးဖြတ်ကြရန် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။

နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးများ၏ နှစ်ရက်ကြာ အစည်း

၁။ NAB/AFP, 6.1.83, Bul.No.1, p.15
၂။ NAB/UPI, 3.3.83, Bul.No.1, p.6
၃။ NAB/AFP, 4.3.83, Bul.No.2, p.1

အဝေးကို မတ်လ ၃ ရက်နေ့တွင် စတင်ပြုလုပ်ရာ ကမ်ပူးချား အရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အပြင်း အထန် အချေအတင် ဆွေးနွေးရာ၌ ဗီယက်နမ် နိုင်ငံအား အရွှေ့တောင်အာရှမှ ကွန်မြူနစ်မဟုတ်သော အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများက တိုက်ခိုက်ဆွေးနွေးကြသည်။ အထူးသဖြင့် စင်ကာပူနိုင်ငံက အပြင်းအထန် တိုက်ခိုက် ဆွေးနွေးပြီး စင်ကာပူနိုင်ငံအား မလေးရှား၊ အင်ဒိုနီးရှားနှင့် ပါကစ္စတန်နိုင်ငံတို့က အခိုင်အမာထောက်ခံခဲ့ကြသည်။ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ငွယ်ကိုသက်က ကမ်ပူးချားနေရာအတွက် ဟင်ဆမ်ရင်အစိုးရအား တက်ခွင့်ပြုသင့်သည်ဟု သွယ်ဝိုက်၍ ဆွေးနွေးတင်ပြခဲ့သည်။

၁၉၇၉ ခုနှစ် ဟာဗာနာ ထိပ်သီး ညီလာခံက ကမ်ပူးချားနေရာကို ချန်လှပ်ထားရန် ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် စည်းကမ်းနှင့် မညီညွတ်သော တဘက်သတ် ဆောင်ရွက်မှုဖြစ်ကြောင်း၊ ကမ်ပူးချားနိုင်ငံ အကြီးအကဲဟောင်း မင်းသားကြီး သီဟာနုသည် မျိုးချစ်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဖြစ်ပြီး ခမာ ပြည်သူတို့၏ စစ်မှန်သော ခေါင်းဆောင်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဘက်မလိုက် လှုပ်ရှားမှုအဖွဲ့တွင် မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်ခဲ့သူဖြစ်ပြီး ဘက်မလိုက်လှုပ်ရှားမှုကို တည်ထောင်ခဲ့သူ ဖြစ်ကြောင်း မလေးရှား နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ဂါဇာလီရှမ်း* က ပြောကြား၍ မင်းသားကြီးသီဟာနုအား ဖိတ်ကြားရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။

မတ်လ ၅ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ဘက်မလိုက် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေး၌ ကမ်ပူးချားနိုင်ငံ ကိုယ်စားပြုမှုနှင့် ပတ်သက်၍ အစည်းအဝေး၏ သဘောတူညီမှုကို အိန္ဒိယ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ပီဗီနာရာဆင်ဟာရောင်း + က အောက်ပါအတိုင်း ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်-

- (၁) အစည်းအဝေး၌ ကမ်ပူးချား နိုင်ငံအား ကိုယ်စားပြုရေး ပြဿနာနှင့် ပတ်သက်၍ နက်နက်နဲနဲ စဉ်းစားခဲ့ကြကြောင်း၊ အဖွဲ့ဝင် ကိုယ်စားလှယ် အများအပြားသည် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အခြေအတင်ဆွေးနွေး

* Ghazali Shafie
၄။ NAB/Reuter, 4.3.83, Bul.No.1, p.3
+ P.V.Narasinha Rao

ကြပြီး ဘက်မလိုက် လှုပ်ရှားမှု အတွင်း အဆိုပါကိစ္စအပေါ် သဘောထားကွဲလွဲမှု များ ဆက်လက်ရှိနေခဲ့ကြောင်း၊ ကိုယ်စား လှယ်များ၏ အုပ်စုတစုက ကမ်းပူးချား နေရာအတွက် ဒီမိုကရက်တစ် ကမ်းပူးချား အစိုးရအဖွဲ့ကို နေရာ ပေးသင့်ကြောင်း၊ အခြားအုပ်စုတစုက ကမ်းပူးချား နေရာ အတွက် ဟင်ဆစ်ရင် အစိုးရကသာ ပိုင်ဆိုင် မှု အခွင့်အရေး အပြည့်အဝ ရှိကြောင်း၊ ကျန်အုပ်စုတစုက လှုပ်ရှားမှုတွင် လွှမ်းမိုး နေသော အဆိုပါ ခြားနားသည့် အမြင် များကြောင့် ကမ်းပူးချားနေရာကို လစ် လပ်ထားရန် တိုက်တွန်းထားကြောင်း၊

(၂) ထို့ကြောင့် ကမ်းပူးချား နိုင်ငံကိုယ်စားပြု မှုနှင့် ပတ်သက်၍ အဖွဲ့အစည်း အတွင်း သဘောထားညီညွတ်မှု မရှိကြောင်း၊

(၃) အဆိုပါ ဆွေးနွေးချက်များကို အခြေခံ၍ ထိပ်သီး အစည်းအဝေးက—

(က) ညှိနှိုင်းရေး ဗြူရိုအား အချေ အတင် ဆွေးနွေးပွဲများ၌ အဆိုပြု ချက်များကို ထည့်သွင်း စဉ်းစား ကာ အဆိုပါ ကိစ္စကို ဆက်လက် ဆန်းစစ်ပြီး ၁၉၈၅ ခုနှစ်တွင် ကျင်းပမည့် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး များ အစည်းအဝေးသို့ အကြံပြု ချက် တင်ပြရန် တာဝန်ပေးအပ် ရန်၊

(ခ) နိုင်ငံခြား ရေး ဝန်ကြီး များ အစည်းအဝေး၏ အစီရင်ခံစာနှင့် အစည်း အဝေး သဘာပတိ၏ သုံးသပ်ချက်ကို ဆန်းစစ်ရန်၊

(ဂ) အဆိုပါ ကိစ္စကို သတ္တမအကြိမ်

မြောက် ထိပ်သီးညီလာခံ၌ ဆက် လက် စဉ်းစားခြင်း မပြုရန်၊

(၄) ဆက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံများ၏ အာမခံချက်အရ ကမ်းပူးချားနိုင်ငံ ကိုယ်စားပြုမှုနှင့် ပတ် သက်၍ အပိုဒ် ၃ (က) ၌ ဖော်ပြထား သည့်အတိုင်းသာ ဆက်လက်စဉ်းစားရန်။

အာဖဂန်နစ္စတန်ပြဿနာ

အာဖဂန်နစ္စတန် ဝန်ကြီးချုပ် ဆူလ်တန်အလီ ကက်ရှီမန်း* က အာဖဂန်နစ္စတန်နိုင်ငံတွင် နိုင်ငံခြား မှ ဝင်ရောက် စွက်ဖက်မှုများ ရပ်စဲသည့် အခါမှသာ အာဖဂန်နစ္စတန်နိုင်ငံရှိဆိုင်ရာတပ်သား ၁၀၅,၀၀၀ ခန့်ကို ရပ်သိမ်းမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြား၍ မလေး ရှားနိုင်ငံ ဝန်ကြီးချုပ် မာဟာသီဘင်မိုဟာမက် β က အာဖဂန်နစ္စတန်နိုင်ငံတွင် စစ်တပ်များထားရှိခြင်း အတွက် ဆိုင်ယက် ပြည်ထောင်စုကို ပြစ်တင်ရှုတ်ချ ကြောင်း၊ ဗီယက်နမ်ဝန်ကြီးချုပ် ဖန်ဗန်ဒေါင်းကမူ ဆိုင်ယက် အစိုးရက ထောက်ခံ အားပေးထားသည့် အာဖဂန်နစ္စတန် အစိုးရအား အပြည့်အဝထောက်ခံ ကြောင်း၊ နီပေါတရုင် ဘီရင်ဒရာက နိုင်ငံငယ်များ၏ အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင်မှုအပေါ် ဩဇာလွှမ်းမိုးရန် အင်အားကြီး နိုင်ငံများတွင် ထားရှိသော သဘော ထားကြောင့် အာဖဂန် အချင်းချင်း သတ်ဖြတ်မှု ဖြစ်ပွားနေရကြောင်း ပြောကြားကြသည်။

အာဖဂန်နစ္စတန်အရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ် ပဲရက်စ်ဒေကွေးလျား သည် အာဖဂန်နစ္စတန်ဝန်ကြီးချုပ် အလီကက်ရှီမန်း၊ ပါကစ္စတန်သမ္မတဇီယာအူလ်ဟတ်စ်၊ အီရန်ဝန်ကြီးချုပ် ဟူစိန်မူဆာဗီတို့နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ဘက် မလိုက် ထိပ်သီး အစည်းအဝေးတွင် ပဲရက်စ်ဒေကွေး လျားက အချက်လေးချက်ပါရှိသော အာဖဂန်နစ္စ တန် ပြဿနာဖြေရှင်းရေး အစီအစဉ်၌ အာဖဂန်နစ္စတန် နိုင်ငံမှ နိုင်ငံခြားတပ်များ ရပ်သိမ်းရေး၊ အာဖဂန် နစ္စတန်နိုင်ငံ၏ လွတ်လပ်ရေးနှင့် ဆက်လက်ရေးကို

အသိအမှတ်ပြုရေး၊ အာဖဂန်နစ္စတန် ပြည်သူတို့က မိမိတို့ ကြိုက်နှစ်သက်သော အစိုးရကို ရွေးချယ်တင် မြှောက်ခွင့်ရှိရေးနှင့် အာဖဂန်နစ္စတန် ဒုက္ခသည်များ လုံခြုံစွာနှင့် သိက္ခာရှိစွာ မိခင်နိုင်ငံသို့ ပြန်လည်နေထိုင် ခွင့်ရှိရေးတို့ပါရှိကြောင်း ပြောကြားသည်။

ပင်လယ်ကွေ့စစ်ပွဲ

အီရန်နှင့်ဖြစ်ပွားနေသော လ ၃၀ ကြာ ပင်လယ် ကွေ့စစ်ပွဲပြဿနာဖြေရှင်းရေးအတွက် ဖျန်ဖြေရေးအဖွဲ့ တဖွဲ့ဖွဲ့စည်းရန် အီရန်နိုင်ငံက အဆိုတင်ကြောင်း၊ အဆိုပါအဖွဲ့၏ တွေ့ရှိချက်များကို အီရက်က ကြိုတင် လက်ခံရန် အသင့်ရှိမည် ဖြစ်ကြောင်း အီရန်နိုင်ငံ ဒုတိယသမ္မတ တာဟာမိုဟေဒင်မာရော့ဖ် ၈ က ပြော ကြားသည်။ ဆက်လက်၍ အီရန်နိုင်ငံ၊ အီရန်နိုင်ငံနှင့် ဘက်မလိုက် လှုပ်ရှားမှုဥက္ကဋ္ဌ အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့အနေဖြင့် ဖျန်ဖြေရေးအဖွဲ့ဝင်များ ရွေးချယ်ရေးအတွက် တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးရန်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဖျန်ဖြေရေး အဖွဲ့ဝင်များ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းမှုကို အီရက်၊ အီရန်နှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့ သဘောတူညီမှု မရရှိခဲ့လျှင် ဘက်မလိုက်လှုပ်ရှားမှု စတင်သည့် ၁၉၆၁ ခုနှစ်မှစ၍ ဘက်မလိုက်လှုပ်ရှားမှု ဥက္ကဋ္ဌများအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသော ယူဂိုဆလား ဗီးယား၊ အီဂျစ်၊ ဇမ်ဘီယာ၊ အင်္ဂလိပ်၊ ရီးယား၊ သီရိ လင်္ကာ၊ ကျူးဘားနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့အား အဖွဲ့ဝင် များအဖြစ် ထည့်သွင်း စဉ်းစားသင့်ကြောင်း၊ အဖွဲ့ အနေဖြင့် ပင်လယ်ကွေ့စစ်ပွဲ ပြဿနာကို အလုံးစုံ အကျုံးဝင်ပြီး တိကျသော ဖြေရှင်းချက်တရပ် ရရှိ ရေးနှင့် နှစ်ဘက်စလုံးက လိုက်နာနိုင်မည့် ဆုံးဖြတ် ချက်များ ချမှတ်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက် သင့်ကြောင်း ဒင်မာရော့ဖ်က ပြောကြားသည်။

အီရန်ဝန်ကြီးချုပ် ဟူစိန်မူဆာဗီက ပင်လယ်ကွေ့ စစ်ပွဲ အဆုံးသတ်ရေးဆိုင်ရာ ဖျန်ဖြေရေးအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်း ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ အီရန်နိုင်ငံ၏ ကမ်းလှမ်းချက်ကို ပယ်ချကြောင်း၊ အီရက်တပ်များ လုံးဝရပ်သိမ်း မသွားမချင်း ဆက်လက် တိုက်ပွဲဝင်သွားမည် ဖြစ် ကြောင်း၊ မိမိတို့သည် ပင်လယ်ကွေ့ဒေသတွင် ထာဝရ

တည်တံ့မည့် ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိပြီး နိုင်ငံတနိုင်ငံက ခြားတနိုင်ငံသို့ ဝင်ရောက်ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်ခြင်း မပြုရဲသည့် အချိန်အထိ ဆက်လက် တိုက်ပွဲဝင်သွားမည် ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားသည်။

ပင်လယ်ကွေ့စစ်ပွဲ ပြဿနာသည် ဘက်မလိုက်ထိပ် သီးအစည်းအဝေးတွင် အဓိက အရေးကြီးသော ကိစ္စ တရပ်ဖြစ်ခဲ့သည်။ သို့သော် စစ်ပွဲအဆုံးသတ်ရန် ကြိုး ပမ်းမှုသည် အောင်မြင်မှုမရရှိခဲ့။

အရှေ့အလယ်ပိုင်းပြဿနာ

အီဂျစ်နိုင်ငံသည် အစွဲအစွဲနှင့် ၁၉၇၉ ခုနှစ်တွင် ချုပ်ဆိုခဲ့သည့် ဒေးဗစ်စခန်း ငြိမ်းချမ်းရေးစာချုပ်ကို မဖျက်သိမ်းလျှင် ဘက်မလိုက်လှုပ်ရှားမှုမှ အီဂျစ်အား ထုတ်ပယ်ရန် လစ်ဗျားနိုင်ငံက တောင်းဆိုခဲ့သည်။ လစ်ဗျားနိုင်ငံသည် အကြမ်းဖက်မှုလုပ်ရပ်များကို ပြု လုပ်လျက်ရှိသည်ဟု အီဂျစ်က စွပ်စွဲပြီး လစ်ဗျားနိုင်ငံ အား ဘက်မလိုက်လှုပ်ရှားမှုအဖွဲ့ဝင်အဖြစ်မှ ရပ်ဆိုင်း ရန် အီဂျစ်နိုင်ငံက အပြန်အလှန် ပြောကြားသည်။

လီဘာနွန်နိုင်ငံမှ နိုင်ငံခြားတပ်များအားလုံး ရပ် သိမ်းသွားရန် လီဘာနွန်နိုင်ငံသမ္မတ အာမင်ဂီမာယယ် က တောင်းဆိုခဲ့သည်။ ဂျော်ဒန်ဘုရင် ဟူစိန်က ပါလက်စတိုင်း လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့အား ပါလက် စတိုင်းပြည်သူတို့၏ တခုတည်းသော ကိုယ်စားလှယ် အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုကြောင်း၊ ပါလက်စတိုင်းပြည်သူ တို့၏ ပါလက်စတိုင်းနိုင်ငံ ထူထောင်ပိုင်ခွင့်ကို ဂျော်ဒန် နှင့် ပါလက်စတိုင်းတို့သည် လက်တွဲ ဆောင်ရွက်သွား မည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားသည်။

ဆော်ဒီအာရေဘီးယား နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီး အဲလ်ဖေဆယ် က အရှေ့အလယ်ပိုင်းနှင့် ကမ္ဘာကို ခြိမ်းခြောက်သည့် ဆူပူအုံကြွမှုများ ကြီးထွားလာမှု ရပ်စဲရေးအတွက် အစွဲအစွဲကို ထိန်းချုပ် ပေးရန် လိုကြောင်း၊ ငြိမ်းချမ်းရေး နှင့် လုံခြုံရေးအတွက် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုတွင် တာဝန်ရှိကြောင်းနှင့်

၁။ NAB/Reuter, 7.3.83, Bul.No.1, p.11
၂။ NAB/Reuter, 11.3.83, Bul.No.1, p.2
၃။ NAB/Reuter, 9.3.83, Bul.No.1, p.1
၄။ NAB/AFP, 9.3.83, Bul.No.1, p.5

၅။ NAB/AFP, 10.3.83, Bul.No.2, p.2
* Sultan Ali Keshimand
β Mahthir Bin Mohamad

၁။ NAB/AFP, 10.3.83, Bul.No.2, p.2
၈။ Taha Mohieddin Maarouf
၂။ NAB/AFP, 10.3.83, Bul.No.2, pp.2-3
၃။ NAB/Reuter, 11.3.83, Bul.No.1, p.1
၄။ NAB/Reuter, 12.3.83, Bul.No.1, p.1

၅။ NAB/Reuter, 12.3.83, Bul.No.3, p.1
၆။ NAB/Reuter, 9.3.83, Bul.No.2, p.1
၇။ NAB/Reuter, 10.3.83, Bul.No.1, p.1
၈။ NAB/Reuter, 10.3.83, Bul.No.1, p.2
၉။ NAB/AFP, 9.3.83, Bul.No.3, p.2

လီဘာနွန်နိုင်ငံမှ အစွဲရား တပ်များ ခြင်းချက်မရှိ ရုပ်သိမ်းရန် တောင်းဆိုကြောင်း ပြောကြားသည်။

လွန်ခဲ့သော စက်တင်ဘာလက ဖက်စ်မြို့ကျင်းပခဲ့သော အာရပ်ထိပ်သီး အစည်းအဝေးတွင် တင်ပြခဲ့သည့် အရှေ့အလယ်ပိုင်း ငြိမ်းချမ်းရေး အစီအစဉ်ကို ထိပ်သီးညီလာခံက အတည်ပြုကြောင်း ညီလာခံ၏ နောက်ဆုံးကြေငြာချက်တွင် ဖော်ပြထားပြီး အဆိုပါ ငြိမ်းချမ်းရေးအစီအစဉ်တွင် လွတ်လပ်သော ပါလက်စတိုင်းနိုင်ငံ ထူထောင်ရေး၊ အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသရှိ နိုင်ငံအားလုံး၏ လုံခြုံရေးအတွက် နိုင်ငံတကာအာမခံချက်များ ရရှိရေးတို့ကို တိုက်တွန်းထားသည်။^၁

ညီလာခံဆုံးဖြတ်ချက်များ^၂

နိုင်ငံတကာ ပြဿနာအရပ်ရပ်ကို ညီလာခံ၌ အချေအတင်ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီး မတ်လ ၁၁ ရက်နေ့ညီလာခံဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရာတွင်-

- ညွှကလီယာလက်နက် ပြိုင်ဆိုင်မှုများကို ရပ်ဆိုင်းရန် တောင်းဆိုကြောင်း၊
- အရှေ့အလယ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၏ မူဝါဒကို ပြစ်တင်ရှုတ်ချကြောင်း၊ ပါလက်စတိုင်းနိုင်ငံ ထူထောင်ခွင့်ကို ထပ်မံ၍ အပြည့်အဝထောက်ခံကြောင်း၊ ပါလက်စတိုင်းဒေသနှင့် အခြားသော အာရပ်နယ်မြေများကို ဆက်လက် သိမ်းပိုက်ထားခြင်းအား အစွဲရား နိုင်ငံကို ပြစ်တင်ရှုတ်ချကြောင်း၊ ထို့ပြင် ပါလက်စတိုင်း ပြည်သူ့တို့အား အစွဲရားတို့၏ ဖိနှိပ် ချုပ်ချယ်မှုများကို ပြစ်တင်ရှုတ်ချကြောင်း၊ ဘေရွတ်မြို့ရှိ ဒုက္ခသည်စခန်းနှစ်ခု၌ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်က အစုလိုက် အပြုံလိုက် သတ်ဖြတ်မှုအပါအဝင် ပါလက်စတိုင်းပြည်သူတို့အား ဆန့်ကျင်သည့်ရာဇဝတ်မှုများအတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေနှင့်အညီ စစ်ရာဇဝတ်ခုံရုံးတခု ဖွဲ့စည်းရန် တောင်းဆိုကြောင်း၊ အစွဲရားအား အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက စစ်ရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအကူအညီပေးခြင်းကိုလည်း ပြစ်တင်ရှုတ်ချကြောင်း၊

- တောင်အာဖရိကနိုင်ငံ၏ လူမျိုးခွဲခြားရေးဝါဒနှင့် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှု လုပ်ရပ်များကို ပြစ်တင်ရှုတ်ချကြောင်း၊ နမီးဘီးယား (အနောက်တောင်အာဖရိက) ဒေသတွင် အမြန်ဆုံး လွတ်လပ်ရေးရရှိရေးအတွက် ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီ အစည်းအဝေး၌ စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ရန် တိုက်တွန်းကြောင်း၊ ထို့ပြင် နမီးဘီးယား လွတ်လပ်ရေးနှင့် အင်ဂိုလာနိုင်ငံမှ ကျူးဘားတပ်များ ရုပ်သိမ်းရေးကို ဆက်စပ်ထားသည့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် တောင်အာဖရိက နိုင်ငံတို့၏ မူဝါဒကို ပြစ်တင် ရှုတ်ချကြောင်း၊

- ကမ္ဘာ့လုံးချားနိုင်ငံမှနိုင်ငံခြားတပ်ဖွဲ့အားလုံး ရုပ်သိမ်းရန်တောင်းဆိုကြောင်းနှင့် ဒေသအတွင်းရှိ နိုင်ငံအားလုံးအနေဖြင့် သဘောထား ကွဲလွဲမှုများကို စေ့စပ်ဆွေးနွေးကြရန် တိုက်တွန်းကြောင်း (ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာတွင် ဗီယက်နမ် နိုင်ငံ မပါဝင်ချေ)၊

- ပြည်ပတပ်ဖွဲ့အားလုံး ရုပ်သိမ်းမှုအပေါ် အခြေခံ၍ အာဖဂန်နစ္စတန် နိုင်ငံ၌ နိုင်ငံရေးအရ အဖြေရှာမှု တရပ် ရရှိရန်နှင့် အီရန်နှင့် ပါကစ္စတန် နိုင်ငံတို့တွင် ရောက်ရှိ နေသော အာဖဂန်ဒုက္ခသည် လေးသန်းခန့်အား လုံခြုံစွာ မိခင်နိုင်ငံသို့ ပြန်လည်နေထိုင် ခွင့်ပြုရန် တောင်းဆိုကြောင်း၊ ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ် ပဲရက်စ်ဒေကွေးလျား၏ အပြုသဘောဆောင်သည့် နိုင်ငံရေးအရအဖြေရှာရန် ကြိုးပမ်းမှုများကို ထောက်ခံကြောင်း၊

- လွန်ခဲ့သည့်နှစ်တွင် ရက်သတ္တပတ် ၁၀၀ ပတ်ကြာ စစ်ပွဲအတွင်း၌ အာဂျင်တီးနား နိုင်ငံ လက်မှတ်တန်နိုင်ငံက ပြန်လည်သိမ်းပိုက်ခဲ့သော ဖော့ကလန်ကျွန်းအပေါ် အာဂျင်တီးနား နိုင်ငံ၏ အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင်ဆိုင်မှုကို ထောက်ခံကြောင်း၊ ဗြိတိန်နှင့် အာဂျင်တီးနား နိုင်ငံတို့သည် ဖော့ကလန် ကျွန်းသားတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားကြရန် တိုက်တွန်းကြောင်း၊

- စက်မှုနိုင်ငံများ အနေဖြင့် အနှစ် ၅၀ အတွင်း အဆိုးရွားဆုံးသော စီးပွားရေး ကျဆင်းမှုကို ကျော်လွှား နိုင်အောင် ကြိုးပမ်း ကြရန်နှင့် တတိယကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ၏ စီးပွားရေး အကျပ်အတည်းမှ လွန်မြောက်ရေးအတွက် ထိရောက်သော အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်ရန် တိုက်တွန်းကြောင်း၊

- ကြီးမားသော ကြွေးမြီဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ဖိစီးခံနေရသည့် ကမ္ဘာ့အဆင်းရဲဆုံး နိုင်ငံများအား အကူအညီပေးရန်နှင့် ကုန်သွယ်ရေး စည်းကမ်းချက်များ လျော့ပေါ့စဉ်းစားရန် တိုက်တွန်းကြောင်း၊ နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးစနစ်ကို အဓိက ပြုပြင် ပြောင်းလဲရန် တောင်းဆိုကြောင်း၊

- တကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ စီးပွားရေး ကိစ္စရပ်များကို လာမည့်နှစ်တွင် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးရန် ချမ်းသာသော နိုင်ငံများအား တိုက်တွန်းကြောင်း၊

- ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ကြွေးမြီ ဒေါ်လာသန်းပေါင်း ၅,၄၀,၀၀၀ ခန့် တင်ရှိနေခြင်းနှင့် အဆိုပါ ကြွေးမြီများအတွက် နှစ်စဉ်အတိုး ဒေါ်လာသန်းပေါင်း ၁,၀၆,၀၀၀ ပေးဆပ်နေခြင်းကို ပြန်လည် ညှိနှိုင်း ရေးဆွဲရန် တိုက်တွန်းကြောင်း၊

- ချမ်းသာသောနိုင်ငံများနှင့် ဆင်းရဲသောနိုင်ငံများ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းနေသည့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ တောင်-မြောက် ဆွေးနွေးပွဲကို သဘောတူရေးနှင့် ငွေကြေးတိုးတက်မှုအတွက် တကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများ ပြုလုပ်ရန် တိုက်တွန်းကြောင်း၊ တကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုများ ပြုလုပ်ရန် ပျက်ကွက်ခြင်းအတွက် စက်မှုနိုင်ငံအချို့ အထူးသဖြင့် စက်မှုနိုင်ငံကြီးတနိုင်ငံကို ပြစ်တင်ရှုတ်ချကြောင်း၊

- ဘက်မလိုက်နိုင်ငံများ အနေဖြင့် မိမိကိုယ်ကို အားကိုးနိုင်အောင် ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ စက်မှုနိုင်ငံကြီးများ အနေဖြင့်လည်း တမျိုးသားလုံး၏ အသားတင် ထုတ်လုပ်မှု သုညဒသမ ၇ ရာခိုင်နှုန်းအထိ အကူအညီများ နှစ်ဆတိုးမြှင့်ရန် တိုက်တွန်းကြောင်း၊

- စက်မှုနိုင်ငံများအနေဖြင့် ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်များကို အဆုံးသတ်၍ တတိယကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ၏ ပို့ကုန်များကို ပိုမိုဦးစားပေးတင်သွင်းသည့် အစီအစဉ်များ ချမှတ်ပေးရန် တောင်းဆိုကြောင်း၊

- အရေးကြီးသော စီးပွားရေး ပြဿနာများကို အနောက်အုပ်စုခေါင်းဆောင်များနှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးရန် ဘက်မလိုက် ညီလာခံသဘာပတိ အိန္ဒိယဝန်ကြီးချုပ် အင်ဒီရာဂန္ဒီအား ထိပ်သီးအစည်းအဝေးကြီးက မေတ္တာရပ်ခံကြောင်း

စသည့်အချက်များ ပါရှိသည်။

ညီလာခံရပ်နားခြင်း

သတ္တမ အကြိမ်မြောက် ဘက်မလိုက် ထိပ်သီး ညီလာခံသည် သတ်မှတ်ချိန်ထက် ၁၀ နာရီနောက်ကျပြီး မတ်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ပြီးစီးခဲ့သည်။ ညီလာခံသဘာပတိ အိန္ဒိယနိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ် အင်ဒီရာဂန္ဒီက ညီလာခံနိဂုံးချုပ်မိန့်ခွန်းပြောကြားရာတွင် အင်အားကြီးနိုင်ငံများအား ညွှကလီယာလက်နက်အပြိုင်အဆိုင် တပ်ဆင်မှုကိုရပ်ဆိုင်းပြီး ဒုံးပျံများအတွက် ကုန်ကျမည့် ငွေများကို ဆင်းရဲသောနိုင်ငံများ၏ စီးပွားရေး အကျပ်အတည်း ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရာ၌ ပါဝင်ကူညီ သုံးစွဲပေးရန် မေတ္တာရပ်ခံခဲ့သည်။

အဋ္ဌမအကြိမ်မြောက် ဘက်မလိုက်ထိပ်သီး အစည်းအဝေးကို အိမ်ရှင်အဖြစ် လက်ခံ ကျင်းပရန် အီရန်၊ မြောက်ကိုရီးယား၊ ဆီးရီးယား၊ လစ်ဗျား၊ နိုင်ဂျားနှင့် ဂီနီနိုင်ငံတို့က ကမ်းလှမ်းခဲ့ကြသည်။ သို့သော်ထိပ်သီးအစည်းအဝေးကျင်းပရန်နေရာနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ၁၉၈၅ ခုနှစ် နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးများအစည်းအဝေးတိုင်အောင်ထားရှိရန် ထိပ်သီးညီလာခံက ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။^၃ ထို့ကြောင့် ဘက်မလိုက်ထိပ်သီး ညီလာခံ၌ ၁၉၈၆ ခုနှစ်တွင် ကျင်းပမည့် အဋ္ဌမ အကြိမ်မြောက် ဘက်မလိုက်ထိပ်သီး အစည်းအဝေး ကျင်းပမည့်နေရာ ရွေးချယ် သတ်မှတ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ သဘောတူညီမှု မရပဲ အစည်းအဝေး အဆုံးသတ်ခဲ့သည်။^၄

၁။ NAB/Reuter, 11.3.83, Bul.No.1, pp.2-3
၂။ NAB/AFP, 12.3.83, Bul.No.2, p.19

၃။ NAB/Reuter, 12.3.83, Bul.No.1, pp.1-2, &
NAB/Reuter, 13.3.83, Sun,Bul. pp.1-2

၁။ NAB/Reuter, 12.3.83, Bul.No.3, p.1
၂။ NAB/Reuter, 1.3.83, Bul.No.1, p.7

၃။ NAB/AFP, 14.3.83, Bul.No.2, p.15
၄။ NAB/Reuter, 12.3.83, Bul.No.3, p.1

ဇင်ဘာဘွေသမ္မတနိုင်ငံ

တည်နေရာ

ဇင်ဘာဘွေသမ္မတနိုင်ငံ* သည် အာဖရိကတိုက် အရှေ့တောင်ဘက်စွန်း တောင်လတ္တီတွဒ် ၁၅ ဒီဂရီ ၃၀ မိနစ်နှင့် ၂၂ ဒီဂရီ ၃၀ မိနစ်အကြား၊ အရှေ့လောင်ဂျီတွဒ် ၂၅ ဒီဂရီနှင့် ၃၃ ဒီဂရီအကြားတွင် တည်ရှိသည်။ ဇင်ဘာဘွေသမ္မတနိုင်ငံ၏ မြောက်ဘက်တွင် ဗမာဘီယာသမ္မတနိုင်ငံ +၊ အရှေ့ဘက်တွင် မိုဇမ်ဘစ်သမ္မတနိုင်ငံ x၊ တောင်ဘက်တွင် တောင်အာဖရိကသမ္မတနိုင်ငံ ဖ၊ အနောက်ဘက်တွင် ဘော့ဘွေဘွေသမ္မတနိုင်ငံ ဝ တို့ ဝန်းရံလျက် ရှိသည်။

မြေမျက်နှာပြင်

ဇင်ဘာဘွေနိုင်ငံသည် ဗမာဘီယာနှင့် လင်ပိုပိုမြစ်နှစ်သွယ်အကြားရှိ မြင့်မားသောကုန်းပြင်မြင့်၏ တဘက်တချက်တွင်တည်ရှိသည်။ ဇင်ဘာဘွေနိုင်ငံ၏ မြေမျက်နှာပြင်ကို အမြင့်ပိုင်း ဗလမြစ်ခင်းဒေသ၊ အလယ်ပိုင်း ဗလမြစ်ခင်းဒေသ၊ အနိမ့်ပိုင်း ဗလမြစ်ခင်းဒေသ၊ အရှေ့ဘက် ကုန်းမြင့်ဒေသ ဟူ၍ အပိုင်းကြီးလေးပိုင်း ပိုင်းခြားထားသည်။

အမြင့်ပိုင်း ဗလမြစ်ခင်းဒေသသည် ပေ ၄၀၀၀ အထက်မြစ်ပြီး နိုင်ငံ၏အနောက်တောင်ဘက်နှင့်အရှေ့မြောက်ဘက်တန်းလျက် တည်ရှိသည်။ အရှေ့မြောက်ဘက်တွင် မြစ်ခင်းပြင်သည် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည်။

အလယ်ပိုင်း ဗလမြစ်ခင်းဒေသသည် ပေ ၃၀၀၀ နှင့် ၄၀၀၀ အကြားတွင်ရှိပြီး အမြင့်ပိုင်း ဗလမြစ်ခင်းဒေသကို ရံလျက်တည်ရှိ၍ အနောက်မြောက်ဘက်တွင် အကျယ်ပြန့်ဆုံး ဖြစ်သည်။

အနိမ့်ပိုင်း ဗလမြစ်ခင်းဒေသသည် ပေ ၃၀၀၀ အောက် ဖြစ်ပြီး မြောက်ဘက်ရှိ ဗမာဘီယာနှင့် ဗ

တောင်ဘက်ရှိ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော လင်ပိုပိုမြစ်ဝှမ်း θ အရှေ့တောင်ဘက်ရှိ ဆာဘီလွန်ဒီမြစ်ဝှမ်း x တို့ဖွဲ့စည်းပါဝင်သည်။

အရှေ့ဘက်ကုန်းမြင့်ဒေသသည် ဇင်ဘာဘွေနိုင်ငံ၏ အမြင့်ဆုံးအပိုင်းဖြစ်ပြီး တောင်ထူထပ်သော အသွင်အပြင် လက္ခဏာကြောင့် ထူးခြား ထင်ရှားသည်။ တောင်များသည် ပေ ၆၀၀၀ အထက်မြစ်ကြပြီး အင်ယန်ဂါမှ တောင်ထိပ်မှာ ပေပေါင်း ၈,၅၀၃ ဖြစ်သည်။ တောင်ထူထပ် ကျဉ်းမြောင်းသော ဤဒေသသည် မိုဇမ်ဘစ်နိုင်ငံနှင့်နယ်စပ်ချင်းထိစပ်လျက်ရှိပြီး တောင်အာဖရိက ကုန်းပြင်မြင့်၏ အမြင့်ဆုံးအစွန်းလည်း ဖြစ်သည်။

အကျယ်အဝန်း

ဧရိယာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၁၅၀,၈၇၃ ခန့် ကျယ်ဝန်းသည်။

ရာသီဥတု

ဇင်ဘာဘွေနိုင်ငံတွင် ရာသီဥတု သုံးမျိုးရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ ဆောင်းဥတု၊ နွေဥတုနှင့် မိုးဥတုတို့ဖြစ်သည်။ ဆောင်းဥတုမှာ မေလမှ ဇူလိုင်လအထိဖြစ်ပြီး အေးမြ ခြောက်သွေ့သည်။ နွေဥတုမှာ ဩဂုတ်လမှ အောက်တိုဘာလအထိ ဖြစ်ပြီး ပူအိုက် ခြောက်သွေ့သည်။ မိုးဥတုမှာ နိုဝင်ဘာလမှ ပြေလအထိဖြစ်ပြီး ပူနွေးစိုစွတ်သည်။ ဇင်ဘာဘွေနိုင်ငံ၏ အနေအထားသည် ကုန်းတွင်း ကျသော်လည်း မြေမျက်နှာပြင်အနိမ့်အမြင့်က ရာသီဥတုကို ညီညွတ်မျှတစေသည်။

လင်ပိုပိုမြစ်ဝှမ်းရှိ ဘဒ်ဘရစ်ဂျီ၏ အအေးဆုံးလဖြစ်သော ဇူလိုင်လ၏ ပျမ်းမျှအပူချိန်မှာ ၆၀ ဒီဂရီ

ဝန်ကြီးချုပ် ရောဘတ်မူဂါဘီ

ဖာရင်ဟိုက်ရှိပြီး အပူဆုံးလဖြစ်သော အောက်တိုဘာလ၏ ပျမ်းမျှအပူချိန်မှာ ၈၀ ဒီဂရီ ဖာရင်ဟိုက် ရှိသည်။

အမြင့်ပိုင်းမြစ်ခင်းဒေသရှိ ဘူလာဝေယို၏ အပူချိန်ခြားနားချက်မှာ ၅၆ ဒီဂရီ ဖာရင်ဟိုက်နှင့် ၇၂ ဒီဂရီ ဖာရင်ဟိုက်ဖြစ်ပြီး မြို့တော်ဟာရာရေး၏ အပူချိန်ခြားနားချက်မှာ ၅၆ ဒီဂရီ ဖာရင်ဟိုက်နှင့် ၇၀ ဒီဂရီ ဖာရင်ဟိုက် ဖြစ်သည်။

အရှေ့ဘက်ကုန်းမြင့်ဒေသသည် မိုးအများဆုံး ရရှိသောဒေသဖြစ်ပြီး မိုးရေချိန်လက်မ ၇၀ ကျော်ရွာသွန်းသည်။ နိုင်ငံ၏ အနောက်ဘက်ခြမ်းတွင် သိသာစွာ မိုးနည်းပါးသွားသည်။ အမြင့်ပိုင်းမြစ်ခင်းဒေသတွင် မိုးရေချိန် ၂၅ လက်မနှင့် လက်မ ၃၀ အကြားရွာသွန်းသည်။ မိုးအနည်းဆုံးရရှိသော ဒေသမှာ တောင်ပိုင်းရှိ လင်ပိုပိုမြစ်ဝှမ်းဖြစ်၍ နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှ မိုးရေချိန် ၁၅ လက်မအောက် ပုံမှန်ရွာသွန်းသည်။

လူဦးရေ

၁၉၇၂ ခုနှစ်ခန့်မှန်းခြေ စာရင်းအရ ဥရောပတိုက်သား နှစ်သိန်းနှင့် အာဖရိက တိုင်းရင်းသား ၇,၅၀၀,၀၀၀ ရှိသည်။

- * Harare ဝဂေမီ
- x Gwelo
- ψ Kwe Kwe
- £ Hwangel
- + Bulawayo
- ✎ Mutare
- θ Gatooma
- δ Chinhoyi

နိုင်ငံတကာရေးရာ ၅/၈၃

မြို့တော်နှင့် မြို့ကြီးများ

မြို့တော်မှာ ဟာရာရေး* ဖြစ်သည်။ မြို့ကြီးများမှာ ဘူလာဝေယို+၊ ဂွေလိုx၊ မူတာရေး✎၊ ကွေကွေဝီ၊ ဂါတူးမားθ၊ ဝမ်ဂေး£၊ ချင်ဟိုယီδ၊ ညံဒါ♀၊ မာရန်ဒီလာဝ်♀၊ ရွာဘာနီψ နှင့် ရက်ဒကလစ်† တို့ဖြစ်ကြသည်။

လူမျိုး

ဘန်တူအနွယ်ဝင် ရှိနာ ၁၁ လူမျိုး ၇၇ ရာခိုင်နှုန်း၊ အင်ဒီယန် ၁၉ လူမျိုး ၁၉ ရာခိုင်နှုန်း၊ ဥရောပ တိုက်သား သုံးရာခိုင်နှုန်းနှင့် အာရှတိုက်သားတို့ ရှိသည်။

ဘာသာစကား

အင်္ဂလိပ်ဘာသာ စကားသည် တရားဝင် ရုံးသုံးဘာသာစကား ဖြစ်သည်။ ရှိနာနှင့် အင်ဒီယန်ဘာသာစကားများကိုလည်း ပြောဆိုသုံးစွဲသည်။

ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ

ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင် ရာခိုင်နှုန်း ၂၀၊ မိရိုးဖလာကိုးကွယ်မှု ရာခိုင်နှုန်း ၈၀ ရှိသည်။

ကျန်းမာရေး

ကျန်းမာရေး ဝန်ကြီးဌာနက ဖွင့်လှစ်ထားသော ဆေးရုံ၊ ဆေးခန်းနှင့် ဆေးပေးဌာန ၁၇၂ ခု ရှိသည်။ ဆေးကုသရေး အဖွဲ့က အစိုးရ ထောက်ပံ့ကြေးဖြင့် ဖွင့်လှစ်ထားသော ဆေးရုံနှင့်ဆေးခန်း ၇၃ ခု၊ အစိုးရထောက်ပံ့ကြေးလွတ် ဖွင့်လှစ်ထားသော ဆေးရုံနှင့်ဆေးခန်း ၃၂ ခုတို့ ရှိသည်။

ပညာရေး

ဇင်ဘာဘွေနိုင်ငံတွင် ၁၉၇၈ ခုနှစ် စာရင်းအရ မူလတန်းကျောင်း ၃,၉၆၂ ကျောင်း၊ အလယ်တန်းနှင့် အထက်တန်းကျောင်း ၁၈၆ ကျောင်း၊ အသက်မွေး ပညာသင်ကျောင်း ၁၈ ကျောင်း၊ စက်မှုနှင့် ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေး ပညာသင်ကျောင်း နှစ်ကျောင်း၊ ဆရာအတတ်သင် ကောလိပ် ၁၂ ကျောင်း၊

- ♀ Nyanda
- ψ Shabani
- ≡ Shona
- ♀ Marandellas
- † Redcliff
- β Ndebele

* Republic of Zimbabwe
+ Republic of Zmabia
x Republic of Moambique
φ Republic of South Africa

δ Republic of Botswana
β Zambizi Valley
£ Sabi Lundi
θ Limpopo
♀ Inyanga

စိုက်ပျိုးရေးကောလိပ် နှစ်ကျောင်း၊ ဇင်ဘာဘွေ တက္ကသိုလ်၊ အချိန်ပိုင်း သင်တန်းပေါင်း ၆၀ နှင့် ကိုယ်လက်အင်္ဂါ ချို့တဲ့သူများ ဆိုင်ရာကျောင်း ၁၅ ကျောင်းတို့ ရှိသည်။

စက်မှုလုပ်ငန်း

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်က ဇင်ဘာဘွေမြစ်ပေါ်တွင် တည်ဆောက်ခဲ့သော ကာရီဘာ ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းကို မကြာသေးမီက တိုးချဲ့ခဲ့ပြီး လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ပေးဆောင်လျက် ရှိသည်။ လောင်စာထုတ်လုပ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ၁၉၈၂ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလခန့်က ဇင်ဘာဘွေ ဒေသလေးသန်းခန့် ကုန်ကျသည့် အိသိန်းဓာတ်ငွေစက်ရုံ*ကို ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ ဆက်လက်၍ ဒေသလေးသန်း ၉၀၀ ခန့် ကုန်ကျမည့် အပူဓာတ်

အားပေးစက်ရုံ* ကို ဝှမ်းဂေးတွင် ဆောက်လုပ်လျက် ရှိပြီး အိသိန်းဓာတ်ငွေစက်ရုံ တိုးချဲ့ထုတ်လုပ်ရန် စီစဉ်ထားသည်။

စီးပွားရေး

ဇင်ဘာဘွေနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှာ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေး၊ ဓာတ်သတ္တုတူးဖော်ရေးနှင့် ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည်လုပ်ငန်းတို့ ဖြစ်သည်။

စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း။ ဇင်ဘာဘွေ နိုင်ငံ၏ အဓိက စားသုံးသီးနှံမှာ ပူးစားပြောင်းဖြစ်ပြီး အဓိကစီးပွားဖြစ်သီးနှံမှာ ဆေးရွက်ကြီး ဖြစ်သည်။ လယ်ယာထွက်ကုန်ပစ္စည်းတန်ဖိုး၏ ထက်ဝက်ကို ဆေးရွက်ကြီးမှ ရရှိသည်။ ပြည်ပပို့ကုန် တန်ဖိုး၏ ထက်ဝက်မှာလည်း

* Ethanal Plant

၇ Thermal Power Plant

ထိုစီးပွားဖြစ် သီးနှံမှပင် ရရှိသည်။ အခြားလယ်ယာထွက်ကုန်များမှာ ကြံ၊ ကော်ဖီ၊ လျှော်၊ နံစားပြောင်း၊ လူး၊ ဆပ်၊ ပိလောပိန်၊ စပါး၊ မြေပဲ၊ ပဲပိစပ်၊ လက်ဖက်၊ ဝါဂွမ်းနှင့် ရှောက်အမျိုးမျိုးတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ကြံကို ဟစ်ပိုနှင့် ထရိုင်ယံဂယ် ဒေသများတွင် ကေပေါင်းများစွာ စိုက်ပျိုးသည်။ လက်ဖက်ကို အင်ယန်ဂါနှင့် ချီပင်ဂါဒေသများတွင် ကျယ်ပြန့်စွာစိုက်ပျိုးသည်။ ရှောက်အမျိုးမျိုးကို အင်ယန်ဂါနှင့် ဟစ်ပိုဒေသများတွင် စီးပွားဖြစ် စိုက်ပျိုးသည်။ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်ထက် ပေ ၂,၅၀၀ နှင့် ၄၀၀၀ အကြားရှိ ဒေသများသည် ရှောက်အမျိုးမျိုးစိုက်ပျိုးရန် သင့်လျော်သောနေရာများဖြစ်ရာ မဲလ်စက်တာနှင့် အင်ယန်ဂါ ဒေသများတွင် တိုးချဲ့ စိုက်ပျိုးလျက် ရှိသည်။

မွေးမြူရေးလုပ်ငန်း။ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းမှရရှိသော ပစ္စည်းများသည် ပြည်ပပို့ကုန်တွင် ဆေးရွက်ကြီး၏ နောက်တွင် ဒုတိယနေရာမှ လိုက်သည်။ မွေးမြူသော တိရစ္ဆာန်များမှာ သိုး၊ နွား၊ ဝက်နှင့် ငါးတို့ဖြစ်ကြသည်။ နှစ်စဉ် နွားနို့ဂါလံ ၁၀ သန်းခန့် ဝက်သားမက်ထရစ် တန်ချိန် ၁၂၅,၀၀၀ နှင့် သိုးသားမက်ထရစ်တန်ချိန် ၉၀၀၀ ထုတ်လုပ်သည်။ ငါးကို ကာရီဘာအိုင်* တွင် အကြီးအကျယ်မွေးမြူသည်။

ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည်လုပ်ငန်း။ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကမ္ဘာလှည့် ခရီးသည်လုပ်ငန်းမှ ဇင်ဘာဘွေ ဒေသ ၂၃ သန်းခန့်ရရှိခဲ့ပြီး ၁၉၈၂ ခုနှစ်တွင် ဒေသ ၄၅ သန်းမျှ ရရှိခဲ့သည်။

သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်း။ ဇင်ဘာဘွေနိုင်ငံသည် အမျိုးပေါင်း များစွာသော တန်ဖိုး မပြတ်နိုင်သည့် သယံဇာတပစ္စည်းများဖြင့် ကြွယ်ဝသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ ရွှေ၊ ကြေးနီ၊ ကျောက်ဂွမ်း၊ ခရမ်း၊ နှစ်ကယ်လ်၊ ခဲမဖြူ၊ သံရိုင်း၊ ထုံးကျောက်၊ ဗဟန်းကျောက်၊ မီးစုန်း၊ ကျောက်မီးသွေး၊ လစ်သီယံတို့ တူးဖော်ရရှိ၍ ပြည်တွင်းစက်မှုလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးရေးတွင် အရေးပါသော အခန်းမှ ပါဝင်သည်။ တွင်းထွက် ပစ္စည်းများကို အမြင့်ပိုင်းနှင့်အလယ်ပိုင်း ဗဲလ်မြက်ခင်းဒေသများတွင် အများဆုံးတူးဖော် ရရှိသည်။

* Lake Kariba

သာယာလှပသော ဗစ်တိုးရီးယား ရေတံခွန်

ဝှမ်းဂေးကျောက်မီးသွေးတွင်းမှမီးသွေးနှင့်မီးသွေးထွက်ပစ္စည်း၊ အမျိုးညှိသော ကျောက်မီးသွေးမြောက်မြားစွာတို့ကို ထုတ်လုပ်သည်။ ကျောက်မီးသွေးသုံးလျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံများ နိုင်ငံအနှံ့အပြားတွင် ရှိသည်။ တွင်းထွက်ပစ္စည်းများသည် ပြည်ပပို့ကုန်တန်ဖိုး စုစုပေါင်း၏ရာခိုင်နှုန်း ၂၀ ရှိသည်။

ပြည်ပ ပို့ကုန်

ဆေးရွက်ကြီး၊ ရွှေ၊ ကြေးနီ၊ နှစ်ကယ်လ်၊ သံဖြူ၊ သံရိုင်း၊ ခရမ်းအရိုင်း၊ သံပါသောခရမ်း၊ ကျောက်ဂွမ်း၊ အထည်အလိပ်၊ ဖိနပ်၊ ပရိဘောဂ ပစ္စည်း

ဇင်ဘာဘွေနိုင်ငံ၏ မြို့တော် ဟာရာရေး မြို့လယ်ကောင်ရွာခင်း

အမျိုးမျိုး၊ အသားနှင့် သားရေထည်ပစ္စည်း၊ ခရီးသွားပစ္စည်း၊ သကြား၊ စက္ကူ၊ ရေဒီယိုနှင့် ရုပ်မြင်သံကြားပစ္စည်း၊ လက်ဝတ် ရတနာတို့ကို ပြည်ပသို့ တင်ပို့သည်။ ၁၉၈၁ ခုနှစ်က ပြည်ပသို့ကုန် တန်ဖိုး အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်း ၁,၁၅၀ ဖိုး ရှိသည်။

သွင်းကုန်

စက်နှင့် စက်အပိုပစ္စည်း၊ ဓာတုပစ္စည်း၊ သံမဏိ ပြားနှင့် သံမဏိလိပ်၊ အထည်အလိပ်တို့ကို ပြည်တွင်းသို့ တင်သွင်းသည်။ ၁၉၈၁ ခုနှစ်က ပြည်တွင်းသွင်းကုန်တန်ဖိုး အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်း ၁,၁၀၀ ဖိုး ရှိသည်။

ငွေကြေး

အမေရိကန် တစ်ဒေါ်လာသည် ဇင်ဘာဘွေဒေါ်

လာ* ဒသမ ၇၁ နှင့် ညီမျှသည်။ ဇင်ဘာဘွေတစ်ဒေါ်လာသည် မြန်မာငွေ ၁၂ ကျပ် ၁၀ ပြားနှင့် ညီမျှသည်။

တမျိုးသားလုံး၏

ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုး စုစုပေါင်း

၁၉၈၁ ခုနှစ် စာရင်းအရ တမျိုးသားလုံး၏ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုး စုစုပေါင်း အမေရိကန် ဒေါ်လာသန်း ၃,၄၀၀ ဖိုး ရှိသည်။

လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး

မော်တော်ကားလမ်း၊ မြို့ကြီးများကိုဆက်သွယ်သော လမ်းမကြီးမှာ ၈,၅၆၈ ကီလိုမီတာရှိပြီး ကျေးလက်ဒေသကို ဆက်သွယ်သောလမ်းငယ်မှာ ၆၉ ဒသမ ၃၉၄ ကီလိုမီတာ ရှိသည်။

မီးရထားလမ်း။ မီးရထားလမ်း ကီလိုမီတာ ၃,၂၅၀ ရှိသည်။ မီးရထားလမ်း နှစ်လမ်း ရှိသည့်အနက် တလမ်းမှာဇမ်ဘီယာမီးရထားလမ်းနှင့်လည်းကောင်း၊ ကျန်တလမ်းမှာ တောင်အာဖရိက ရထားလမ်းနှင့်လည်းကောင်း ဆက်သွယ်ထားသည်။

လေကြောင်းလမ်း။ တောင်အာဖရိကလေကြောင်းကုမ္ပဏီသည် ဇင်ဘာဘွေနိုင်ငံတွင် ပျံသန်းသည့် တခုတည်းသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လေကြောင်းကုမ္ပဏီ ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံရေးပါတီများ

ဇင်ဘာဘွေ အာဖရိက အမျိုးသားသမဂ္ဂ မျိုးချစ်တပ်ဦး(ဇာနူး)*။ ခေါင်းဆောင်မှာ ရောဘတ် မူဂါဘီ ဖြစ်သည်။

ဇင်ဘာဘွေ အာဖရိကပြည်သူ့သမဂ္ဂ မျိုးချစ်တပ်ဦး (ဇာပူး)+။ ခေါင်းဆောင်မှာ ဂျိရှဝါအင်ကိုမို ဖြစ်သည်။

ယူနိုက်တက် အာဖရိက အမျိုးသား ကောင်စီ (ယူအေအင်စီ)×။ ခေါင်းဆောင်မှာ ဘုန်းတော်ကြီး အောဘလ်မူဒီရီဝါ ဖြစ်သည်။

ရီပတ်ဘလစ်ကင် တပ်ဦး (အာရ် အက် ဖ်) ϕ ခေါင်းဆောင်မှာ အီယန်စမစ်ဖြစ်သည်။

အစိုးရ

နိုင်ငံတော် သမ္မတသည် နိုင်ငံအကြီးအကဲနှင့် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဖြစ်သည်။ သမ္မတကို လွှတ်တော်က ရွေးချယ် ခန့်အပ်သည်။ သမ္မတ၏ သက်တမ်းမှာ ခြောက်နှစ် ဖြစ်သည်။ အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာကို ဝန်ကြီးချုပ် ဦးဆောင်သည့် ဝန်ကြီးအဖွဲ့က ကျင့်သုံးသည်။ အောက်လွှတ်တော်၌ အမတ်အရေအတွက် အများဆုံးရရှိသော နိုင်ငံရေးပါတီ ခေါင်းဆောင်ကို ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် သမ္မတက ခန့်အပ်သည်။ ဝန်ကြီးချုပ်၏ အကြံပေးချက်ဖြင့် ရွေးချယ်သော ဝန်ကြီးအဖွဲ့ဝင်များကို သမ္မတက ခန့်အပ်သည်။

ဥပဒေပြု အာဏာကို ပါလီမန်က ကိုင်စွဲသည်။ ပါလီမန်တွင် အထက်လွှတ်တော်နှင့်အောက်လွှတ်တော်

ဘူလာဝေယိုမြို့လယ်ရှိ ဆီဆီးလ်ရို ခေါ်ကြေးရုပ်တု

နှစ်ရပ် ပါဝင်သည်။ အထက်လွှတ်တော်တွင် လူမည်းအမတ်ဦးရေ ၃၀ နှင့် လူဖြူအမတ် ၁၀ ဦးတို့ ပါဝင်ပြီး အောက်လွှတ်တော်တွင် လူမည်း အမတ် ၈၀ နှင့် လူဖြူ အမတ် ၂၀ တို့ ပါဝင်သည်။ အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲများကို ငါးနှစ်တကြိမ် ကျင်းပသည်။

* Zimbabwe Dollar

* Zimbabwe Africa National Union (ZANU)
+ Zimbabwe Africa Peoples Union (ZAPU)

× United Africa National Council (UANC)
ϕ Republican Front (RF)

ဇင်ဘာဘွေနိုင်ငံမှ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးအကြီးအကဲကို ရိုးရာဝတ်စုံဖြင့် ပြင်ဆင်ရစဉ်

တရားစီရင်ရေး အာဏာကို တရားရုံးချုပ်တွင် အပ်နှံထားသည်။ တရားရုံးချုပ်တွင် အယူခံဌာနနှင့် အထွေထွေဌာနတို့ ပါဝင်သည်။ တရားသူကြီးချုပ်ကို ဝန်ကြီးချုပ်၏ အကြံပြုချက်ဖြင့် သမ္မတက ခန့်အပ်သည်။

သမ္မတ
ကယ်နန်ဘာနာနာ*။
ဝန်ကြီးချုပ်
ရောဘတ်မူဂါဘီ + ။

* Cannan Banana

နောက်ခံသမိုင်း

လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်းငါးသိန်းခန့်မှ ကျောက်ခေတ် ယဉ်ကျေးမှု ရပ်ကြွင်းများကို ဇင်ဘာဘွေတွင် တွေ့ရှိရသည်။ ဘေဘွေဆွာနာနိုင်ငံရှိ ကာလာဟာရီသီကန္တာရတွင်အများဆုံးနေထိုင်လျက်ရှိကြသော ဘုတ်ရှိမင်း လူမျိုးစုမှာ ကျောက်ခေတ် လူသားများ၏ အဆက်အနွယ်များ ဖြစ်သည်ဟု ယူဆရသည်။ ပထမဆုံးသော ဘန်တူလူမျိုးစုသည် အေဒီငါးရာစုနှင့် ၁၀ ရာစု နှစ်များအတွင်း ရိုးရိုးဒေသသို့ ရောက်ရှိလာ

+ Robert Mugabe

ကြသည်ဟု ယူဆရသည်။ တောင်ဘက်သို့ အခြေချနေထိုင်သူများသည် နှစ်ပေါင်း အတန်ကြာမှသာ ဆက်လက်ဝင်ရောက်လာဖွယ်ရှိသည်။ အဆိုပါဒေသသို့ ဥရောပ တိုက်သားများထံမှ ပထမဆုံး ရောက်ရှိလာသူများမှာ ၁၆ရာစု ပေါ်တူဂီ နယ်မြေသစ် ရွာသူများ ဖြစ်ကြသည်။

ဗြိတိသျှတို့ အာဏာစက်အောက်သို့ ဤဒေသရောက်ရှိ လာရပုံမှာ တောင်အာဖရိက သန်းကြွယ်သဌေး ဆီဆီးလ်ရို ဗစ်၏ကြိုးပမ်းမှုကြောင့် ဖြစ်သည်။ ရို ဗစ်သည် သူ၏ကိုယ်ပိုင်သတ္တုတွင်း အင်ပိုင်ယာထံသို့ ကတန်းဂါးရှိ ကြေးနီသတ္တုသိုက်၊ လင်ပိုပိုနှင့် ဇမ်ဘီဇီ မြစ်နယ်သွယ်အကြားရှိ ရွှေရတနာသိုက် တို့အား သိမ်းသွင်းလိုသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၈၈၉ ခုနှစ်မှ ၁၈၉၇ ခုနှစ်များအတွင်း ရို ဗစ်က ဗြိတိသျှ တောင်အာဖရိက ကုမ္ပဏီကို ဖွဲ့စည်းပြီး ဂွတ်ဟုတ်အင်္ဂလန် အခြေချပြီး ဖြစ်သော ဗြိတိသျှတို့၏ စစ်အင်အား အကူအညီဖြင့် အဆိုပါဒေသများကို သိမ်းပိုက်၍ နှစ်ပေါင်း ၂၅ နှစ်ခန့် စိုးမိုးခဲ့သည်။

ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်

၁၉၂၃ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၂ ရက် နေ့တွင် တောင်ပိုင်း ရိုးရိုးအုပ်ချုပ်ရေးကို ဗြိတိသျှ တောင်အာဖရိက ကုမ္ပဏီအုပ်ချုပ်ရေးမှ ဗြိတိသျှကိုလိုနီ အုပ်ချုပ်ရေး လက်သို့ လွှဲပြောင်း ပေးအပ်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ တောင်ပိုင်းရိုးရိုးကို ဘုရင်ခံတစ်ဦး၏ လက်ဝယ် ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရရှိသော ဗြိတိသျှကိုလိုနီ တခုအဖြစ် ရပ်တည်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှအစိုးရက မြောက်ပိုင်းရိုးရိုး (ယခု-ဇမ်ဘီယာ)၊ တောင်ပိုင်းရိုးရိုး (ယခု-ဇင်ဘာဘွေ) နှင့် ညာဆာလန် (ယခု-မာလာဝီ)တို့ကို ပေါင်းစည်းပြီး ရိုးရိုး-ညာဆာလန် ပြည်ထောင်စုကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ အဆိုပါ အဖွဲ့အစည်းကိုလည်း တောင်ပိုင်း ရိုးရိုး၏ မျက်နှာပြုများကသာလျှင်

စိုးမိုးခြယ်လှယ်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၆ ရက် နေ့တွင် အတည်ပြုသော ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ်အရ အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာကို မျက်နှာပြုတို့ကသာ ဆက်လက်ချုပ်ကိုင်ခွင့် ရရှိခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၁၉၆၃ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၃၁ ရက် နေ့တွင် ရိုးရိုး-ညာဆာလန် ပြည်ထောင်စုကို ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။ ထိုသို့ ဖျက်သိမ်းလိုက်သည့် အချိန်မှစ၍ တောင်ပိုင်းဟူသော စကားလုံးကို ဖြုတ်ချခဲ့ပြီး ရိုးရိုးဟူသော အမည်သို့ ပြောင်းလဲ တွင်စေခဲ့သည်။ သို့သော် ဗြိတိသျှပါလီမန်က အဆိုပါ အမည်သစ်ကို တရားဝင် အတည်ပြုလက်ခံခြင်း မပြုခဲ့။ ထို့နောက် ဗြိတိန်နိုင်ငံက မြောက်ပိုင်း ရိုးရိုးနှင့် ညာဆာလန် ဒေသများအား လူမည်း အများစု အုပ်ချုပ်ရေးဖြင့် လွတ်လပ်ရေး ပေးအပ်ခဲ့သည်။ တောင်ပိုင်းရိုးရိုးကိုလူမည်းအများစုအုပ်ချုပ်ရေးပေးရန်လိုက်လျောခြင်းမရှိသောကြောင့် လွတ်လပ်ရေးပေးရန် ငြင်းပယ်ခဲ့သည်။

တဘက်သတ်လွတ်လပ်ရေးကြေငြာခြင်း

ရိုးရိုးတွင် ၁၉၆၄ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၄ ရက်နေ့မှစ၍ ဝန်ကြီးချုပ် ဖြစ်လာခဲ့သော အီယန်စမစ်သည် ရိုးရိုးလွတ်လပ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဗြိတိန်နိုင်ငံ လန်ဒန်မြို့သို့သွားရောက်၍ ဗြိတိသျှဝန်ကြီးချုပ်များ ဖြစ်ကြသော ဆာအလက် ဒေါက်ဂလပ်စ် ဟူးမ်နှင့် ထိုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် လည်းကောင်း၊ ဟာရီလ်ဝီလ်ဆင်နှင့် ၁၉၆၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင်လည်း ကောင်း ဆွေးနွေးပွဲများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ အလားတူပင် ရိုးရိုးရှိ ဆောလ်စ်ဘာရီမြို့တွင် ဗြိတိသျှဝန်ကြီးချုပ်၊ နေသဟာယ အတွင်းရေးမှူး၊ နိုင်ငံတော်ရွှေ့နေချုပ်တို့ သုံးဦးနှင့်လည်း ၁၉၆၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလအတွင်း တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ညှိနှိုင်းမှုများ ပြုလုပ်ပြီး ငါးရက်ခန့်အကြာ နိုဝင်ဘာလ၅ရက်နေ့တွင် အရေးပေါ်အခြေအနေပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ထို့နောက် နိုဝင်ဘာလ ၁၁

၁။ The Official Associated Press Almanac, 1973, p.752
၂။ AFRICA, South of The Sahara, 1979-80, Duropa Publications Ltd, 1979
၃။ The Official Associated Press Almanac, 1973, p.752
၄။ The Statesman's Year-Book, 1976-77, p.530

၅။ The Official Associated Press Almanac, 1973, p.752
၆။ ထို
၇။ The Statesman's Year-Book, 1976-77, p.520
၈။ The Official Associated Press Almanac, 1973, p.752

ရက်နေ့တွင် ရိုဒီးရှားအား ပြတိသျှလက်အောက်မှ လွတ်မြောက်ကြောင်း အီယန်စမစ်က တတက်သတ် လွတ်လပ်ရေး ကြေငြာခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ပြတိသျှဘုရင်ခံ က အီယန်စမစ် ဦးဆောင်သော လူဖြူအစိုးရ အဖွဲ့အား ထုတ်ပယ်ကြောင်း ကြေငြာသည်။ ပြတိန်နိုင်ငံကလည်း တတက်သတ်လွတ်လပ်ရေး ကြေငြာသော အပြုအမူကို တရားမဝင်ဟုဆိုကာ အသိအမှတ်မပြုခဲ့။ သို့ရာတွင် အီယန်စမစ် အစိုးရသည် ပြည်တွင်း အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာကို ဆက်လက်ချုပ်ကိုင်ထားနိုင်ခဲ့သည်။ နိုဝင် ဘာလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေး ကောင်စီက ရိုဒီးရှားအား စီးပွားရေးပြတ်တောက်မှုများ ပြုလုပ် ရန် တိုက်တွန်းခဲ့ရာ တောင်အာဖရိက သမ္မတနိုင်ငံနှင့် ပေါ်တူဂီတို့မှအပ ကျန်ကုလသမဂ္ဂ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ များက လိုက်နာခဲ့ကြသည်။ ဒီဇင်ဘာလ ၁၇ ရက် နေ့တွင် ရေနံတင်ပို့ခြင်းရပ်ဆိုင်းရန် ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံ ရေးကောင်စီက ထပ်မံတိုက်တွန်းခဲ့ပြန်သည်။ သို့ရာတွင် မိုဇမ်ဘစ်နှင့် တောင်အာဖရိက နိုင်ငံတို့က ရေနံနှင့် ဓာတ်ဆီတို့ကို တင်ပို့ခဲ့ကြသည်။

ရိုဒီးရှားပြဿနာ ဖြေရှင်းရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပြတိန်ဝန်ကြီးချုပ် ဝီလ်ဆင်နှင့် ရိုဒီးရှားဝန်ကြီးချုပ် စမစ်တို့သည် ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ပြတိသျှပိုင် တိုင်းဂါး ရေယာဉ်ပေါ်တွင် ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေကို အခြေပြုလျက် တရားဝင်လွတ်လပ် ရေးတွင် လိုအပ်သော အဆိုပြုချက်များကို ဆွေးနွေး ရေးဆွဲ ခဲ့ကြသည်။ ထိုဆွေးနွေးချက်ကို ပြတိန် နိုင်ငံအစိုးရက အတည်ပြုခဲ့သော်လည်း စမစ်အစိုးရက ပယ်ချခဲ့သည်။ ၁၉၆၇ ခုနှစ်တွင် ရိုဒီးရှားနှင့်ပြတိန် နိုင်ငံတို့သည် ရိုဒီးရှားအရေးနှင့် ပတ်သက်၍ စေ့စပ် ဆွေးနွေးမှုများ ထပ်မံပြုလုပ်ခဲ့သော်လည်း မအောင် မြင်ခဲ့ပေ။ ၁၉၆၈ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ပြတိန်ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ရိုဒီးရှား ဝန်ကြီးချုပ်တို့သည် ဂျီဘရော်လ်တာ ရေလက်ကြားတွင် ပြတိသျှရေယာဉ် ဖီးယားလက်စ်ပေါ်၌ စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုများ ထပ်မံ ပြုလုပ်ခဲ့ပြန်သည်။ သို့ရာတွင် အောင်မြင်မှုမရရှိခဲ့ပေ။

ထို့နောက် ရိုဒီးရှားအစိုးရက တိုင်းရင်းသားလူမည်း ငါးဦးကို သေဒဏ်ပေးသည့် ကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြတိန်နိုင်ငံဘုရင်မက လွတ်ငြိမ်းခွင့်ပေးရန် မေတ္တာ ရပ်ခံခဲ့သည်ကို ရိုဒီးရှား အစိုးရက မလိုက်လျောခဲ့ သဖြင့် ပြတိန်-ရိုဒီးရှား ဆက်ဆံရေးမှာ တင်းမာလာ ခဲ့သည်။ ၁၉၆၉ ခုနှစ်တွင် လူဖြူလူနည်းစု အုပ်ချုပ် ရေးကို အခြေခံသော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို စမစ် အစိုးရအဖွဲ့က ဆန္ဒခံယူပွဲကျင်းပပြီး ရိုဒီးရှားဥပဒေပြု လွှတ်တော်သို့ အတည်ပြုပေးရန် တင်သွင်းခဲ့သည်။ အဆိုပါဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ရိုဒီးရှားအား သမ္မတနိုင်ငံအဖြစ် ကြေငြာရန်၊ ပြတိန်နိုင်ငံနှင့် တရား ဝင် အဆက်အသွယ်ဖြတ်ရန်တို့ ပါရှိသည်။

ရိုဒီးရှားပြဿနာ အဖြေရှာရေး

၁၉၇၀ ပြည့်နှစ် မတ်လ ၂ ရက်နေ့တွင် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ်အရ လူဖြူအစိုးရ ခေါင်းဆောင် ဝန်ကြီးချုပ် အီယန်စမစ်က ရိုဒီးရှား သမ္မတနိုင်ငံ ထူထောင်ကြောင်း ကြေငြာခဲ့သည်။ ထိုကြေငြာချက် ကို ပြတိန်နိုင်ငံက လုံးဝ အသိအမှတ်မပြုပဲ ရိုဒီးရှား နိုင်ငံအား အဆက်အသွယ် ဖြတ်တောက်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ၁၉၇၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ပြတိန်နိုင်ငံနှင့် ရိုဒီးရှားတို့သည် ဆွေးနွေးပွဲများ ဆက်လက်ပြုလုပ်ရန် သဘောတူခဲ့သည်။ ၁၉၇၂ ခုနှစ် တွင် ပြတိန်နိုင်ငံမှ ကော်မရှင်အဖွဲ့တဖွဲ့ ရိုဒီးရှားသို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။

၁၉၇၄ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ဇမ်ဘီယာနိုင်ငံ လူဆာကာမြို့၌ ရိုဒီးရှားအစိုးရနှင့် ရိုဒီးရှားအာဖရိက အမျိုးသားကောင်စီ ခေါင်းဆောင်များ တွေ့ဆုံဆွေး နွေး၍ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှု ရရှိသည့်အဆင့်သို့ ရောက်ရှိခဲ့သော်လည်း ရိုဒီးရှား ပြည်တွင်းတွင် အကြမ်း ဖက်မှုများ ပိုမိုတိုးပွား လာခြင်းကြောင့် အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး အပိုဒီကို ချိုးဖောက်သည့်သဘော ဆက်ရောက်ပြီး ဆွေးနွေးပွဲ သဘော တူညီချက်မှာ ဖျက်ပြား သွားခဲ့ရသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးပွဲကို ၁၉၇၅ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ

တွင် ဗစ်တိုးရီးယား ရေတံခွန်အနီးတွင် ဆက်လက် ပြုလုပ်ရာ ရိုဒီးရှားအာဖရိက အမျိုးသား ကောင်စီ အတွင်း သဘောထား ကွဲလွဲမှုများ ပေါ်ပေါက် သောကြောင့် ထပ်မံပျက်ပြား ခဲ့ရပြန်သည်။ ၁၉၇၆ ခုနှစ်တွင် ဂျူဂ္ဂဝါအင်ကိုမိုဦးဆောင်သော အာဖရိက အမျိုးသားကောင်စီ အဖွဲ့ဝင်များနှင့် ရိုဒီးရှား အစိုး ရတို့ သဘောတူညီချက်ရရှိရန် ဆက်လက်ကြိုးစားကြ သော်လည်း အောင်မြင်မှု မရရှိခဲ့ပေ။

ထိုအတောအတွင်း ရိုဒီးရှား လူဖြူ အစိုးရနှင့် လူမည်းမျိုးချစ် နိုင်ငံရေးအုပ်စုများ ဆွေးနွေးစေ့စပ် ပွဲများ မကြာခဏပြုလုပ်ကြသော်လည်း တိုးပွားလာ သော အကြမ်းဖက်မှုများကို တားဆီးနိုင်စွမ်း မရှိခဲ့။ ထို့ကြောင့် ၁၉၇၈ ခုနှစ် နှစ်လယ်ခန့်တွင် စစ်ဘက်နှင့် အရပ်ဘက်မှ လူပေါင်း ၆၀၀၀ ခန့် သေကြေပျက်စီး ခဲ့သည်။ ရိုဒီးရှားလူဖြူအစိုးရ တပ်ဖွဲ့များသည် ဇမ်ဘီ ယာနှင့် မိုဇမ်ဘစ်တို့တွင် လူမည်းမျိုးချစ် ပြောက် ကျားတပ်များနှင့် တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ၁၉၇၈ ခုနှစ် မတ်လတွင် လူဖြူဝန်ကြီးချုပ် အီယန်စမစ်နှင့် လူမည်းမျိုးချစ် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်သုံးဦးတို့သည် ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေး ဖြေရှင်းချက်တရပ်ကို လက်မှတ် ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါ ဖြေရှင်းချက်အရ အုပ် ချုပ်ရေး အာဏာကို လူမည်း လူများစုလက်သို့ မလွှဲ ပြောင်းမီ ကာလအတွင်း အီယန်စမစ်နှင့် လူမည်း မျိုးချစ်နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင် သုံးဦးတို့က ခွဲဝေ ကျင့်သုံးရန်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ နိုင်ငံရေး ဖြေရှင်းချက် ကို ပြောက်ကျား ခေါင်းဆောင်များက ပယ်ချခဲ့ကြ သည်။

ဇင်ဘာဘေသမ္မတနိုင်ငံ

ရိုဒီးရှားနိုင်ငံတွင် အရွယ်ရောက်သူတိုင်း မဲပေး ခွင့်ရှိသော ရွေးကောက်ပွဲကို ၁၉၇၉ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ပထမဆုံးအကြိမ် ကျင်းပရာ ဘုန်းတော် ကြီး မူဒိုရိုဝါ၏ ယူနိုက်တက်အာဖရိက အမျိုးသား ကောင်စီက မဲအများစုဖြင့် အနိုင်ရရှိပြီး လူမည်းကြီး စိုးသော ပါလီမန်ကို ချုပ်ကိုင်နိုင်ခဲ့သည်။ ပြတိန် နိုင်ငံမှ မာဂရက်သက်ချာ အစိုးရကလည်း ရိုဒီးရှား နိုင်ငံနှင့် ပုံမှန်ဆက်ဆံရေးရရှိရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။

၁။ The Statesman's Year-Book, 1976-77, p.531
၂။ The World Almanac and Book of Facts, 1983, p.581
၃။ The Statesman's Year-Book, 1976-77, p.531
၄။ The World Almanac and Book of Facts, 1983, p.581

ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးပွဲကို ထိနှစ်စက်တင်ဘာ လ ၁၀ ရက်နေ့မှ ဒီဇင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့အထိ ပြတိန် နိုင်ငံ လန်ဒန်မြို့ရှိ လန်ကတ်စတာအိမ်တော်တွင် ကျင်းပ ခဲ့ရာ လွတ်လပ်သော ဇင်ဘာဘေ သမ္မတနိုင်ငံ ထူထောင်ရေးဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ရေး ဆွဲရန်၊ လွတ်လပ်ရေး မရမီကာလ ထိနိုင်ငံအား ပြတိသျှအုပ်ချုပ်ခံ တောင်ပိုင်း ရိုဒီးရှားအဖြစ် တရား ဝင် အသိအမှတ် ပြုရန်နှင့် ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပပြီး ပြောက်ကျားစစ်ကို အဆုံးသတ်ရေး အတွက် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရန်စသည့် သဘောတူညီ ချက်များရရှိခဲ့သည်။ လန်ကတ်စတာ သဘောတူညီ ချက်ကို ၁၉၇၉ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ရေးထိုးခဲ့ပြီးနောက် ရိုဒီးရှားတွင် မျိုးချစ်ပြောက် ကျားများနှင့် ရိုဒီးရှားအစိုးရတပ်ဖွဲ့များ အပစ်အခတ် ရပ်စဲခဲ့ခြင်း၊ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ကျင်းပသော ပါလီမန် ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ရော ဘတ်မူဂါဘီ ဦးဆောင်သော ဇင်ဘာဘေ အာဖရိက အမျိုးသားသမဂ္ဂ မျိုးချစ်တပ်ဦးက မဲအများစုဖြင့် အနိုင်ရရှိခဲ့ခြင်းနှင့် မတ်လ ၁၃ ရက်နေ့တွင် မစ္စတာ မူဂါဘီက အစိုးရသစ် ဖွဲ့စည်းခြင်းတို့ကို အကောင် အထည်ဖော်ခဲ့သည်။

ဇာနီးပါတီ ခေါင်းဆောင် ရောဘတ်မူဂါဘီက ဝန်ကြီးချုပ်အစိုးရသစ် ဖွဲ့စည်းပြီးနောက် ထိနှစ်ဧပြီလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် လွတ်လပ်သော ဇင်ဘာဘေသမ္မတ နိုင်ငံအဖြစ် ကြေငြာခဲ့သည်။

ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများ

လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီးနောက် ပထမဆုံးဖွဲ့စည်းသော ဇင်ဘာဘေအစိုးရအဖွဲ့တွင် မူဂါဘီ၏ မျိုးချစ်တပ်ဦး ပါတီ၊ ဂျီဂ္ဂဝါအင်ကိုမို၏ မျိုးချစ်တပ်ဦး ပါတီနှင့် လူဖြူအီယန်စမစ်၏ ချီဗတ်ဘလစ်ကင်တပ်ဦး ပါတီတို့ ဖွဲ့စည်းပါဝင်သည်။ အဆိုပါ အစိုးရအဖွဲ့တွင် ဝန်ကြီး ချုပ်အဖြစ် ရောဘတ်မူဂါဘီက တာဝန်ယူပြီး ပြည်ထဲ ရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ဂျီဂ္ဂဝါအင်ကိုမိုက ဆောင်ရွက် သည်။ ဝန်ကြီးချုပ် မူဂါဘီသည် အစိုးရအဖွဲ့တွင် ဝန်ကြီး ၂၃ ဦးရှိသည့်အနက် လူဖြူတို့အား ဝန်ကြီး

၁။ The Statesman's Year-Book, 1976-77, p.531
၂။ The World Almanac and Book of Facts, 1983, p.581
၃။ Keesing's Contemporary Archives, 1980, p.30165 A
၅။ ထို ၈၁၃၀၃၆၅ အေ

နှစ်နေရာနှင့် ဂျီဂျီဝါအင်ကိုမို၏ မျိုးချစ်တပ်ဦးအား လေးနေရာပေးအပ်ခဲ့သည်။

ဇင်ဘာဘွဲ့အစိုးရသည် လွတ်လပ်ရေးရရှိချိန်မှစ၍ စီးပွားရေးကဏ္ဍတွင် လယ်ယာမြေလုပ်ငန်း၊ ဘက်လုပ်ငန်း၊ အမြတ်ခွန်လုပ်ငန်းတို့ကို လည်းကောင်း၊ လူမှုရေးကဏ္ဍတွင် ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး လုပ်ငန်းများကို လည်းကောင်း အစီအစဉ်များချမှတ်လျက် တိုးချဲ့ပြုပြင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံရေးကဏ္ဍတွင် ဆီဆီးလ်ရို ခေါ် ရုပ်ထုကို ဝန်ကြီးချုပ်ရုံး၏ အပြင်ဘက်မှဖယ်ရှားပစ်ခြင်း၊ ဂျီမီးတင်ရိပ်သာလမ်းကို ဆမိုရာမာရဲလ်ရိပ်သာလမ်းဟူ၍ လည်းကောင်း၊ မြို့တော်ဆောင်ဘာရီကို လည်း ဟာရာရေးဟူ၍လည်းကောင်း အမည်သစ်များ တွင်စေခြင်း၊ ပြိတိသျှတောင်အာဖရိက ပုလိပ်တပ်ဖွဲ့ကို လည်း ဇင်ဘာဘွဲ့ သမ္မတနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့ဟူ၍ ပြောင်းလဲခေါ်ဝေါ်ခဲ့သည်။ အလားတူပင် ပြန်ကြားရေးကဏ္ဍတွင် ပါဝင်သော သတင်းနှင့် စာနယ်ဇင်းလုပ်ငန်း၊ အသံလွှင့်ရုံ စသည်တို့တွင်လည်း ကိုလိုနီခေတ်အမည်များကို ပယ်ဖျက်၍ အာဖရိကအမျိုးသား အမည်များဖြင့် ပြောင်းလဲသုံးစွဲခဲ့သည်။

အစိုးရအဖွဲ့အပြောင်းအလဲ

၁၉၈၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ် မူဂါဘီသည် ဇင်ဘာဘွဲ့အစိုးရအဖွဲ့ကို ပထမဆုံးအကြိမ် ပြောင်းလဲဖွဲ့စည်းခဲ့ရာ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး ဂျီဂျီဝါအင်ကိုမိုကို ပြည်သူ့လုပ်ငန်း ဝန်ကြီးအဖြစ် လည်းကောင်း၊ ဝန်ကြီးချုပ်ရုံး တွဲဖက်ဝန်ကြီး ဝစ်နက်မန်ဝန်ဒါကို နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး အဖြစ်လည်းကောင်း ပြောင်းလဲခန့်အပ်ခဲ့သည်။ လူဖြူဝန်ကြီးနှစ်ဦး၏ နေရာကို အပြောင်းအလဲမပြုလုပ်ပဲ မူလအတိုင်း ထားရှိခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ဝန်ကြီးချုပ် မူဂါဘီသည် အင်ကိုမို၏ မျိုးချစ်တပ်ဦး ပါတီဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဂျီစီယာချီနာမာနီအား သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် မိမိ၏ မျိုးချစ်တပ်ဦး ပါတီအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးဖြစ်သူ အက်ဂါတီကီရိုကို လူအင်အား စီမံကိန်းဝန်ကြီး ရာထူးမှ ထုတ်ပယ်ခဲ့သည်။

၁။ Keesing's Contemporary Archives, 1980, 30365 A
၂။ Keesing's Contemporary Archives, 1981, p.30905-30907
၃။ ထို

ဤသို့ အစိုးရအဖွဲ့ ပြောင်းလဲဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အင်ကိုမိုက ရောဘတ်မူဂါဘီသည် လုံခြုံရေးနှင့် ဆိုင်သော ဝန်ကြီးဌာနများကို မျိုးချစ်ပါတီနှစ်ခုတို့က ခွဲဝေတာဝန်ယူကြမည်ဟူသော သဘောတူညီချက်ကို ချိုးဖောက်ခြင်းကြောင့် ဝန်ကြီးနေရာအပြောင်းအလဲ ပြုခြင်းကိစ္စကို လက်မခံနိုင်ဟု ကြေငြာသည်။ ထိုအခါ ဝန်ကြီးချုပ် ရောဘတ်မူဂါဘီက အင်ကိုမိုအား ဌာနလက်ကိုင်မရှိဝန်ကြီးအဖြစ် ပြောင်းလဲခန့်အပ်သည်။

အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့်ဆက်ဆံရေး

ဇင်ဘာဘွဲ့နိုင်ငံသည် အိမ်နီးချင်း လူမည်းနိုင်ငံများဖြစ်ကြသည့် မိုဇမ်ဘစ်၊ ဇမ်ဘီယာ၊ ဘော့ဆွာနာ နိုင်ငံများနှင့် ချစ်ကြည်စွာဆက်ဆံခဲ့သည်။ ဇမ်ဘီယာ နိုင်ငံနှင့် နှစ်နိုင်ငံပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး ကော်မရှင် တရပ် ဖွဲ့စည်းပြီး မိုဇမ်ဘစ်နိုင်ငံနှင့် လုံခြုံရေးသဘောတူညီချက်စာချုပ်တရပ် ချုပ်ဆိုခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် လူဖြူအနည်းစုအုပ်စိုးလျက်ရှိသော တောင်အာဖရိက နိုင်ငံနှင့်မူ ဇင်ဘာဘွဲ့၌ လူမည်းအစိုးရ အာဏာရရှိလာချိန်မှစ၍ ဆက်ဆံရေးပျက်ပြားလာခဲ့သည်။ ဝန်ကြီးချုပ် မူဂါဘီသည် တောင်အာဖရိက လူဖြူအစိုးရက ကျင့်သုံးလျက်ရှိသော အသားအရောင်ခွဲခြားရေးဝါဒကို ဆန့်ကျင်ခဲ့သည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ် စက်တင်ဘာလက တောင်အာဖရိကနိုင်ငံသည် ဇင်ဘာဘွဲ့ပြည်ပြေး ၅၀၀၀ ခန့်တို့ကို ဇင်ဘာဘွဲ့အစိုးရအား ဖြုတ်ချရန် လေ့ကျင့်ပေးနေသည်ဟုဆိုပြီး တောင်အာဖရိကနိုင်ငံနှင့် သံအဆက်အသွယ် ဖြတ်တောက်ခဲ့သည်။ နှစ်နိုင်ငံ ကုန်သွယ်ရေး ကိစ္စများကိုမူ ပုံမှန်အတိုင်း ထားရှိခဲ့သည်။

ပြည်ပနိုင်ငံများနှင့်ဆက်ဆံရေး

ဇင်ဘာဘွဲ့အစိုးရသည် ဆိုရှယ်လစ် နိုင်ငံများနှင့် လည်းကောင်း၊ အနောက်အုပ်စု နိုင်ငံများနှင့်လည်းကောင်း ရင်းနှီးစွာ ဆက်ဆံသွားမည်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် ဘက်မလိုက်မူဝါဒကို လက်ခံကျင့်သုံးပြီး အင်အားကြီး နိုင်ငံများ၏ နောက်လိုက် ဘဝသို့ အရောက်မမည် မဟုတ်ကြောင်း ကြေငြာခဲ့သည်။

၄။ ထိုစာ ၃၀၉၀၅
၅။ ထို
၆။ Keesing's Contemporary Archives, 1980, p.30377

ဇင်ဘာဘွဲ့အစိုးရသည် တရုတ်ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံ ယူဂိုဆလားဗီးယား၊ ရုမေးနီးယား စသော ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံများနှင့် ရင်းနှီးစွာ ဆက်ဆံသကဲ့သို့ နိုင်ငံပြန်လည်ထူထောင်ရေးတွင် စီးပွားရေး အကူအညီများ ပေးဆောင်ကြသော ဗြိတိန်၊ ပြင်သစ်၊ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၊ ပြည်ထောင်စုသမ္မတဂျာမနီ၊ အီတလီ စသော အနောက်အုပ်စု နိုင်ငံများနှင့်လည်း ဆက်ဆံရေးကောင်းမွန်စေရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။

ထို့ပြင် ဝန်ကြီးချုပ် မူဂါဘီသည် ၁၉၈၁ ခုနှစ် မေလအတွင်းက တရုတ်ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံ၊ ဂျပန်၊ အိန္ဒိယနှင့် ပါကစ္စတန်နိုင်ငံများသို့ ချစ်ကြည်ရေးခရီးများသွားရောက်ခဲ့ပြီး တရုတ်ဝန်ကြီးချုပ် ကျောက်ကျီယန်သည် ၁၉၈၂ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ အတွင်းက ဇင်ဘာဘွဲ့နိုင်ငံသို့ အလည်အပတ် ရောက်ရှိခဲ့သည်။

နိုင်ငံရေးအကျပ်အတည်း

ဇင်ဘာဘွဲ့နိုင်ငံတွင် လူမည်းဦးရေ ၈၅ ရာခိုင်နှုန်း ခန့်ရှိသော ရှိနာလူမျိုးစု၏ ထောက်ခံမှုကို ရရှိသည့် ဝန်ကြီးချုပ်မူဂါဘီ၏ မျိုးချစ်တပ်ဦးပါတီနှင့်လူမည်းလူဦးရေ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိသော အင်ဒီတီလီလူမျိုးစု၏ ထောက်ခံမှုကိုရရှိသော အင်ကိုမို၏ မျိုးချစ်တပ်ဦးတို့အကြား သံသယများ တိုးပွားလျက်ရှိပြီး အဆိုပါ နိုင်ငံရေးပါတီနှစ်ခုတို့ကို အခြေခံ၍ ဖွဲ့စည်းထားသော ဇန်နလနှင့် ဇီပရာတပ်ဖွဲ့များအကြား ပဋိပက္ခများ သေဆုံးမှုများ၊ ထိခိုက်ဒဏ်ရာ ရမှုများဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

၁၉၈၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ်မူဂါဘီက ဂျီဂျီဝါအင်ကိုမိုနှင့်တကွ ပါတီဝင်များဖြစ်ကြသော သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ဝန်ကြီး ချီနာမာနီနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ဝန်ကြီး ဂျီဇက်မာစီကာတို့အား အစိုးရအဖွဲ့မှထုတ်ပယ်ခဲ့သည်။ ဤသို့ ထုတ်ပယ်ခြင်းမှာ တောင်အာဖရိကနိုင်ငံ အကူအညီဖြင့် အာဏာသိမ်းပိုက်ရန်ကြံစည်နေသောကြောင့် ဖြစ်ကြောင်းကို မူဂါဘီက ပြောကြားခဲ့သည်။ မူဂါဘီ၏ ယင်းပြောကြားချက်ကို အင်ကိုမိုက ငြင်းဆိုခဲ့ပြီး

၁။ Keesing's Contemporary Archives, 1980, p.30377
၂။ Asiaweek, 10.1.83, p.13
၃။ Keesing's Contemporary Archives, 1982, p.31551

မူဂါဘီသည် တပါတီစနစ်ကို ကျင့်သုံးသော နိုင်ငံထူထောင်ရေးအတွက် မိမိအစိုးရအဖွဲ့မှ ထုတ်ပယ်လို၍ အကြောင်းရှာခြင်းသာ ဖြစ်ကြောင်း ပြန်လည်ပြောကြားခဲ့သည်။

ဇင်ဘာဘွဲ့နိုင်ငံ လွတ်မြောက်ရေးအတွက် အနှစ် ၂၀ နီးပါးမျှ ပူးပေါင်း တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ကြသော မျိုးချစ်တပ်ဦး ခေါင်းဆောင်နှစ်ဦးဖြစ်ကြသော အင်ကိုမိုနှင့် မူဂါဘီတို့သည် ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ် နိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးရရှိချိန်မှစ၍ တဦးနှင့်တဦး သဘောထားကွဲလွဲပြီး အလှမ်းကွာခဲ့ကြသည်။ ၁၉၈၃ ခုနှစ်မတ်လ အတွင်းကမူ အဆိုပါ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင် နှစ်ဦး၏ တင်းမာသော ဆက်ဆံရေးသည် ပေါက်ကွဲသော အနေအထားသို့ ရောက်ရှိသွားပြီး မျိုးချစ်တပ်ဦး ခေါင်းဆောင် အင်ကိုမိုသည် အိမ်နီးချင်း ဘော့ဆွာနာနိုင်ငံမှတစ်ဆင့် ဗြိတိန်နိုင်ငံ လန်ဒန်မြို့သို့ ထွက်ပြေးခဲ့လေသည်။ ထိုသို့ ထွက်ပြေးလာခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အင်ကိုမိုက မိမိ၌ အသက်အန္တရာယ် ရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ပြောကြားသည်။

မိုဇမ်ဘီးကားသော စာအုပ်စာတမ်းများ

- ၁။ AFRICA, South of the Sahara, 1979-80, Europa Publication Ltd, London, 1979
- ၂။ Encyclopaedia Britannica Vol, 19
- ၃။ Keesing's Contemporary Archives, 1980
- ၄။ The Official Associated Press Almanac, 1973, Almanac Publishing Company, Inc, New York, 1972
- ၅။ The Statesman's Year-Book, 1976-77, The Macnillan Press Ltd, 1976.
- ၆။ The Times, 10.2.82
- ၇။ The World Almanac and Book of Facts, 1983, Newspaper Enterprise Association, Inc, New York, 1982

အိုပက်နှင့်ရေနံဈေးနှုန်း

အိုပက်ခေါ် ရေနံတင်ပို့ရောင်းချသော နိုင်ငံများအဖွဲ့သည် ရေနံဈေးနှုန်းကို တစည်လျှင် ၃၄ဒေါ်လာမှ ၂၉ဒေါ်လာသို့ လျှော့ချသတ်မှတ်ရန် ၁၉၇၃ခုနှစ် မတ်လအတွင်းတွင် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

အိုပက်အဖွဲ့*

အိုပက်ခေါ် ရေနံတင်ပို့ရောင်းချသော နိုင်ငံများ အဖွဲ့ကို ၁၉၆၀ပြည့်နှစ်တွင် အီရန်၊ အီရက်၊ ကူဝိတ်၊ ဆော်ဒီအာရေးဘီးယားနှင့် ဗင်နီဇွဲလား နိုင်ငံတို့က စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ယခုအခါ ကာတာ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ လစ်ဗျား၊ အာဘူဒါဘီ၊ အဲလ်ဂျီးရီးယား၊ နိုင်ဂျီးရီးယား၊ အီကွာဒိုနှင့် အရန်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ဂါဘွန် အပါအဝင် နိုင်ငံပေါင်း ၁၃နိုင်ငံ ပါဝင် ဖွဲ့စည်းထားသည်။

အိုပက်အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းရခြင်းမှာ မိမိတို့၏ ရေနံ မူဝါဒများညီညွတ်ရေး၊ ရေနံဈေးနှုန်းများ တည်ငြိမ်ရေးနှင့် ယေဘုယျအားဖြင့် မိမိတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်ရေးအတွက် ဖြစ်သည်ဟု ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ အဖွဲ့အစည်းအဝေးကို တနှစ်လျှင်နှစ်ကြိမ် ကျင်းပပြီး ပထမအကြိမ် အစည်းအဝေးကို ဩစထရီးယားနိုင်ငံ ဗီယင်နာမြို့၌ လည်းကောင်း၊ ဒုတိယအကြိမ် အစည်းအဝေးကို အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံ တနိုင်ငံ၏ မြို့တော်တွင် လည်းကောင်း ကျင်းပလေ့ရှိသည်။

ကမ္ဘာ့ရေနံထုတ်လုပ်မှုနှင့် ရေနံဈေးနှုန်း

ကမ္ဘာ့ရေနံထုတ်လုပ်မှုမှာ ၁၉၇၀ပြည့်နှစ်တွင် စည်ပေါင်း ၁,၃၇၄သန်းရှိပြီး ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် စည်ပေါင်းသန်း ၁၇,၄၆၀ အထိ တိုးတက်ခဲ့သည်။ ရေနံထုတ်လုပ်မှု တိုးတက်လာသည်တိုင် ကမ္ဘာ့ရေနံ သုံးစွဲမှု

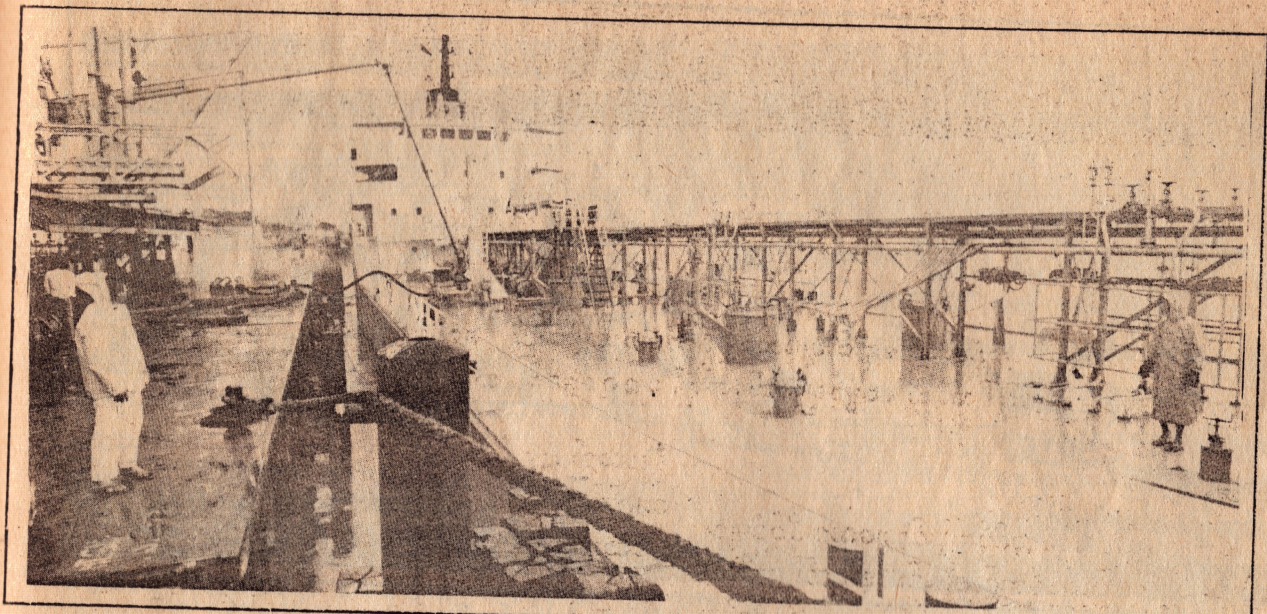
နှုန်းသည် ရေနံထုတ်လုပ်မှုတိုးနှုန်းထက် ပိုမိုများပြားလျက်ရှိသောကြောင့် ရေနံသည် မဟာဗျူဟာ ကုန်ပစ္စည်းတမျိုး ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ရေနံသုံးစွဲမှု အလွန်များပြားသော စက်မှုအရင်းရှင် နိုင်ငံကြီးများသည် ပြည်တွင်းမှ ရေနံနှင့် မလုံလောက်သဖြင့် ပြည်ပမှ အထူးသဖြင့် အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသမှ ရေနံအပေါ် မှီခိုအားထားခဲ့ရသည်။

၁၉၇၃ခုနှစ် အောက်တိုဘာလအတွင်းက ဖြစ်ပွားခဲ့သော အာရပ်-အစ္စရေး စစ်ပွဲကို အကြောင်းပြု၍ အာရပ်နိုင်ငံများသည် အစ္စရေးကိုထောက်ခံအားပေးသော အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် အခြားနိုင်ငံများအပေါ် ရေနံတင်ပို့မှု လျှော့ချခြင်း၊ ရေနံတင်ပို့မှု ရပ်ဆိုင်းခြင်း၊ ရေနံဈေးနှုန်းမြှင့်တင်ခြင်း၊ မိမိတို့ ရေနံထုတ်လုပ်မှုကို လျှော့ချခြင်းစသည့် ရေနံ ပိတ်ဆို့မှုများ ပြုလုပ်၍ အကျပ်ကိုင်ခဲ့ပြီး ရေနံကို နိုင်ငံရေးလက်နက်အဖြစ် အသုံးပြုခဲ့သည်။

ဤသို့ဖြင့် ရေနံဈေးနှုန်းမှာ လျင်မြန်စွာဖြင့် တက်လာရာ၁၉၆၀ပြည့်နှစ်က ရေနံဈေးနှုန်းမှာ ၃၅ဂါလံဝင် တစည်လျှင် ၁ဒေသမဂ်ဒေါ်လာရှိခဲ့ရာမှ ၁၉၇၃ခုနှစ် နှစ်ဦးပိုင်းတွင် ၂ဒေသမဂ်ဒေါ်လာ ၁၉၇၄ခုနှစ်တွင် ၁ဒေသမဂ်ဒေါ်လာဖြစ်လာခဲ့သည်။ ၁၉၇၃ခုနှစ်တွင်မူ ဆော်ဒီအာရေးဘီးယားနှင့် အာရပ်စော်ဘွားများပြည်ထောင်စုတို့၏ ရေနံဈေးနှုန်းမှာ တစည်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၁၅ဒေသမဂ် ဖြစ်လာပြီး ကျန် အိုပက်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ ၁၁နိုင်ငံတို့၏ ရေနံဈေးနှုန်း

* အကျယ်ကို ၁၉၇၅ ခုနှစ် မေလထုတ် နိုင်ငံတကာရေးရာသတင်းစဉ် စာ ၃၁-၃၂ "အိုပက်ထိပ်သီးအစည်းအဝေး" ဆောင်းပါးတွင် ဖတ်ရှုပါရန်
၁။ U.S. News & World Report, 28.10.74. p.73
၂။ The Middle East And North Africa, 1968-69, A Survey and Dictionary, 15th Edition Europa

Publications Limited, London, p.93 & U.S. News & World Report, 28.10.74, p.73
၃။ Middle East and North Africa, 1968-69, p.93
၄။ နိုင်ငံတကာရေးရာသတင်းစဉ် ၁၉၇၉ ခုနှစ် မေလ စာ ၃၁
၅။ ထို
၆။ ထို

အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ ရေနံတင်ဆိပ်ကမ်းတွင် ရေနံတင်နေသော ရေနံတင်သင်္ဘော

မှာ တစည်လျှင် ၁၂ဒေသမဂ် ၇၀ဒေါ်လာ ဖြစ်လာခဲ့သည်။

ဤသို့ဖြင့် ရေနံဈေးနှုန်း မြင့်တက်လျက် ရှိစဉ် အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံတနိုင်ငံ ဖြစ်သော အီရန်နိုင်ငံသည် ပြည်တွင်းရေး မတည်ငြိမ်မှုကြောင့် နေ့စဉ် ရေနံစည်ပေါင်း ၅ဒေသမဂ် ၇သန်း ထုတ်လုပ်နေရာမှ စည်ပေါင်း ခုနစ်သိန်းသာ ထုတ်လုပ် နိုင်ခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ၁၉၇၃ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၆ရက်နေ့တွင် အီရန်နိုင်ငံ၏ ရေနံတင်ပို့မှုမှာ လုံးဝရပ်ဆိုင်းသွားခဲ့သည်။ အီရန်နိုင်ငံ၏ ရေနံတင်ပို့မှု လုံးဝရပ်ဆိုင်းမှုကြောင့် ကမ္ဘာ့ရေနံဈေးနှုန်းကွက်တွင် နေ့စဉ်စည်ပေါင်း ၆သန်းလျော့နည်းသွားခဲ့သည်။ ထိုလျော့နည်းမှုကို ကျန်အိုပက်အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများက အစားထိုးဖြည့်တင်းပေးခဲ့သော်လည်း နေ့စဉ် စည်နှစ်သန်းခန့် လျော့နည်းခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် ရေနံအလှအယက် ဝယ်ယူမှုဖြစ်ပေါ်လာပြီး အိုပက်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ အနေနှင့် မိမိတို့ ကြိုက်ဈေးအတိုင်း ဈေးနှုန်း မြှင့်တင်ရန် အခွင့်အလမ်း ရခဲ့ရာ ရေနံဈေးနှုန်း ဆက်လက်မြင့်တက်ခဲ့ပြန်သည်။

သို့ရာတွင် ဒေါ်လာတန်ဖိုးကျဆင်းမှုကြောင့် ရေနံ၏ အမှန်တကယ် ဈေးနှုန်းသည် ရာခိုင်နှုန်း ၄၀ မှ ရာခိုင်နှုန်း ၆၀ အထိ ကျဆင်းခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။

၁။ နိုင်ငံတကာရေးရာသတင်းစဉ် ၁၉၇၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ စာ ၂၄-၂၆
၂။ နိုင်ငံတကာရေးရာသတင်းစဉ် ၁၉၇၉ ခုနှစ် မေလ စာ ၃၈

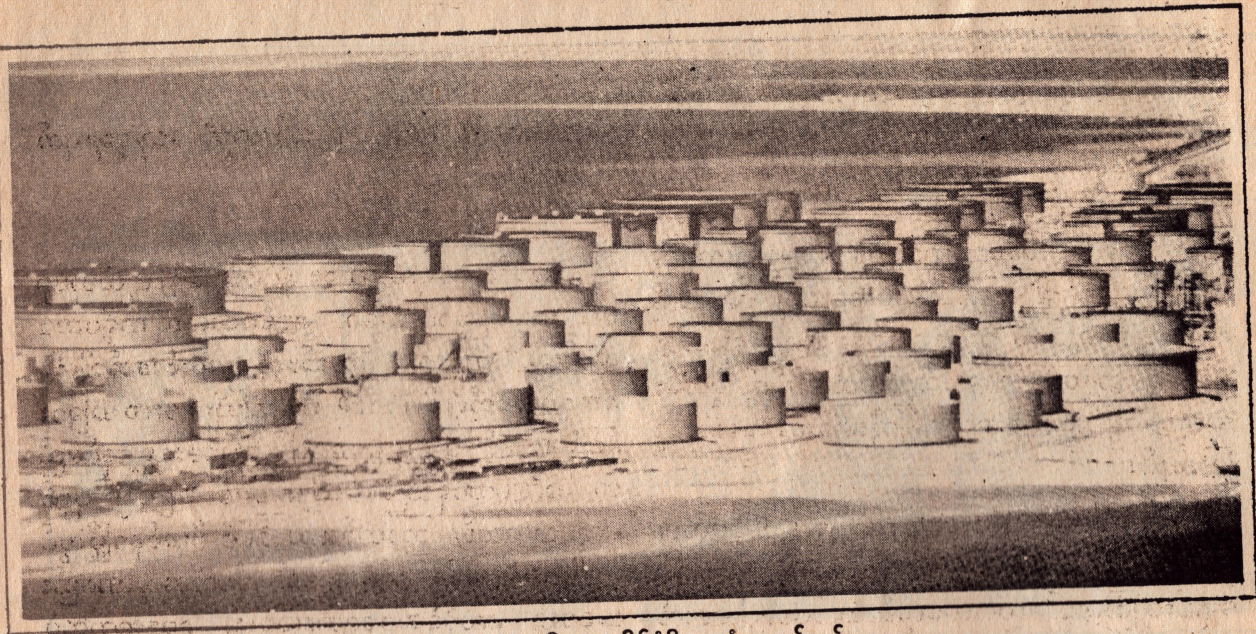
ရေနံတစည်၏ တန်ဖိုးမှာ ၁၂ ဒေါ်လာနှင့် မညီမျှပဲ လေးဒေါ်လာနှင့်သာ ညီမျှသည်ဟု အီရက် ရေနံဝန်ကြီး မစ္စတာကာရင်က ပြောကြားပြီး ရေနံဈေးနှုန်းကို ထပ်မံမြှင့်တင်ခဲ့ကြသည်။

ဤသို့ဖြင့် ဒေါ်လာတန်ဖိုးကျလျက် ရေနံဈေးနှုန်း တက်လျက်ရှိနေရာ ၁၉၈၁ ခုနှစ်မှစ၍ တစည်လျှင် ၃၄ဒေါ်လာအထိမြင့်တက်လာပြီး တချိန်တည်းမှာပင် လက်ငင်းဈေးကွက်၌ ရေနံတစည်လျှင် ဒေါ်လာ ၄၀၊ ၄၀ကျော်အထိ ဖြစ်လာခဲ့သည်။

ရေနံဈေးနှုန်းနှင့် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး

၁၉၇၃ ခုနှစ် အာရပ်-အစ္စရေး စစ်ပွဲတွင် ရေနံကို နိုင်ငံရေးလက်နက်အဖြစ် အသုံးပြုခဲ့ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ၁၉၇၉ခုနှစ်တွင် အီရန်နိုင်ငံအကျပ်အတည်းမှ ရေနံတင်ပို့မှု လျော့နည်းခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း အနောက်ဥရောပစီးပွားရေးလုပ်ငန်းအားလုံး ထိခိုက်ခဲ့ရသည်။ ထို့ပြင် ရေနံဈေးနှုန်းများမှာလည်း ၁၉၇၃ ခုနှစ်မှစ၍ ဆက်တိုက် မြင့်တက်လာခဲ့ရာ အိုပက်အဖွဲ့မှ ရေနံကို အဓိကအားထားနေရသော စက်မှုအရင်းရှင် နိုင်ငံများ၌ ကုန်သွယ်မှုကျဆင်းခြင်း၊ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှုန်း မြင့်မားခြင်း၊ အလုပ်လက်မဲ့ဦးရေတိုးပွားခြင်း

၃။ Time (U.S.A.), 9.7.79, p.13
၄။ New Times (Moscow), No.52, December 1978
၅။ Time (U.S.A.), 7.2.83, p.5

ဆော်ဒီအာရေးဘီးယားနိုင်ငံရှိ ရေနံလောင်ကန်များ

နှင့် ကန်သွယ်ရေးငွေပေးငွေယူ ရှင်းတမ်းအခြေအနေ မကောင်းခြင်းများ ကြုံခဲ့ရသည်။

သို့ဖြင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုဦးစီးသော စက်မှု အရင်းရှင်နိုင်ငံများသည် ရေနံချွေတာရေး လုပ်ငန်း များကိုလုပ်ဆောင်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြပြီး ၁၉၇၄ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် စက်မှုအရင်းရှင် ၁၆ နိုင်ငံပါဝင်သော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာစွမ်းအင်အေဂျင်စီ (အိုင်အီးအေ)* ကိုဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။^၁ ထို့ပြင် စက်မှုအရင်းရှင် နိုင်ငံ များသည် စီးပွားရေးကျဆင်းမှုကြောင့် ရေနံကိုချွေ တာသုံးစွဲပြီး ကျောက်မီးသွေး၊ ညူကလီယာစွမ်းအင် စသည်တို့မှ စက်မှုလုပ်ငန်းနှင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား အတွက် စွမ်းအင်များထုတ်ယူခြင်း၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ဖြန့်ဖြူးရေးလုပ်ငန်းများ တိုးချဲ့ခြင်း၊ ရေနံကို အကြီး အကျယ်သိုလှောင်ခြင်းများ ပြုလုပ်လာကြသည်။

တချိန်တည်းမှာပင် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ၊ မြောက်ပင် လယ်ရေနံမြေ၊ ဂါဘွန်၊ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယ နိုင်ငံတို့သည် ရေနံတင်ပို့သည့်နိုင်ငံများ ဖြစ်လာကြ သည်။ ထို့ပြင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ကာလီဖိုးနီး ယား ကမ်းလွန်ရေတိမ်ပိုင်း၌ မတူးဖော်ရသေးသော ရေနံသိုက်များနှင့် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံတို့တွင် လည်း ရေနံမြေသစ်များ တွေ့ရှိခဲ့သည်။^၂

၁။ နိုင်ငံတကာရေးရာသတင်းစဉ် ၁၉၇၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၈၊ ၂၄။

၂။ နိုင်ငံတကာရေးရာသတင်းစဉ် ၁၉၇၅ ခုနှစ် မေလ ၈၊ ၃၃။
၃။ Asian Wall Street Journal, 30.11.82, p.6

ရေနံပိုလျှံမှု

ဤသို့သောအခြေအနေများကြောင့် ရေနံဝယ်လို အား လျော့ကျသွားပြီး ရောင်းလိုအား များလာကာ ကမ္ဘာ့ရေနံဈေးကွက်တွင် ရေနံပိုလျှံမှု ဖြစ်ပေါ်လာ ခဲ့သည်။

ထို့ပြင် အိုပက်အဖွဲ့ဝင်မဟုတ်သော နိုင်ငံများ၏ နေ့စဉ်ရေနံထုတ်လုပ်မှုမှာ ၁၉၈၁ ခုနှစ်က တနေ့လျှင် စည်ပေါင်း ၂၁ ဒသမ ၆ သန်းသာ ရှိခဲ့သော်လည်း ၁၉၈၂ ခုနှစ်တွင် တနေ့လျှင် စည်ပေါင်း ၂၂ ဒသမ ၁၁ သန်း ရှိလာခဲ့သည်။

ဤသို့ ရေနံဈေးကွက်တွင် ဝယ်လိုအားလျော့ပြီး ပြိုင်ဘက်များတိုးလာသဖြင့် ၁၉၈၂ ခုနှစ်တွင် အိုပက် ၁၃ နိုင်ငံပေါင်း၏ ရေနံရောင်းချမှုပမာဏမှာ ကွန်မြူ နစ်မဟုတ်သော ကမ္ဘာ့ရေနံရောင်းနိုင်ငံများစုစုပေါင်း ၏ ထက်ဝက်ပင် မရှိတော့သည့်အဆင့်သို့ ရောက်ရှိခဲ့ သည်။ ၁၉၇၆ ခုနှစ်က ကမ္ဘာ့ရေနံဖြန့်ဖြူးရောင်းချမှု ပမာဏ၏ ၆၈ ရာခိုင်နှုန်း ပိုင်ဆိုင်ထားသော အိုပက် အဖွဲ့သည် ၄၆ ရာခိုင်နှုန်းသာ ရှိတော့သည် အထိ အရောင်းကျဆင်းခဲ့သည်။^၃

၄။ Newsweek (U.S.A), 20.12.82, p.38
* International Energy Agency(IEA)

၅။ Business Standard, 11.12.82, p.10

၆။ Time (U.S.A), 7.2.83, p.5

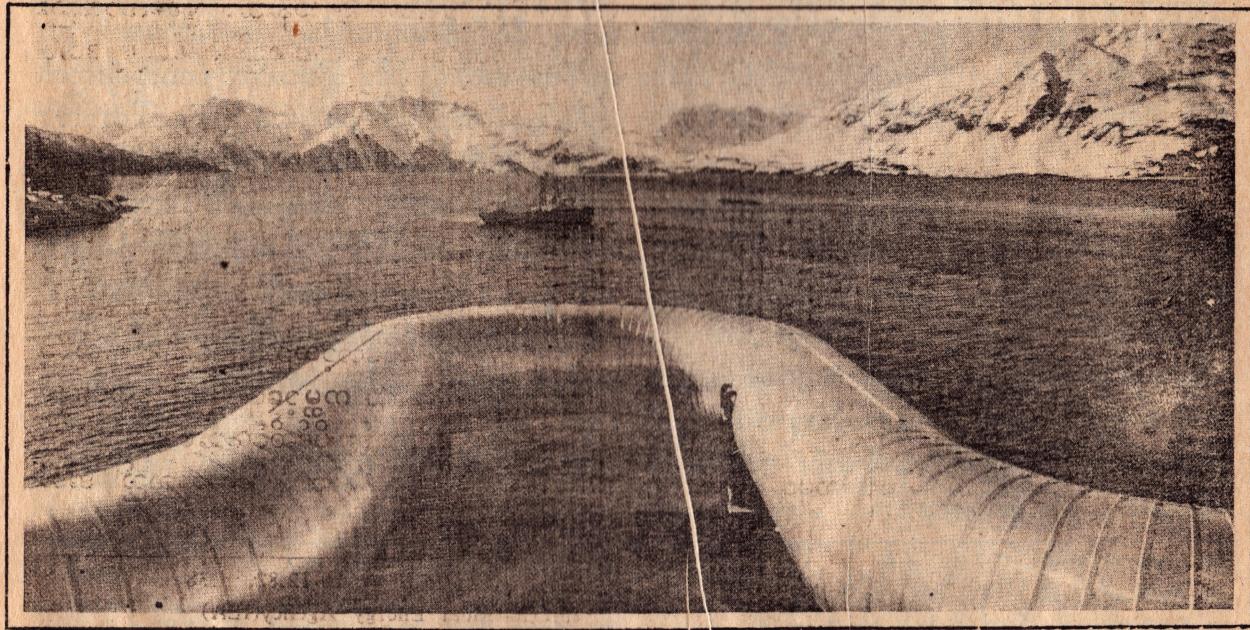
နိုင်ငံတကာရေးရာ ၅/၈၃*

သို့ဖြင့် အိုပက်အဖွဲ့သည် ထုတ်လုပ်မှုလျော့ချပြီး ထုတ်လုပ်မှုခွဲတမ်း သတ်မှတ်ရန် ၁၉၈၂ ခုနှစ် မတ်လ တွင် ဩစထရီးယားနိုင်ငံ ဗီယင်နာမြို့၌ အထူးအစည်း အဝေး ခေါ်ယူညှိနှိုင်းခဲ့ကြသည်။ ထိုအစည်းအဝေး တွင် အိုပက်အဖွဲ့၏ ရေနံတင်ပို့ရောင်းချမှု ပမာဏကို တနေ့လျှင် စည်ပေါင်း ၁၈ သန်း အများဆုံးထား ရှိရန်နှင့် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည်လည်း မိမိတို့ ခွဲတမ်း အတိုင်း ထုတ်လုပ်ရန် ရေနံဝန်ကြီးများက သဘောတူ ကြသည်။

သို့သော် အဲလ်ဂျီးရီးယား၊ လစ်ဗျား၊ ဗင်နီဇွဲလား နှင့် အီရန်နိုင်ငံများသည် ခွဲတမ်းထက် ပိုမိုထုတ်လုပ် ရောင်းချကြသည့်အပြင် အရောင်းသွက်စေရန်အတွက် ရေနံတစ်စည်လျှင် ပြန်အမ်းငွေ နှစ်ဒေါ်လာပေးခဲ့ကြ သည်။ အီရန်နိုင်ငံ၏ ရေနံပေါက်ဈေးသည် အိုပက် သတ်မှတ်ဈေးနှုန်း ၃၄ ဒေါ်လာထက် နိမ့်ကျပြီး ၂၈ ဒေါ်လာအထိ ရောက်ခဲ့သည်။ ဆော်ဒီအာရေးဘီး ယားနိုင်ငံသည် ရေနံပိုလျှံမှုကိုထိန်းနိုင်ရန် ထုတ်လုပ်မှု ခွဲတမ်း တနေ့ စည် ၇ ဒသမ ၅ သန်းမှ တနေ့ စည်ငါးသန်းအထိ လျော့ချခဲ့သည်။ ထို့အတူ ကူဝိတ် နှင့် အာရပ်စော်ဘွားများ ပြည်ထောင်စုကလည်း တနေ့လျှင် စည်ပေါင်း ၁၀ ဒသမ ၅ သန်း ထုတ်လုပ်နေရာမှ ၁၉၈၂ ခုနှစ်တွင် တနေ့လျှင်

စည်ပေါင်း ၆ ဒသမ ၅ သန်းအထိ လျော့ချထုတ် လုပ်ခဲ့သည်။^၄

ဆော်ဒီအာရေးဘီးယား နိုင်ငံ၏ ရေနံထုတ်လုပ်မှု လျော့ချမှုကြောင့် အဓိက ရေနံဝယ်ယူလျက်ရှိသော အက်ဆွန်*၊ မိုဘီလ်၊ တက်စကို၊ စတင်းဒတ်အိုင်း အော့ဖ်ကာလီဖိုးနီးယား၊ ကုမ္ပဏီကြီးများက အခြား နိုင်ငံများနှင့် အရောင်းအဝယ် ပြောင်းရွှေ့လုပ်မည် ဟု အကျပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၈၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လအတွင်း ဩစထရီးယားနိုင်ငံ ဗီယင်နာမြို့တွင် ကျင်းပသော ၆၅ ကြိမ်မြောက် အိုပက်အထူးအစည်း အဝေး၌ ဆော်ဒီအာရေးဘီးယား၏ ရေနံထုတ်လုပ် မှုကို လျော့ချ ထုတ်လုပ်ရန် တောင်းဆိုခဲ့ရာတွင် ဆော်ဒီအာရေးဘီးယားက အလျော့မပေးပဲ ရေနံ ဈေးနှုန်း တည်ငြိမ်ရေးအတွက် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအားလုံး ရေနံထုတ်လုပ်မှုကို ခွဲတမ်းအလိုက် လျော့ချထုတ်လုပ် ကြရန်နှင့် အမျိုးအစား ကောင်းမွန်သော ရေနံကို ဈေးနှုန်း မြင့်တင်ရန် တင်ပြခဲ့သည်။ အီရန်နိုင်ငံကမူ မိမိနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး အခြေအနေအရ ထုတ်လုပ်မှု တိုးမြှင့်နိုင်ရန်နှင့် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ လူဦးရေ အချိုး အစားအလိုက် ရေနံထုတ်လုပ်မှု လျော့ချရန် တင်ပြခဲ့ သည်။ သို့သော် အစည်းအဝေး ပြီးဆုံးသည်အထိ

ကမ်းလွန်ရေနံထုတ်လုပ်ရေးဝန်တူးများ ရေနံပိုက်လိုင်းကြီး

၁။ NAB/AFP, 30.11.82, Bul. No.1, p.3

* Exxon၊ Texaco၊ Mobil

× Texaco

φ Standard Oil of California

၂။ Time (U.S.A), 7.2.83, p.6

နိုင်ငံတကာရေးရာ ၅/၈၃

ဆုံးဖြတ်ချက် မချနိုင်ပဲ ရေနံတစ်လျှင် ၃၄ ဒေါ်လာမှကျဆင်းမသွားစေရန်သာ ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။

အထူးအစည်းအဝေး ကျင်းပပြီးနောက် ဗင်နိုဇွဲလားနိုင်ငံသည် တနေ့လျှင် ရေနံစည် ၁ ဒသမ ၅ သန်း ထုတ်လုပ်ရမည့်အစား ၁ ဒသမ ၉ သန်း ထုတ်လုပ်ခဲ့သည်။ လစ်ဗျားနိုင်ငံကလည်း တနေ့လျှင် စည် ၇၅၀,၀၀၀ ထုတ်လုပ်ရမည့်အစား ၁ ဒသမ ၂ သန်းမှ ၁ ဒသမ ၃ သန်းအထိ တိုး၍ ထုတ်လုပ်ခဲ့သည်။ အီရန်နိုင်ငံက ၂ ဒသမ ၅ သန်းမှ ၂ ဒသမ ၇ သန်းအထိ ထုတ်လုပ်ခဲ့သည်။ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံသည် အဖွဲ့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့်အညီ ရေနံထုတ်လုပ်မှုကို တနေ့လျှင် စည်ပေါင်း ၁ ဒသမ ၆ သန်းမှ ၁ ဒသမ ၃ သန်းသို့ လျှော့ချခဲ့သေးသော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် ၁ ဒသမ ၄ သန်းသို့ တိုး၍ ထုတ်လုပ်ပြီး ဈေးနှုန်းလည်း လျှော့ရောင်းချခဲ့သည်။

၁၉၈၂ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ဩစထရီးယားနိုင်ငံ ဗီယင်နာမြို့၌ ကျင်းပသော ၆၆ကြိမ်မြောက် အစည်းအဝေး တွင်လည်း ထုတ်လုပ်မှု ခွဲတမ်းနှင့် ပတ်သက်၍ သဘောတူညီချက် မရခဲ့ချေ။ အီရန်၊ နိုင်ဂျီးရီးယားနှင့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံများသည်နိုင်ငံဝင်ငွေအတွက် ရေနံ ထုတ်လုပ်မှုကို တိုးလိုပြီး ဆော်ဒီအာရေးဘီးယားနိုင်ငံကဲ့သို့ ကြယ်ဝချမ်းသာပြီး လူဦးရေနည်းသောနိုင်ငံက ထုတ်လုပ်မှုကို လျှော့ချလျှင် ရေနံပိုလုံ့မပြဿနာ ပြီးဆုံးမည်ဟု ယူဆကြသည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် အိုပက်ရေနံကို ဝယ်လိုအားမှာ ၁၉၇၉ ခုနှစ်က တနေ့လျှင် ရေနံစည် သန်း ၃၀ ကျော် ရှိနေရာမှ ၁၉၈၂ ခုနှစ်တွင် တနေ့လျှင် ရေနံစည်သန်းပေါင်း ၂၀ ကျော်သာ ရှိတော့သည်ကို တွေ့ရပြီး ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အားပြည့် လောင်စာများ၏ အခန်းကဏ္ဍတွင် ရေနံသည် လိုအပ်မှုသာ ဝယ်ယူမည့် စွမ်းအင်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိနေကြောင်း ကူဝိတ်ရေနံ ဝန်ကြီးက ပြောကြားခဲ့သည်။ ၁၉၈၃ ခုနှစ်

ဖေဖော်ဝါရီလတွင်မူ အိုပက်အဖွဲ့၏ ရေနံထုတ်လုပ် ရောင်းချမှုမှာ တနေ့လျှင် ရေနံစည် ၁၃ ဒသမ ၄ သန်းသာ ရှိတော့ကြောင်း အာရပ်စော်ဘွားများ ပြည်ထောင်စု ရေနံဝန်ကြီး ဒေါက်တာ အိုတေဘာက ပြောကြားခဲ့သည်။ ဆော်ဒီအာရေးဘီးယား နိုင်ငံကလည်း ယင်း၏ရေနံထုတ်လုပ်မှုမှာ တနေ့လျှင် စည်ပေါင်း လေးသန်းသို့ ကျဆင်းခဲ့သည်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။

ရေနံဈေးနှုန်းများ ကျဆင်းခြင်း

ရေနံဈေးနှုန်း ကျဆင်းလာသဖြင့် အိုပက် ၁၃ နိုင်ငံနှင့် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ၏ ကုန်သွယ်မှုတွင် အိုပက် အဖွဲ့က ပိုမိုပြောနေရာမှ လျင်မြန်စွာ ကျဆင်း လာခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် အိုပက်အဖွဲ့ဝင် အများစုသည် ထုတ်လုပ်မှုကို ခွဲတမ်းထက် ပိုမို တိုးမြှင့် ထုတ်လုပ်ပြီး ရေနံဈေးနှုန်းကို လျှော့ရောင်းခဲ့ကြသည်။

ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်တွင် ရေနံ အရည်အသွေးပေါ် မူတည်၍ ရေနံဈေးနှုန်း ကွာခြားမှု ရှိသည်။ အိုပက် အဖွဲ့၏ ရေနံကို ဆော်ဒီအာရေးဘီးယား ရေနံ အကျ စားပေါ်မူတည်၍ ရေနံတစ်လျှင် အခြေခံဈေးနှုန်း အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃၄ ဒေါ်လာ ထားရှိပြီး ပို၍ကျသော နိုင်ဂျီးရီးယားရေနံမှာ သတ်မှတ်ဈေး ၃၇ ဒေါ်လာအထိ ရှိသည်။ သို့သော် လက်ငင်းဈေးကွက် တွင်မူ ရေနံတစ်လျှင် ၃၀ ဒသမ ၅၀ ဒေါ်လာသာ ရှိသည်။ နိုင်ဂျီးရီးယားရေနံနှင့် အမျိုးအစားတူသော လစ်ဗျားရေနံမှာလည်း ထိုဈေးထက် လျှော့ရောင်း လျက် ရှိသည်။ အီရန်နိုင်ငံသည် ရေနံအမြောက်အမြား ဝယ်ယူသော နိုင်ငံများသို့ အခြေခံဈေးနှုန်းထက် ၁၀ ဒေါ်လာလျှော့၍ ရောင်းချလျက်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ရေနံဈေးနှုန်းကို ထိန်းချုပ်ထားလျှင် ရေနံတစ်လျှင် ဒေါ်လာ ၂၀ အထိ ကျဆင်းနိုင်ကြောင်း အနောက်နိုင်ငံ ရေနံ ကုမ္ပဏီ များက ပြောကြားခဲ့ သည်။

ပင်လယ်ကွေ့ နိုင်ငံများဖြစ်သော ဆော်ဒီအာရေးဘီးယား၊ ကူဝိတ်နှင့် အာရပ်စော်ဘွားများ ပြည်ထောင်စုတို့သည် ၁၉၈၂ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် အိုမန်နိုင်ငံ၌ ကျင်းပခဲ့သော အစည်းအဝေးတွင် အိုပက်အဖွဲ့သည် ရေနံဈေးနှုန်း ကျဆင်းမှု ဒဏ်ကို ခံရဖယ်ရှိကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ရေနံဈေးနှုန်း ကျဆင်းမှုကို တားဆီးရန်နှင့် ရေနံဈေးနှုန်း ပြင်ဆင် သတ်မှတ်ရန် တိုက်တွန်းခဲ့သည်။

သို့ဖြင့် အိုပက်အဖွဲ့သည် ရေနံဈေးနှုန်းကို တစည်လျှင် ၃၄ ဒေါ်လာမှ လျှော့ချရရေးကို ဆွေးနွေးခဲ့ကြ သည်။ အာရပ်စော်ဘွားနိုင်ငံများ ပြည်ထောင်စုက လည်း ဈေးနှုန်းလျှော့ချရေးကို သဘောမတူညီပါက ရည်ရွယ်ထားသည်ထက်ပို၍ တစည်လျှင် ၂၇ ဒေါ်လာ နှုန်းအထိ လျှော့ချမည်ဟု ခြိမ်းခြောက်ခဲ့သည်။

ထို့ပြင် ၁၉၈၃ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ဗြိတိန် အစိုးရပိုင် မြောက်ပင်လယ် ရေနံကုမ္ပဏီနှင့် နော်ဝေး နိုင်ငံတို့က ရေနံတစ်လျှင်သုံးဒေါ်လာနှုန်း လျှော့ချ လိုက်သဖြင့် တစည်လျှင် ၃၀ ဒသမ ၅၀ ဒေါ်လာနှင့် ၃၁ ဒသမ ၂၅ ဒေါ်လာသို့ ကျဆင်းသွားသည်။ အိုပက်အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်သော နိုင်ဂျီးရီးယား နိုင်ငံကလည်း ရေနံတစ်လျှင် ၅ ဒသမ ၅ ဒေါ်လာ လျှော့ချလိုက်ပြီး တစည်လျှင် ဒေါ်လာ ၃၀ သို့ ကျ ဆင်းသွားသည်။

ကမ္ဘာတွင် စတုတ္ထအများဆုံး ရေနံ ထုတ်လုပ် ရောင်းချပြီး အိုပက်အဖွဲ့ဝင် မဟုတ်သော မက္ကဆီ ကို ရေနံကုမ္ပဏီ ပီမက်* ကလည်း ဈေးနှုန်းသစ် မသတ်မှတ်မီအတွင်း ကမ္ဘာ့ရေနံဈေးကွက် အခြေ အနေနှင့် အနီးစပ်ဆုံး သတ်မှတ်မည် ဖြစ်ကြောင်း ကြေငြာခဲ့သည်။

အီဂျစ်နိုင်ငံကလည်း ရေနံတစ်လျှင်နှစ်ဒေါ်လာ လျှော့ချပြီး ၂၉ ဒေါ်လာဈေးဖြင့်ရောင်းချခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် အိုပက်အဖွဲ့၏ ရေနံဈေးနှုန်းမှာ မချ

လျှင် မဖြစ်တော့သည့်အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ အိုပက်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများဖြစ်သော ဆော်ဒီအာရေးဘီးယား၊ အာရပ်စော်ဘွားများ ပြည်ထောင်စု၊ ကူဝိတ်၊ ကာတာနှင့် အီရန်နိုင်ငံတို့သည် ၁၉၈၃ ခုနှစ် ဖေဖော် ဝါရီလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ရေနံဈေးနှုန်းများ ကိစ္စ ညှိနှိုင်းရန်အတွက် ဆော်ဒီ အာရေးဘီးယား နိုင်ငံ ရိယတ်မြို့၌ အစည်းအဝေးကျင်းပခဲ့ပြီး ဈေးနှုန်းများ လျှော့ချရန် မူအားဖြင့် သဘောတူခဲ့ကြသည်။

၁၉၈၃ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ပါရီမြို့၌ အဓိက ရေနံတင်ပို့ရောင်းချသော နိုင်ငံများမှ ရေနံဝန်ကြီးများသည် ရေနံဈေးနှုန်းပြဿနာဖြေရှင်း ရေးအတွက် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ ထိုဆွေးနွေးပွဲ တွင် အိုပက်အဖွဲ့ဝင်မဟုတ်သော မက္ကဆီကိုနိုင်ငံလည်း ပါဝင်ခဲ့ပြီး ကမ္ဘာ့ရေနံဈေးနှုန်း စစ်ပွဲမှ ရှောင်လွှဲ နိုင်မည့် နည်းလမ်းများကို ဆွေးနွေးခဲ့သည်။

ထို့နောက် ရေနံဝန်ကြီးများသည် ၁၉၈၃ ခု မတ်လ ၇ ရက်မှစ၍ သီတင်းတပတ်ကြာ အစည်း အဝေးကို လန်ဒန်မြို့တွင်ကျင်းပခဲ့ပြီး မတ်လ ၁၄ ရက် နေ့တွင် ရေနံစိမ်းဈေးနှုန်းကို ၁၅ ရာခိုင်နှုန်း လျှော့ ချပြီး လက်ရှိတစ်လျှင် ၃၄ ဒေါ်လာဈေးမှ ၂၉ ဒေါ်လာသို့ ပြောင်းလဲသတ်မှတ်ခဲ့သည်။

မက္ကဆီကိုနိုင်ငံကလည်း မတ်လ ၁၄ ရက်နေ့တွင် အကျစားရန်ကို တစည်လျှင် ၃၂ ဒသမ ၅၀ ဒေါ် လာမှ ၂၉ ဒေါ်လာသို့လည်းကောင်း၊ အပျစ်စားရန် ကို တစည်လျှင် ၂၅ ဒေါ်လာမှ ၂၃ ဒေါ်လာသို့ လည်းကောင်း ဈေးချခဲ့သည်။

အီဂျစ်နိုင်ငံကလည်း မတ်လ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ရေနံ တစ်လျှင် နှစ်ဒေါ်လာထပ်မံဈေးချပြီး ၂၇ ဒေါ်လာ သတ်မှတ်ခဲ့သည်။

ဗြိတိသျှမြောက်ပင်လယ် ရေနံကုမ္ပဏီကလည်း မတ် လ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ရေနံတစ်လျှင် ဆင့် ၅၀ လျှော့ ချပြီး ဒေါ်လာ ၃၀ သတ်မှတ်မည်ဟုကြေငြာသည်။

၁။ Time (U.S.A.), 7.2.83, p.6
၂။ NAB/AFP, 30.11.82, Bul. No.1, p.3
၃။ NAB/Reuter, 22.12.82, Bul. No.2, p.16
၄။ Financial Times, 10.11.82, p.19
၅။ NAB/Reuter, 27.2.83, Sunday Bul. p.6

၆။ Time(U.S.A), 7.2.83, p.5
၇။ ထို
၈။ Asian Wall Street Journal, 25.11.82, p.5
၉။ NAB/Reuter, 23.11.82, Bul. No.3, p.12

၁။ NAB/Reuter, 8.11.82, Bul. No.2, p.1
၂။ NAB/Reuter, 27.2.83, Sunday Bul. p.6
* Pemex
၃။ NAB/Reuter, 19.2.83, Bul. No.1, p.1
၄။ ထို စာ ၂
၅။ NAB/Reuter, 4.3.83, Bul. No.3, p.4
၆။ NAB/Reuter, 5.2.83, Bul. No.3, p.12

၇။ NAB/Reuter, 23.2.83, Bul. No.2, p.8
၈။ NAB/Reuter, 25.2.83, Bul. No.2, p.8
၉။ NAB/Reuter, 14.3.83, Bul. No.2, p.1
၁၀။ NAB/Reuter, 15.3.83, Bul. No.3, p.8
၁၁။ NAB/Reuter, 18.3.83, Bul. No.7, p.9
၁၂။ NAB/UPI, 1.4.83, Bul. No. 3, p.1

ထို့ပြင် ၁၉၈၃ ခုနှစ်၏ ကျန်ရှိသော ကာလများ အတွက် အိပက်တစ်လုံး၏ ရေနံထုတ်လုပ်မှုကို တနှစ်လျှင် စည်ပေါင်း ၁၇ ဒသမ ၅ သန်း အမြင့်ဆုံး သတ်မှတ်ပြီး နိုင်ငံအလိုက် နေ့စဉ်အများဆုံး ရေနံ ထုတ်လုပ်မှုခွဲတမ်းများမှာ ကူဝိတ်နိုင်ငံက စည်ပေါင်း ၁ ဒသမ ၀၅ သန်း၊ အာရပ် စော်ဘွားများ နိုင်ငံ (ယူအေအီး) ၁ ဒသမ ၁ သန်း၊ ဗင်နီဇွဲလားနိုင်ငံ ၁ ဒသမ ၆၇၅ သန်း၊ အဲလ်ဂျီးရီးယားနိုင်ငံ ၇၂၅,၀၀၀၊ အီကွာဒို ၂၀၀,၀၀၀၊ ဂါဘွန် ၁၅၀,၀၀၀၊ အီရက် ၁ ဒသမ ၂ သန်း၊ အီရန် ၂ ဒသမ ၄ သန်း၊ အင်ဒို နီးရှား ၁ ဒသမ ၃ သန်း၊ နိုင်ဂျီးရီးယား ၁ ဒသမ ၃ သန်း၊ လစ်ဗျား ၁ ဒသမ ၁ သန်းနှင့် ကာတာ နိုင်ငံ ၃၀၀,၀၀၀ အသီးသီး သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ဆော်ဒီ အာရေဘီးယား နိုင်ငံအတွက်မူ တနှစ်လျှင် စည်ငါး သန်းထက်မပိုစေပဲ လိုတိုးပိုလျော့ ထုတ်လုပ်သူအဖြစ် အရှင်သတ်မှတ်ထားသည်။

အိပက် ၁၃ နိုင်ငံအနက် အီရန်နိုင်ငံသည် ထုတ်လုပ်မှုခွဲတမ်းကို လက်ခံသော်လည်း ဈေးနှုန်းကိုမူ မိမိတို့သဘောအတိုင်း ထားရှိမည် ဖြစ်သည်။ ယင်း အစည်းအဝေးတွင် အိပက်အဖွဲ့၌ မပါဝင်သော ရေနံ ထုတ်လုပ်သည့် နိုင်ငံများကိုလည်း လက်ရှိအခက်အခဲ များ ဖြေရှင်းရေးတွင် ပါဝင်ကြိုးပမ်းကြရန် မေတ္တာ ရပ်ခံခဲ့သည်။ ယင်း အစည်းအဝေးမှပင် အိပက်အဖွဲ့ စားသုံးသူနှင့် ထုတ်လုပ်သူနှစ်ဦးလုံးအတွက် အကျိုး ကျေးဇူးရှိစေမည့် ရေနံဈေးကွက် တည်ငြိမ်မှုအတွက် အဓိကအားအဖြစ် ဆက်လက် တည်ရှိနေမည်ဟု ယုံကြည်ကြောင်းနှင့် ရေနံဈေးနှုန်း လျော့ချခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးနှင့် အိပက်အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံ အသီးသီး၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ဖြစ်ကြောင်း ရေနံဝန်ကြီးများက ပြောကြားခဲ့သည်။

စီးပွားရေးဂယက်ရိုက်မှုများ
ရေနံဈေးနှုန်းများ ကျဆင်းမှုကြောင့် ကြုံတွေ့နိုင်သော စီးပွားရေးမရေရာသည့်အခြေအနေမှ ကာကွယ်နိုင်ရန် ငွေရင်းနှီးမြှုပ်နှံ သူများသည် ဒေါ်လာငွေ

များကို ဝယ်ယူကြရာ ဥရောပတိုက်တွင် ဖေဖော်ဝါရီလအတွင်း ရွှေဈေးများကျဆင်းခဲ့သည်။ လန်ဒန်တွင် ရွှေတအောင်စလျှင် ဒေါ်လာ ၅၀၀ ကျော်ဈေး ရှိခဲ့ရာမှ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၃ ရက်တွင် ၄၇၀ ဒသမ ၂၅ ဒေါ်လာသို့ ကျဆင်းသည်။ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၅ ရက်နေ့တွင်မူ ၄၆၃ ဒသမ ၅၀ ဒေါ်လာအထိ ကျဆင်းခဲ့သည်။ ယင်းရက်ပိုင်းတွင် ဒေါ်လာဈေးမှာ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် တစ်ဒေါ်လာလျှင် ဂျာမနီမတ် ၂ ဒသမ ၄၀၉၇ ရှိရာမှ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၃ ရက်တွင် တစ်ဒေါ်လာလျှင် ဂျာမနီမတ် ၂ ဒသမ ၄၂၀၀ ရှိလာခဲ့သည်။

ရေနံဈေးနှုန်း ကျဆင်းမှုကြောင့် အမေရိကန်၊ ဂျပန်စသည့် ရေနံကိုအဓိကစွမ်းအင်အဖြစ် အသုံးပြု လျက်ရှိသော နိုင်ငံကြီးများအနေဖြင့် စီးပွားရေးပိုမို ကောင်းမွန် လာနိုင်သည်။ ရေနံဈေးနှုန်း ကျဆင်းမှုသည် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး တိုးတက်မှုကို အထောက်အကူပြုမည် ဖြစ်သော်လည်း ကြွေးမြီ ပြဿနာများ ရှိနေသော ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများတွင်မူ အကျပ်အတည်း သစ်များ ထပ်မံ ဖိစီးလာနိုင်ကြောင်း အမေရိကန် လက်ထောက်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး စပရင်ကယ်က ပြောကြားသည်။ အိပက်အဖွဲ့၏ရေနံဈေးနှုန်း တစည်လျှင် ငါးဒေါ်လာဈေး ကျသွားခြင်းဖြင့် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး တိုးတက်မှုနှုန်းသည် သုညဒသမ ၅ ရာခိုင်နှုန်း တိုးမြင့်လာမည်ဟု အမေရိကန်ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ကြီးဌာနက ခန့်မှန်းထားသည်။ ရေနံဈေးနှုန်း လျော့ချခြင်းကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုနှုန်းကျသောနိုင်ငံအများစုနှင့် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုသည် အကျိုးရှိမည်ဖြစ်သော်လည်း ရေနံ တင်ပို့သည့်နိုင်ငံများဖြစ်သော မက္ကဆီကို၊ ဗင်နီဇွဲလား၊ နိုင်ဂျီးရီးယားစသည့်နိုင်ငံများမှာမူ အကျိုးရှိလိမ့်မည် မဟုတ်ဟု စပရင်ကယ်က ပြောကြားခဲ့သည်။ အဲလ်ဂျီးရီးယားသတင်းဌာန၏ ခန့်မှန်းချက်အရသော် ရေနံဈေးနှုန်းကို ၁၅ ခိုင်နှုန်း လျော့ချခြင်းကြောင့် အိပက်အဖွဲ့တွင် နှစ်စဉ်ဝင်ငွေ အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၂၇ ဘီလီယံ လျော့နည်း သွားမည်ဟု ဆိုသည်။

၁။ NAB/Reuter, 14.3.83, Bul. No.2, p.3
၂။ ထိုစာ ၃-၄
၃။ NAB/Reuter, 24.2.83, Bul. No.2, p.8

စီးပွားရေးရာ သတင်းပဒေသာ

တစ်ရှူးမျိုးပွားနည်း
အပင်တစ်ပင်မှ တစ်ရှူးအမျှင်တမျှင်ကို ထုတ်ယူပြီး မျိုးပွားတီထွင်စမ်းသပ်ခဲ့ရာ တိုကောင်းလှသော ကာလအတွင်း အပင် ၆၆ ပင် ဖြစ်ထွန်း အောင်မြင်ခဲ့သည်ဟု ဩစတြေးလျ သိပ္ပံပညာရှင် ဒင်းနစ်ဟန်းက ထုတ်ဖော်ပြောကြားသည်။ မစ္စတာဟန်းက ယင်း၏သုတေသနလုပ်ငန်းကို တစ်ရှူးမျိုးပွားနည်းဟု အမည်ပေးထားသည်။

နှင်းဆီပင်များကို စမ်းသပ်ဖန်တီးမှုတွင်ပျိုးပျိုးပြီး ၄၉ ရက်အတွင်း နှင်းဆီပန်းများ ပွင့်လာစေသည်။ စမ်းသပ်ဖန်တီးမှုမှ စပျစ်ပင်များကို ရက်သတ္တ ၂ ပတ်အတွင်း သီးပွင့်လာစေနိုင်သည်။ ထုံးစံအားဖြင့် သီးနှံကြာမှ အသီးသီးသော လိုင်ချီးပင်များကိုလည်း စမ်းသပ်ဖန်တီးမှုတွင် ၁၂ လကြာ မျိုးပွားပျိုးထောင်ပြီး အသီးသီးစေနိုင်ခဲ့သည်။

မစ္စတာဟန်းမျိုးပွား ထုတ်လုပ်သောအပင်များတွင် သရက်ပင်၊ ပန်းသီးပင်၊ နှင်းဆီပင်၊ စထရောဗယ်ရီပင်၊ စပျစ်ပင်နှင့် လိုင်ချီးပင်များပါဝင်သည်။

မစ္စတာဟန်းသည် ဒါဝင်မြို့ရှိ ယင်း၏ဥယျာဉ်ပျိုးခြံတွင် အပင်ပေါင်းထောင်ချီ၍ အောင်မြင်စွာမျိုးစပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အဆိုပါသုတေသနလုပ်ငန်းသည် ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာ အရင်းအမြစ်များကို တိုးတက်လာစေလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ကြောင်း မစ္စတာဟန်းက ထုတ်ဖော်ပြောကြားသည်။

ကမ္ဘာ့သီးနှံထွက်ရှိမှုခန့်မှန်းချက်
ယခုနှစ် ကမ္ဘာ့သီးနှံထွက်ရှိမှု စုစုပေါင်းမှာ မက်ထရစ်တန်ချိန်သန်း ၁,၇၀၀ ရှိမည်ဟု အမေရိကန် စိုက်ပျိုးရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ခန့်မှန်းသည်။ အဆိုပါ ကမ္ဘာ့သီးနှံထွက်ရှိမှု အစုစုအနက် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ သီးနှံထွက်ရှိမှုမှာ မက်ထရစ်တန် ၃၃၉ သန်းရှိမည်ဟု ဆိုသည်။

ကမ္ဘာ့ဂျုံသီးနှံထွက်ရှိမှုမှာ မက်ထရစ်တန် ၄၇၂ သန်းအထိ စံချိန်တင်ထွက်ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းထားရာ ယခင်နှစ်ကထက် ငါးရာခိုင်နှုန်း ပိုလာမည်။ သီးနှံကြမ်း မက်ထရစ်တန် ၇၀၄ သန်း စံချိန်တင်၍ ထွက်ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းရာ ယခင်နှစ်ကထက် သုံးရာခိုင်နှုန်း ပိုလာမည်။ ပဲပုပ်စေ့ မက်ထရစ်တန် ၉၄ ဒသမ ၈ သန်း ထွက်ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းထားရာ ယခင်နှစ်ကထက် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း ပိုလာမည်။

စပါးထွက်ရှိမှုမှာ မက်ထရစ်တန် ၄၀၀ သန်း ထွက်ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းထားရာ ယခင် နှစ်ကထက် တစ်ရာခိုင်နှုန်းကျဆင်းသွားသည်။ ဝါခွမ်းထွက်ရှိမှုမှာ ဘေထုပ်စုစုပေါင်း ၆၇ ဒသမ ၆ သန်း ထွက်ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းထားရာ ယခင်နှစ်ကထက် ဘေထုပ် ၃ ဒသမ ၃ သန်းခန့် လျော့နည်းမည်ဟု ဆိုသည်။

ကမ္ဘာ့ဘဏ်လုပ်ငန်း အကျပ်အတည်း ဖြေရှင်းရေး
အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ အနောက်ဥရောပ နိုင်ငံများနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံတို့က တတိယကမ္ဘာ့နိုင်ငံများအပေါ် တင်ရှိနေသော ကြွေးဆုံး အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်းပေါင်း ၇၀၀,၀၀၀ ကို လွှဲပြောင်းတာဝန်ယူမည်ဆိုပါက ကမ္ဘာ့ဘဏ်လုပ်ငန်း အကျပ်အတည်းကို ဖြေရှင်းနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ အဖြေတရပ် ရှာမိစေ့ပါက ကမ္ဘာ့ဘဏ်လုပ်ငန်း စနစ်ကြီးတခုလုံး ပုံမှန်လည်ပတ်မှု ပျက်စီးသွားပြီး ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးကျဆင်းမှု အကြီးအကျယ်ဖြစ်ပေါ်စေရန် ဖန်တီးသကဲ့သို့ဖြစ်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ချမ်းသာသောနိုင်ငံများ လွှဲပြောင်း

ယူရမည့်ကြွေးမြီပမာဏသည် အဆိုပါနိုင်ငံများ၏ ထုတ်ကုန် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းထက်ပင် နည်းကြောင်း၊ ထိုပမာဏသည် ကြွေးမဆပ်နိုင်၍ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ကမ္ဘာအနှံ့ ပျက်စီးထိခိုက်မှုနှင့်စာလျှင် မပြောပလောက်သော ဆုံးရှုံးနစ်နာမှုသာဖြစ်ကြောင်း စသည်ဖြင့် စက်မှုနှင့် ဝန်ကြီးချုပ် လိကွမ်ယူးက သမ္မတအိမ်တော်တွင် ပြုလုပ်သည့် တရုတ်နှစ်သစ်ကူးပွဲတော် သီးသန့်ညှိခံပွဲတခု၌ ထုတ်ဖော်ပြောကြားသည်။

လက်တင်အမေရိက စီးပွားရေး

လက်တင်အမေရိကနိုင်ငံများ၏စီးပွားရေးသည် လာမည့်နှစ်နှစ်တွင် ဆိုးရွားနေဦးမည် ဖြစ်သော်လည်း အခြေအနေတိုးတက်မည့် လက္ခဏာများ ရှိနေကြောင်းဖြင့် အမေရိကန်နိုင်ငံစုံ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (အိုင်အေဒီဘီ) ဥက္ကဋ္ဌ အန်တိုနီယို အော်တစ်မိနာက ထုတ်ဖော်ပြောကြားသည်။

အိုင်အေဒီဘီ၏ နှစ်ပတ်လည် အစီရင်ခံစာ ထုတ်ပြန်ချိန်နှင့် တိုက်ဆိုင်၍ ပြုလုပ်သော သတင်းစာ ရှင်းလင်းပွဲတခုတွင် ဘဏ်ဥက္ကဋ္ဌက ရေနံဈေးနှုန်းများ လျော့ချမှု၊ အတိုးနှုန်းများကျဆင်းမှုနှင့် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၏ စီးပွားရေးနာလန်ထူထိကြောင့် မိမိအားတက်မိသည်ဟု ယင်းက ပြောကြားသည်။

လက်တင်အမေရိက နိုင်ငံများသို့ ၁၉၈၂ ခုနှစ်တွင် ဒေါ်လာသန်း ၂,၇၄၀ ထုတ်ချေးရန် အိုင်အေဒီဘီက အတည်ပြုခဲ့ရာ အဆိုပါ ချေးငွေမှာ ၁၉၈၁ ခုနှစ်က ထုတ်ချေးခဲ့သောငွေထက် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း ပိုသည်ဟု ဆိုသည်။

ဥရောပ ငွေကြေးစနစ် ပြန်ညှိခြင်း

ဘုံဈေးအဖွဲ့ဝင် ရှစ်နိုင်ငံ၏ ငွေကြေးများဖြင့် ဆက်စပ်ဖွဲ့စည်းထားသော ဥရောပငွေကြေးစနစ် (အီးအမ်အက်စ်) ကို ပြင်သစ်နှင့် ပြည်ထောင်စုသမ္မတ ဂျာမနီနိုင်ငံတို့ သုံးရက်ကြာ ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် ငွေကြေးဖလှယ်နှုန်း တဘက်စောင်းနင်း မဖြစ်စေရန် ဂျာမနီမတ်တို့ကို ၅ ဒသမ ၅ ရာခိုင်နှုန်း တန်ဖိုး မြှင့်တင်ပြီး ပြင်သစ်ဖရန်နွေကို ၂ ဒသမ ၅ ရာခိုင်နှုန်း တန်ဖိုးလျော့ချရန် သဘောတူညီမှု ရရှိခဲ့ကြသည်။

ထိုသို့ ငွေကြေးပြန်လည် ထိန်းညှိမှုများ ပြုလုပ်ရာတွင် နယ်သာလန်နိုင်ငံသုံးငွေ ဂိလ်ဒါကို ၃ ဒသမ ၅ ရာခိုင်နှုန်း၊ ဒင်းမတ်နိုင်ငံသုံးငွေ ကရောင်းကို ၂ ဒသမ ၅ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ဘဲလ်ဂျီယံနှင့် လူဇင်ဘတ်နိုင်ငံတို့၏ ဖရန်နွေများကို ၁ ဒသမ ၅ ရာခိုင်နှုန်း အသီးသီး တန်ဖိုးမြှင့်တင်လိုက်သည်။ ထို့ပြင် အိုင်ယာလန် ပေါင်ငွေကို ၃ ဒသမ ၅ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် အီတလီ လိုင်ယာငွေကို ၂ ဒသမ ၅ ရာခိုင်နှုန်း တန်ဖိုးချလိုက်ကြောင်းဖြင့် တရားဝင် ကြေငြာချက်တရပ်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဆိုဗီယက် ပြည်ပကုန်သွယ်ရေး အခြေအနေ

ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုသည် တတိယ ကမ္ဘာ့ နိုင်ငံများနှင့် ၁၉၈၂ ခုနှစ်အတွင်း ကုန်သွယ်ခဲ့ရာတွင် ကုန်သွယ်ရေးပိုငွေ တိုးတက်ခဲ့ပြီး သွင်းကုန်များကို ဘက်စုံလျှော့ချနိုင်ခဲ့သည်။ မဟာမိတ်နိုင်ငံများနှင့် ကုန်သွယ်မှုကို ပို၍အလေးပေးနိုင်ခဲ့ကြောင်းဖြင့် မတ်လ ၂၇ ရက်နေ့က ထုတ်ပြန်သော စာရင်းဇယားများတွင် ဖော်ပြထားသည်။

စက်မှုနိုင်ငံများနှင့် ကုန်သွယ်ရာတွင် ဂျပန်နိုင်ငံမှ ကုန်ပစ္စည်း အများအပြား တင်သွင်းခဲ့သည်။ စက်မှုနိုင်ငံများနှင့် ကုန်သွယ်မှု ပမာဏသည် ရာခိုင်နှုန်း ၃၀ ကျော်ရှိ၍ စုစုပေါင်း ရွာဘယ်ငွေသန်း ၂,၉၀၀ (ဒေါ်လာသန်း ၄၀၀၀) ဖိုး ရှိသည်ဟု ဖော်ပြသည်။

အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုက ဆိုက်ဘေးရီးယားမှ အနောက်ဥရောပသို့ သွယ်တန်းသည့် ပိုက်လိုင်း စီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်၍ အဆင့်မြင့်နည်းပညာများ ဆိုဗီယက်သို့ တင်ပို့မှုများကို ပိတ်ပင်ခဲ့ရာတွင် ထိခိုက်မှု မရှိသလောက် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ အမေရိကန်မှ ဆိုဗီယက်သို့ သွင်းကုန်ပမာဏသည် ရာခိုင်နှုန်း ၂၀ တိုးတက်လာပြီး စုစုပေါင်း ဒေါ်လာသန်း ၂၀၀၀ ဖိုး ရှိခဲ့သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ ဆိုဗီယက် ပို့ကုန်များမှာ အနည်းငယ်ကျဆင်းခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြသည်။

စစ်ရေး

ဥရောပရှိ ညူကလီယာလက်နက်များ

အင်အား ထိန်း ညှိရေး

မဟာအင်အားကြီး နိုင်ငံများ ဖြစ်ကြသော အမေရိကန်နှင့် ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုတို့သည် ညူကလီယာလက်နက်များကို အပြိုင်အဆိုင် ထုတ်လုပ်နေကြစဉ်မှာပင် အဆိုပါ လက်နက်များ ကန့်သတ်ရေးအတွက် ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးမှုများကို ပြုလုပ်လျက် ရှိကြသည်။ ယခုအခါ အဆိုပါ မဟာအင်အားကြီးနိုင်ငံ နှစ်နိုင်ငံတို့သည် ဥရောပတိုက်တွင် ညူကလီယာလက်နက်များ ဖြန့်ဖြူးမှုနှင့် ပတ်သက်၍ အဆိုပြုချက်များ အပြန်အလှန် တင်ပြလျက် ရှိကြသည်။

ညူကလီယာလက်နက်များအင်အား

အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုသည် ၁၉၄၅ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် ပထမဆုံး ညူကလီယာလက်နက်ကို စမ်းသပ် ဖောက်ခဲ့ခဲ့ပြီး ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုက ယင်း၏ ပထမဆုံး ညူကလီယာလက်နက်ကို စမ်းသပ်ဖောက်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ညူကလီယာလက်နက်များနှင့် ထိုလက်နက်များကို ပစ်လွှတ်သော နည်းစနစ်များ * ကို အပြိုင်အဆိုင် တီထွင်ထုတ်လုပ်ခဲ့ကြသည်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရှိ မဟာဗျူဟာဒုံးပျံ ၆ အမျိုးအစားများမှာ တိုင်တန် - ၂ ဖီ၊ အမ်အိပ်စ် ဖီ၊ မိုင်ညမင်း - ၃ ဖီ၊ ထရိုင်ဒင့် - ၂ ဖီ နှင့် ပိုဆီဒွန် ၈ အမျိုးအစားများဖြစ်ကြပြီး စစ်နယ်ဝှမ်းသုံးဒုံးပျံ ၂၆၀၀ တာလတ်ပစ် ဒုံးပျံများမှာ ပါရှင်း - ၂ ဖီ၊ တွမ်ဟော့ခ် ဖီ နှင့် လင့်ခ် ၃ အမျိုးအစားများ ဖြစ်ကြသည်။

တိုင်တန် - ၂ ဒုံးပျံသည် မိုင် ၉,၃၀၀ အကွာအဝေးအထိ ပစ်ခတ်နိုင်ပြီး စုစုပေါင်း ၅၂ စင်းရှိသည်။ အမ်အိပ်စ် ဒုံးပျံသည် နောက်ဆုံးပေါ် ဒုံးပျံ

အမျိုးအစားဖြစ်ပြီး မိုင်ပေါင်း ၆,၉၀၀ အထိ ပစ်ခတ်နိုင်သည်။ ဒုံးပျံတစင်းလျှင် ထိပ်ဖူး ၁၀ ခုစီ တပ်ဆင်ထားသည်။ စုစုပေါင်းဒုံးပျံအစင်း ၁၀၀၀ ဖြန့်ဖြူးနေရာချထားရန် စီစဉ်လျက် ရှိသည်။ မိုင်ညမင်း - ၃ အမျိုးအစားဒုံးပျံသည် မိုင် ၈,၁၀၀ အကွာအဝေးအထိ ပစ်ခတ်နိုင်ပြီး ထိပ်ဖူးတခုမှ သုံးခုအထိ တပ်ဆင်ပစ်ခတ်နိုင်သည်။ စုစုပေါင်း အစင်း ၅၅၀ ရှိသည်။ ထရိုင်ဒင့် - ၂ ဒုံးပျံမှာ ရေငုပ်သင်္ဘောမှ ပစ်လွှတ်သော ဒုံးပျံဖြစ်ပြီး အကွာအဝေးမိုင် ၄,၆၀၀ အထိ ပစ်ခတ်နိုင်သည်။ ဒုံးပျံတစင်းလျှင် ထိပ်ဖူးရှစ်ခုစီ တပ်ဆင်ထားသည်။ စုစုပေါင်း ၂၁၆ စင်း ရှိသည်။ ပိုဆီဒွန် ဒုံးပျံမှာလည်း ရေငုပ်သင်္ဘောမှ ပစ်လွှတ်သော ဒုံးပျံပင်ဖြစ်ပြီး မိုင် ၂,၉၀၀ အကွာအဝေးအထိ ပစ်ခတ်နိုင်သည်။ ဒုံးပျံတစင်းလျှင် ထိပ်ဖူး ၁၀ ခုမှ ၁၄ ခုအထိ တပ်ဆင်နိုင်သည်။ ဒုံးပျံ ၃၀၄ စင်း ရှိသည်။ တာလတ်ပစ်ဒုံးပျံဖြစ်သော ပါရှင်း - ၂ အမျိုးအစား ဒုံးပျံမှာ မိုင် ၁၀၀၀ အကွာအဝေးအထိ ပစ်ခတ်နိုင်ပြီး ဒုံးပျံ ၁၀၈ စင်း ဖြန့်ဖြူးနေရာချထားရန် စီစဉ်ထားသည်။ မိုင် ၁,၆၀၀ အထိ ပစ်ခတ်နိုင်သော တွမ်ဟော့ခ် ဒုံးပျံ ၄၆၄ စင်းကိုလည်း ဖြန့်ဖြူးနေရာချထားရန် စီစဉ်ဆဲ ဖြစ်သည်။ လင့်ခ်ဒုံးပျံမှာ မိုင် ၇၀

* Nuclear Delivery Systems ကမ္ဘာပေါ်တွင် ညူကလီယာ လက်နက်များနှင့် ဆိုလက်နက်များကိုပစ်လွှတ်သော နည်းစနစ်များကို ပိုင်ဆိုင်ထားသည့် နိုင်ငံပေါင်း ငါးနိုင်ငံ ရှိသည်။ ထိုနိုင်ငံများမှာ အမေရိကန်၊ ဆိုဗီယက်၊ ဗြိတိန်၊ ပြင်သစ်နှင့် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံတို့ ဖြစ်ကြသည်။
၆ Strategic Missile ၈ Titan II

၆ MX ၈ Minutemen-3
၇ Trident-II ၉ Poseidon
၁၀ Theatre Missiles ၁၁ Pershing II
၁၂ Tomahawk ၁၃ Lance
၁၄ International Institute For Strategic Studies, Janes Weapons Systems, 1982-83

အကွာအထိ ပစ်ခတ်နိုင်ပြီး ၃၆ စင်း ဖြန့်ကြက် ထားသည်။

ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုရှိ မဟာဗျူဟာ ဒုံးပျံ အမျိုးအစားများမှာ အက်စ်အက်စ် - ၁၀၊ အက်စ်အက်စ် - ၁၇၊ အက်စ်အက်စ် - ၁၉၊ အက်စ်အက်စ်အင် - ၆ နှင့် ဒုံးပျံများဖြစ်ကြပြီး တာလတ်ပစ် ဒုံးပျံများမှာ အက်စ်အက်စ် - ၅၊ အက်စ်အက်စ် - ၄၊ အက်စ်အက်စ် - ၂၀ နှင့် အေအက်စ် - ၃၂ အမျိုးအစားများ ဖြစ်ကြသည်။

အက်စ်အက်စ် - ၁၀ ဒုံးပျံသည် မိုင်ပေါင်း ၆,၀၀၀ အကွာအဝေးအထိ ပစ်ခတ်နိုင်ပြီး ဒုံးပျံတစင်းလျှင် ထိပ်ဖူး ၁၀ ခုအထိ တပ်ဆင် ပစ်ခတ်နိုင်သည်။ စုစုပေါင်း ၃၀၀ စင်းရှိသည်။ အက်စ်အက်စ် - ၁၇ ဒုံးပျံမှာ မိုင် ၆,၂၀၀ အကွာအထိ ပစ်ခတ်နိုင်ပြီး ဒုံးပျံတစင်းလျှင် ထိပ်ဖူးလေးခုအထိတပ်ဆင်နိုင်သည်။ ဒုံးပျံစင်းရေ ၅၅၀ ရှိသည်။ အက်စ်အက်စ် - ၁၉ ဒုံးပျံသည် မိုင် ၆,၂၀၀ အထိ ပစ်ခတ်နိုင်ပြီး ဒုံးပျံတစင်းလျှင် ထိပ်ဖူး ခြောက်ခုအထိ တပ်ဆင်နိုင်သည်။ ဒုံးပျံစင်းရေ ၃၁၀ ရှိသည်။ အက်စ်အက်စ်အင် ၆ အမျိုးအစားမှာ ရေငုပ်သင်္ဘောမှ ပစ်လွှတ်သော ဒုံးပျံဖြစ်သည်။ မိုင် ၁,၉၀၀ အထိ ပစ်ခတ်နိုင်သည်။ တစင်းလျှင် ထိပ်ဖူးနှစ်ခု တပ်ဆင်နိုင်သည်။ စင်းရေ ၄၀၀ ရှိသည်။ အက်စ်အက်စ် - ၅ အမျိုးအစားသည် မိုင် ၂,၅၀၀ အထိ ပစ်ခတ်နိုင်ပြီး ဒုံးပျံ ၂၅ စင်း ရှိသည်။ အက်စ်အက်စ် - ၄ အမျိုးအစားမှာ ၁,၂၅၀ မိုင် အထိ ပစ်ခတ်နိုင်ပြီး ၂၇၅ စင်း ရှိသည်။ အက်စ်အက်စ် - ၂၀ အမျိုးအစားမှာ မိုင် ၃,၁၀၀ အထိ ပစ်ခတ်နိုင်ပြီး ၃၃၃ စင်းရှိသည်။ တစင်းလျှင် ထိပ်ဖူး သုံးခု တပ်ဆင် နိုင်သည်။ အေအက်စ် - ၃ အမျိုးအစားသည် လေယာဉ်ပေါ်မှ ပစ်ခတ်ရသော အမျိုးအစားဖြစ်ပြီး မိုင် ၄၀၀ အကွာအထိ ပစ်ခတ်နိုင်သည်။ အစင်း ၇၀ ရှိသည်။

အမေရိကန်နှင့် ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုတို့သည် ညူကလီယာလက်နက် အင်အားတွင် တဦးနှင့်တဦး မိမိ

ထက်သာနေပြီဟု စွပ်စွဲနေကြသော်လည်း စင်စစ်တွင် နှစ်ဦးစလုံး၌ တဦးကိုတဦး အကြိမ်ကြိမ် ဖျက်ဆီးပစ်နိုင်သော လက်နက်အင်အားကို ပိုင်ဆိုင်နေကြပြီ ဖြစ်သည်။

မဟာဗျူဟာလက်နက်ကန့်သတ်ရေး ဆွေးနွေးပွဲ*

မဟာဗျူဟာ လက်နက်ကန့်သတ်ရေး ဆွေးနွေးပွဲများကို ၁၉၈၆ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ဘရင်္ဂန်မြို့တွင် ဩစထရီးယားနိုင်ငံ ဗီယင်နာမြို့များတွင် ၁၉၆၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၇ ရက်နေ့မှ ၁၉၇၂ ခုနှစ် မေလ တတိယပတ်အထိ ခုနစ်ကြိမ်တိုင် တွေ့ဆုံ ညှိနှိုင်းခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ၁၉၇၂ ခုနှစ် မေလ ၂၆ ရက် နေ့တွင် အမေရိကန်သမ္မတ နှစ်ဆင့်နှင့် ဆိုဗီယက်ခေါင်းဆောင် ဘရက်ဇ်ညက်ဗစ်တို့သည် ပထမဆင့် မဟာဗျူဟာ လက်နက်ကန့်သတ်ရေး စာချုပ်ကို မော်စကိုမြို့၌ လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ခဲ့သည်။ အဆိုပါ စာချုပ်တွင် ဒုံးခွင်းဒုံး ထုတ်လုပ်မှုကန့်သတ်ရေးနှင့် မဟာဗျူဟာ မြောက်ထိုးစစ်လက်နက်များ ထုတ်လုပ်မှုကို ငါးနှစ်ကြာ ရပ်ဆိုင်းထားရေးတို့ ပါဝင်သည်။

မဟာဗျူဟာလက်နက်ကန့်သတ်ရေးကို ဆက်လက် ဆွေးနွေးခဲ့ကြရာ ၁၉၇၄ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် အမေရိကန်သမ္မတ ဖြစ်သူ ဘရက်ဇ်ညက်ဗစ်တို့သည် ၁၉၇၅ ခုနှစ်မှ ၁၉၈၅ ခုနှစ် အထိ ၁၀ နှစ်ကြာ လက်နက်ကန့်သတ်ရေး သဘောတူညီချက်တရပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ခဲ့သည်။ ထိုသဘောတူညီချက်တွင် ညူကလီယာ လက်နက်များကို အရေအတွက် ၂,၄၀၀ စီသာ ထားရှိရေးနှင့် ထို ၂,၄၀၀ အနက် အမ်အိုင်အာရ်ဗီ * အမျိုးအစား ၁,၃၂၀ သာ ပါရှိရေးတို့ ပါဝင်သည်။ တဖန် ဆက်လက် ဆွေးနွေးမှုများအရ ၁၉၇၉ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင် သမ္မတကာတာနှင့် ဘရက်ဇ်ညက်ဗစ်တို့သည် ဩစထရီးယားနိုင်ငံ ဗီယင်နာမြို့၌ ဒုတိယအဆင့် မဟာဗျူဟာလက်နက်ကန့်သတ်ရေးစာချုပ်ကို လက်မှတ် ရေးထိုးနိုင်ခဲ့ပြန်သည်။ အဆိုပါစာချုပ်တွင် ၁၉၈၅ ခုနှစ် ကာလအထိ ထုတ်လုပ် ထားရှိနိုင်သော မဟာဗျူဟာ လက်နက်

များ အရေအတွက်ကို ကန့်သတ်ထားသည်။ သို့သော် အဆိုပါ ဒုတိယအဆင့် -မဟာဗျူဟာ လက်နက်ကန့်သတ်ရေး စာချုပ်ကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုကွန်ဂရက် လွှတ်တော်က ယနေ့တိုင် အတည်မပြုရသေးချေ။

မဟာဗျူဟာ လက်နက်လျှော့ချရေး ဆွေးနွေးပွဲ

အမေရိကန်နှင့် ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုတို့သည် မဟာဗျူဟာလက်နက်ကန့်သတ်ရေးဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးပွဲများကို မဟာဗျူဟာ လက်နက်လျှော့ချရေး ဆွေးနွေးပွဲ* ဟူသော အမည်သစ်ဖြင့် ၁၉၈၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ ဂျီနီဗာမြို့၌ စတင်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ထိုဆွေးနွေးပွဲမှာ ညူကလီယာ ထိပ်ဖူးတပ် တိုက်ချင်းပစ် မဟာဗျူဟာ ဒုံးပျံကြီးများ၏ အရေအတွက်ကို လျှော့ချရေးနှင့် သက်ဆိုင်သည်။ ဆွေးနွေးပွဲတွင် အမေရိကန်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ကို အငြိမ်းစား ဗိုလ်ချုပ်ကြီး အက်ဒဝပ်ရော်နီ+ က ဦးဆောင်ပြီး ဆိုဗီယက်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ကို ဦးဆောင်သူမှာ အမေရိကန်ရေးရာနှင့် လက်နက်ထိန်းချုပ်ရေး ပါရဂူ ဗစ်တာကားပေါ့× ဖြစ်သည်။

အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၏ အဆိုအရ အမေရိကန်တွင် ကုန်းတွင်းအခြေစိုက် မိုင်ညမင်းနှင့် တိုင်တန်ဒုံးပျံများ၊ ရေငုပ်သင်္ဘောများတွင် တပ်ဆင်ထားသော ပိုဆီဒွန်နှင့် ထရိုင်ဒင့် ဒုံးပျံများ အပါအဝင် စုစုပေါင်း တာဝေးပစ်ဒုံးပျံ ၁,၅၇၂ စင်းရှိပြီး အဆိုပါ ဒုံးပျံများ၌ တပ်ဆင် ထားသော ထိပ်ဖူးပေါင်းမှာ ၇,၂၀၀ ရှိသည်။ ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုတွင် အက်စ်အက်စ်-၁၁၊ အက်စ်အက်စ်-၁၃၊ အက်စ်အက်စ်-၁၇၊ အက်စ်အက်စ်-၁၈ နှင့် အက်စ်အက်စ်-၁၉ အပါအဝင် တာဝေးပစ်ဒုံးပျံ စုစုပေါင်း ၂,၃၄၈ စင်းနှင့် ထိပ်ဖူးပေါင်း ၇,၅၀၀ ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် ၁၉၈၂ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် တာဝေးပစ်ဒုံးပျံများ ကန့်သတ်ရေး အဆိုပြုချက်သစ် တရပ်ကို တင်ပြခဲ့သည်။ ထိုအဆိုပြုချက်အရ နှစ်နိုင်ငံစလုံးတွင် တာဝေးပစ်ဒုံးပျံ အရေအတွက်ကို

စုစုပေါင်း အစင်း ၈၅၀ နှင့် ထိပ်ဖူး ၅၀၀၀ စီသာ ထားရှိကြရန် ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ ထိပ်ဖူးများအနက် ကုန်းတွင်းအခြေစိုက် ဒုံးပျံထိပ်ဖူး အရေအတွက်မှာလည်း ၂,၅၀၀ အထိ ထားရှိရမည် ဖြစ်သည်။ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုကလည်း မဟာဗျူဟာ ဗုံးကြဲလေယာဉ်ကြီးများနှင့် တာဝေးပစ်ဒုံးပျံ အရေအတွက်ကို စုစုပေါင်း အစင်း ၁,၈၀၀ သာ ထားရှိရန်နှင့် မဟာဗျူဟာ လက်နက်သစ်များ ထုတ်လုပ်မှုကို ရပ်ဆိုင်းထားရန် ဟူသော အဆိုပြုချက်သစ် တရပ်ကို ပြန်လှန်တင်ပြခဲ့သည်။

အပြန်အလှန် အင်အားထိန်းညှိ လျှော့ချရေး ဆွေးနွေးပွဲ

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဦးဆောင်သော နေတိုးစာချုပ်အဖွဲ့၂ နှင့် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု ဦးဆောင်သော ဝါဆော စာချုပ်အဖွဲ့တို့သည် ဥရောပရှိ သမားရိုးကျတပ်များ အပြန်အလှန် အင်အားထိန်းညှိ လျှော့ချရေးအတွက် ၁၉၇၃ ခုနှစ်မှစ၍ ဩစထရီးယားနိုင်ငံ ဗီယင်နာမြို့တွင် ဆွေးနွေးခဲ့သော်လည်း တိုးတက်မှု အနည်းငယ်သာ ရှိခဲ့သည်။ ၁၉၈၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂ ရက်နေ့တွင် ဆွေးနွေးပွဲသစ် ထပ်မံကျင်းပခဲ့ရာ မတ်လ ၂၉ ရက် နေ့တွင် ပြီးဆုံးခဲ့သည်။

ဥရောပတိုက် အလယ်ပိုင်းတွင် နေတိုးအဖွဲ့ စစ်အင်အား ၇၉၀,၀၀၀ တပ်စွဲထားပြီး ဝါဆောအဖွဲ့ အင်အား ၉၆၀,၀၀၀ တပ်စွဲထားသည်။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုသည် ၁၉၈၂ ခုနှစ် ဇူလိုင် လတွင် အပြန်အလှန် အင်အားထိန်းညှိ လျှော့ချရေးနှင့် ပတ်သက်၍ အဆင့်လေးဆင့် ပါဝင်သော ခုနစ်နှစ်အတွင်း မြေပြင် တပ်ဖွဲ့ အင်အား ၇၀၀,၀၀၀ စီ ကျန်သည်အထိ လျှော့ချနိုင်မည့် အစီအစဉ်တရပ်ကို တင်ပြခဲ့သည်။ ဝါဆော ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့က နှစ်ဘက်တပ်အင်အား ကန့်သတ်ချက်ကို မူအားဖြင့် သဘောတူသော်လည်း အသေးစိတ်အစီအစဉ်များတွင်မူ သဘောထား ကွဲလွဲနေဆဲဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

SS-N.6
* အကျယ်ကို ၁၉၇၉ ခုနှစ် ဩဂုတ်လထုတ် နိုင်ငံတကာရေးရာသတင်းစဉ် စာ ၃၀-၃၇ “မဟာဗျူဟာလက်နက်ကန့်သတ်ရေး သဘောတူညီချက် အဆင့်-၂” ဆောင်းပါးတွင် ဖတ်ရှုပါရန်။

+ Strategic Arms Limitation Talks (SALT)
× MIRV-Multiple Independently - Targetable Re-entry Vehicles ဒုံးပျံတခုတည်းဖြင့် တခုထက်ပိုသော ထိပ်ဖူးများကို သီးခြားပစ်မှတ်များဆီသို့ ပစ်ခတ်နိုင်သော ဒုံးပျံ

* Strategic Arms Reduction Talks (START)
+ Edward Rowny
× Viktor Karpov

p NATO-North Atlantic Treaty Organization
φ Warsaw Pact
၁။ “Mutual and Balanced Force Reduction” Newsweek (U.S.A), 31.1.83, p.11

တာလတ်ပစ် ညူကလီယာဗုံးပျံများ လျှော့ချရေး ဆွေးနွေးပွဲ

အမေရိကန်နှင့် ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုတို့သည် ဥရောပရှိ တာလတ်ပစ် ညူကလီယာ လက်နက်များ လျှော့ချရေးအတွက် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ ဂျီနီဗာမြို့တွင် ၁၉၈၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့မှစ၍ ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါ ဆွေးနွေးပွဲတွင် အမေရိကန် ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ကို ရေတပ် ဝန်ကြီး ဟောင်း ပေါလ်နစ် X က ဦးဆောင်ပြီး ဆိုဗီယက် ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ကို ယူလီ ကဗစ်စင်စကီဗ် က ဦးဆောင်သည်။

ဆွေးနွေးပွဲတွင် ပြည်ထောင်စုသမ္မတ ဂျာမနီနိုင်ငံ၌ လက်ရှိ ဖြန့်ကြက်ထားသော ပါရှင်း-၁ ခုံးပျံများ အား အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက အစားထိုးတပ်ဆင် မည့် ပါရှင်း-၂ ခုံးပျံ ၁၀၀ စင်းနှင့် ခရစ်ဗိုးပျံ ၄၆၄ စင်းကို ဆိုဗီယက်တို့ ဖြန့်ကြက်ထားသော အလွယ် တကူ ရွှေ့ပြောင်းလုပ်ရှားနိုင်သည့် အက်စ်အက်စ်-၂၀ အမျိုးအစား ခုံးပျံ ၃၃၃ စင်း နှင့် ထိပ်ဖူး ၉၉၉ ခု ကိစ္စနှင့် အက်စ်အက်စ်-၄ နှင့် အက်စ်အက်စ်-၅ ခုံးပျံ အစင်း ၃၀၀ ကိစ္စတို့ ပါဝင်သည်။ ပြင်သစ်နှင့် ဗြိတိန် နိုင်ငံတို့တွင်ရှိသော ညူကလီယာဗုံးပျံ ၁၆၂ စင်းကိုမူ ထည့်သွင်း ဆွေးနွေးခြင်း မပြုချေ။ ဆိုဗီယက် ပြည် ထောင်စုကမူ အဆိုပါ ခုံးပျံများကိုပါ ထည့်သွင်း ဆွေးနွေးလိုသည်ဟု ဆိုသည်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ အဆိုပြုချက်

ဥရောပရှိ ညူကလီယာ ခုံးပျံများနှင့် ပတ်သက်၍ ၁၉၈၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် အမေရိကန် သမ္မတ ရီဂင်သည် တာလတ်ပစ်ဗုံးပျံအားလုံး ရုပ်သိမ်း ရေးဟူသော အဆိုပြုချက်သစ်တရပ်ကို တင်ပြခဲ့သည်။ ထိုအဆိုပြုချက်မှာ အကယ်၍ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု သည် အက်စ်အက်စ်-၂၀၊ အက်စ်အက်စ်-၄ နှင့် အက်စ် အက်စ်-၅ ခုံးပျံစုစုပေါင်း အစင်း ၆၀၀ ကျော်ကို

X Paul Nitze
Y Yuli Kvitsinsky
၁။ Newsweek (U.S.A), 31.1.83
၂။ အဆိုပါ ခုံးပျံအရေအတွက်၏ သုံးပုံတစ်ပုံကို အာရှတိုက်ရှိ ပစ်မှတ် များပေါ်သို့ ချီန်ရွယ်ထားသည်ဟု ဆိုသည်။
၂။ Reagan Arms Control Speech (Text), p.14
၃။ NAB/Reuter, 12.2.82, Bul.2, p.18

ရုပ်သိမ်းပေးမည်ဆိုပါက အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက မိမိတို့ စီစဉ်ထားသော ၁၉၈၃ ခုနှစ် နှစ်ကုန်ပိုင်းတွင် ဥရောပ၌ ပါရှင်း-၂ နှင့် ခရစ်ဗိုးပျံ စုစုပေါင်း ၅၇၂ စင်း + ဖြန့်ကြက်ရေးအစီအစဉ်ကို ပယ်ဖျက်ပေးမည် ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ အဆိုပြုချက်ကို သုည ရွေးချယ်မှု ဟု အမည်ပေးထားပြီး အဆိုပြုချက်၏ အနှစ်သာရမှာ “ဥရောပမှ တာလတ်ပစ် ညူကလီယာ ခုံးပျံများ လုံးဝဥသု ဖယ်ရှားရေး” ပင် ဖြစ်သည်။

ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုသည် အမေရိကန် ပြည် ထောင်စု၏ အဆိုပြုချက်ကို ပယ်ချလိုက်ပြီး တန်ပြန် အဆိုပြုချက်တရပ်ကို တင်ပြခဲ့သည်။ ဆိုဗီယက်ပြည် ထောင်စု၏ အဆိုပြုချက်မှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ကသာ တာလတ်ပစ်ဗုံးပျံများဖြန့်ကြက်ရေး အစီအစဉ် ကို ပယ်ဖျက်ပေးမည်ဆိုပါက ဥရောပရှိမိမိတို့၏ အက်စ် အက်စ်-၂၀ အမျိုးအစား ညူကလီယာ ခုံးပျံများကို ၁၆၂ စင်းသာ ကျန်သည်အထိ လျှော့ချပေးမည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ဆိုဗီယက်တို့ထားရှိမည့် အဆိုပါ ခုံးပျံအရေ အတွက်မှာ ဗြိတိန်နှင့် ပြင်သစ်ရှိ ညူကလီယာဗုံးပျံ စုစုပေါင်းအရေအတွက်နှင့် အညီအမျှပင် ဖြစ်သည်။ ညူကလီယာ ဗုံးကြဲလေယာဉ်များကိုလည်း အရေ အတွက်ညီမျှသည်အထိ လျှော့ချရမည်ဟု ဆိုသည်။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုကလည်း ဆိုဗီယက်တို့၏ တန်ပြန် အဆိုပြုချက်ကို လက်မခံခဲ့ချေ။

လွန်ခဲ့သော နေ့ရာသီက အမေရိကန်နှင့် ဆိုဗီယက် ကိုယ်စားလှယ် အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်နှစ်ဦးတို့သည် သတ်မှတ်ထားသော ထိပ်ဖူးအရေအတွက်အတိုင်း တာလတ် ပစ် ခုံးပျံ ၇၅ စင်းစီနှင့် ညူကလီယာလက်နက် သယ်ဆောင်နိုင်သော တာလတ်ဗုံးကြဲလေယာဉ်အစင်း ၁၅၀ စီ ထားရှိရေးဟူသော အဆိုပြုချက်သစ် တရပ်ကို အလွတ်သဘော ညှိနှိုင်း သဘောတူခဲ့ကြသေးသော်

+ ပါရှင်း-၂ အမျိုးအစား ၁၀၀ စင်းနှင့် ခရစ်ဗိုးပျံ ၄၆၄ စင်း ဖြစ်သည်။ ခရစ်ဗိုးပျံများကိုပြည်ထောင်စုသမ္မတဂျာမနီ၊ ဗြိတိန်၊ အီတလီ၊ ဘဲလ်ဂျီယံနှင့် နယ်သာလန်နိုင်ငံများတွင် ထားရှိပြီး ပါရှင်း-၂ ခုံးပျံများကို ဂျာမနီပြည်ထောင်စုတွင် ထားရှိမည်ဟု ဆိုသည်။
၄။ NAB/Reuter, 6.2.83, Sunday Bul. p.1
μ Zero Option

လည်း အမေရိကန်နှင့် ဆိုဗီယက်နှစ်နိုင်ငံလုံးက အဆိုပါ သဘောတူညီချက်ကို ပယ်ချခဲ့သည်။

သမ္မတရီဂင်၏ အိတ်ဖွင့်ပေးစာ

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဒုတိယသမ္မတ ဂျော့ ဘုတ်ရှ်သည် ဥရောပဗုံးပျံကိစ္စတွင် ဥရောပ မဟာမိတ် နိုင်ငံများ၏ ထောက်ခံမှု ခိုင်ခံ့မာမာရရှိရေးအတွက် ဥရောပခန့်ခိုင်သို့ ခရီးလှည့်လည်လမ်း ၁၉၈၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်နေ့ညတွင် အနောက်ဘာလင်မြို့၌ အမေရိကန်သမ္မတရီဂင်၏ ဥရောပ ပြည်သူများထံသို့ အိတ်ဖွင့်ပေးစာတစောင်ကို ဖတ်ကြားခဲ့သည်။ အဆိုပါ အိတ်ဖွင့်ပေးစာတွင် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု ခေါင်းဆောင်သစ် အင်ဒရီပေါ့ဗ်နှင့် ထိပ်သီးဆွေးနွေးပွဲ ကျင်းပပြီး အမေရိကန်နှင့် ဆိုဗီယက်တို့၏ တာလတ် ပစ်ကုန်းတွင်း အခြေစိုက် ညူကလီယာဗုံးပျံအားလုံးကို ဖျက်သိမ်းစေမည့် သဘောတူညီချက်တရပ်ကို လက်မှတ် ရေးထိုးရန် တောင်းဆိုလိုက်သည်။

အဆိုပါတောင်းဆိုချက်ကို ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု ခေါင်းဆောင် အင်ဒရီပေါ့ဗ်က ပယ်ချလိုက်ပြီး သမ္မတ ရီဂင်၏ အဆိုပြုချက်သည် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု အနေနှင့် ညူကလီယာလက်နက်များ ပြဿနာအပေါ် အလေးအနက်ထားသည်ကို ဖော်ပြလျက်ရှိကြောင်း ဝေဖန်ခဲ့သည်။ သို့သော် ထိပ်သီးဆွေးနွေးပွဲ ကျင်းပ ရေးကိုမူ မူအားဖြင့် လိုလားကြောင်း ပြောကြား ခဲ့သည်။

ဥရောပမဟာမိတ်များ၏ သဘောထား

အမေရိကန် ဒုတိယ သမ္မတ ဂျော့ဘုတ်ရှ်၏ အနောက်ဥရောပခရီးစဉ်တွင် တာလတ်ပစ် ညူကလီယာ ဗုံးပျံများကိုစွန့်ပစ်သက်၍ မဟာမိတ်နိုင်ငံများ ၏ ထောက်ခံမှုကို အခိုင်အမာ ရရှိခဲ့သည်ဟု ဂျော့ ဘုတ်ရှ်က ပြောကြားခဲ့သည်။

ဗြိတိန် ဝန်ကြီးချုပ် မာဂရက်သက်ချာနှင့် ပြည် ထောင်စုသမ္မတဂျာမနီ ဝန်ကြီးချုပ် ဟဲလ်မုကီးလ်တို့က ဤအဆိုပြုချက်သည် ဥရောပမှ တာလတ်ပစ်ဗုံးပျံများ ပြဿနာအတွက် အကောင်းဆုံး ဖြေရှင်းနည်းပင် ဖြစ်သည်ဟု ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့ကြသည်။

၁။ Newsweek (U.S.A), 31.1.83, p.11
၂။ NAB/Reuter, 2.2.83, Bul.2, p.1
၃။ NAB/Reuter, 12.2.83, Bul.2, p.18
၄။ NAB/AFP, 5.2.83, Bul.2, p.1

နိုင်ငံတကာရေးရာ ၅/၈၃

နေတိုးအဖွဲ့ အနေနှင့် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုနှင့် သဘောတူညီမှု တစုံတရာ မရရှိပါက မိမိအစီအစဉ် အတိုင်း အနောက်ဥရောပ၌ ယခုနှစ်ကုန်ပိုင်းတွင် ဗုံးပျံသစ်များ ဖြန့်ကြက်မည် ဖြစ်သည်။ အနောက် ဥရောပသား အများအပြားကမူ ဤသို့ ဗုံးပျံ ဖြန့် ကြက်မှုသည် လက်နက် ယှဉ်ပြိုင် တပ်ဆင်မှု အရှိန် အဟုန်ကို မြှင့်တင်ပေးရာရောက်မည်ဟု စိုးရိမ်ကြသည်။ ဒင်းမတ်နိုင်ငံကလည်း ဗုံးပျံစခန်းသစ်များ ဆောက် လုပ်ရေးအတွက် နေတိုးအဖွဲ့သို့ ရန်ပုံငွေ ဧကီလာ ခြောက်သန်း ထည့်ဝင်ရေးကို ဆိုင်းငံ့ထားရန် ပါလီမန် တွင် မဲခွဲဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ဒင်းမတ်နှင့် ပြည်ထောင်စု သမ္မတ ဂျာမနီနိုင်ငံတို့တွင် ဗုံးပျံသစ်များ ဖြန့်ကြက် ရေးကို ကန့်ကွက်သော ငြိမ်းချမ်းရေး ဆန္ဒပြပွဲများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင်လည်း အမျိုးသမီး သုံးသောင်းခန့်သည် လန်ဒန်မြို့တော်မြောက်ဘက် မိုင် ၅၀ အကွာရှိ ဗုံးပျံစခန်းသစ် ဆောက်လုပ်ရန် လျာ ထားသော နေရာတွင် ဆန္ဒပြခဲ့ကြသည်။

ဥရောပနိုင်ငံများတွင် ညူကလီယာဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုများသည် ဆွေးနွေးပွဲများတွင် ဆိုဗီယက် တို့ ဘက်မှ အသာစီးရရန် မဲတင်းပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်စေ ကြောင်း မဟာဗျူဟာ လက်နက်လျှော့ချရေး ဆွေး နွေးပွဲဆိုင်ရာ အမေရိကန် ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ ခေါင်း ဆောင် အငြိမ်းစား ဗိုလ်ချုပ်ကြီး အက်ဒဝပ်ရော်နီက တွေ့ဆုံ မေးမြန်းခန်းတခုတွင် ထုတ်ဖော် ပြောကြား ခဲ့သည်။

ဤသို့ ညူကလီယာဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုများ ပြင်းထန်လာသော်လည်း အနောက်ဥရောပ ကာကွယ် ရေး ဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေးတွင် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၏ အစီအစဉ်အတိုင်း ဗုံးပျံသစ်များကို တပ်ဆင်ကြရန် တညီတညွတ်တည်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြ သည်။

အလားအလာ

အမေရိကန်သမ္မတ ဂျော့ဘုတ်ရှ်သည် အနောက် ဥရောပနိုင်ငံများသို့ ခရီးလှည့်စဉ် အီတလီနိုင်ငံ ရောမ မြို့ အရောက်၌ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ဗုံးပျံအား လုံး ရုပ်သိမ်းရေး အဆိုပြုချက်သည် နောက်ဆုံးအဆို

၅။ Time(U.S.A), 29.1.82, pp.4-5
၆။ U.S News & World Report, 14.6.82, p.33
၇။ ထို စာ ၃၂

ပြုချက် မဟုတ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့ပြီး ခရီးစဉ်မှ အပြန်တွင် ဥရောပဒုံးပျံကိုစွန့် ယခုနှစ်အတွင်းသဘော တူညီချက်တရပ် ရရှိလိမ့်ဟု ယူဆကြောင်း သတင်းစာ ဆရာများကို ပြောကြားခဲ့သည်။

အနောက်ဥရောပ ခေါင်းဆောင်အချို့က ဥရောပ တွင် ဒုံးပျံအားလုံး မရုပ်သိမ်းနိုင်သေးမီ ပထမအဆင့် အနေဖြင့် ဒုံးပျံအရေအတွက်ကို လျှော့ချနိုင်မည့် သဘောတူညီချက်တရပ် ရရှိလိုကြသည်ဟု ဆိုသည်။ အမေရိကန်သမ္မတ ရီဂင်သည် အဆိုပါ အမြင်ကို သုံး သပ်လျက် ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။

အကယ်၍ ဥရောပတွင် ပါရှင်း ၂-နှင့် ခရစ်ဒုံးပျံ များကို ဖြန့်ကြက်လိုက်ပါက ဥရောပတွင် ပျက်ပြား သွားမည့် ညူကလီယာအင်အားညီမျှနေမှုကို ပြန်လည် ထိန်းညှိရန် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုသည် မဖြစ်မနေ အရေးယူ ဆောင်ရွက်ရမည် ရှိကြောင်း မော်စကို သတင်း* စာစောင်တွင် ရေးသားခဲ့သည်။

အမေရိကန် ဒုတိယ သမ္မတ ဂျော့ဘုတ်ရှ်က အနောက်ဥရောပ၌ ယခုနှစ် နှစ်ကုန်ပိုင်းတွင် တပ်ဆင် မည့် ဒုံးပျံများကို အကယ်၍ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု နှင့် သဘောတူညီချက်ရရှိပါက ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းနိုင် ကြောင်း ဖေဖော်ဝါရီလ ၅ ရက်နေ့တွင် ပြောကြား ခဲ့သည်။ ဒုံးပျံသစ်များ တပ်ဆင်ရေး လုပ်ငန်းမှာ ၁၉၈၀ခုနှစ်အထိ ပြီးဆုံးလိမ့်မည် မဟုတ်ဟု ဆိုသည်။

တရုတ်ပြည်သစ် သတင်းဌာနက ၁၉၈၃ ခုနှစ်ကို ဥရောပဒုံးပျံနှစ်ဟူ၍ လှောင်ပြောင်အမည်ပေးလိုက် ပြီး အမေရိကန်နှင့် ဆိုဗီယက်တို့၏ လက်နက်ယှဉ်ပြိုင် တပ်ဆင်မှုသည် အဆုံးသတ်ဖွယ်မရှိကြောင်း ဝေဖန်ခဲ့ သည်။

ဂျီနီဗာတလတ်ပစ်ဒုံးပျံဆွေးနွေးပွဲတွင် ဥရောပ၌ အမေရိကန် ခရစ်ဒုံးပျံ အစင်း ၁၅၀ နှင့် ဆိုဗီယက် အက်စ်အက်စ်-၂၀ ဒုံးပျံ အစင်း ၁၅၀ စီ အညီအမျှ ထားရှိရေး ယာယီသဘောတူညီချက်တရပ်ကို ရဖွယ်ရှိ ကြောင်း အမေရိကန် ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ဝင်တဦးက ဖေဖော်ဝါရီလ ၆ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့ သည်။

အမေရိကန်သမ္မတရီဂင်သည် ဥရောပရှိ ဒုံးပျံများ ကို လုံးဝ ရုပ်သိမ်းရန် သဘောတူညီချက် မရသေးမီ ဒုံးပျံအရေအတွက် လျှော့ချကန့်သတ်ရေး ကြားဖြတ် အဆိုပြုချက်သစ်တရပ်ကို မတ်လ ၃၀ ရက်နေ့တွင် တင် ပြခဲ့သည်။ အဆိုပြုချက်သစ်၏ ဆိုဗီယက်မှာ ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုအနေနှင့် ဥရောပရှိ တလတ်ပစ် ဒုံးပျံ အရေအတွက်ကို လျှော့ချပေးမည်ဆိုပါက ဥရောပ တွင် အမေရိကန်တိုက်ခတ်ဆင်မည့် ခရစ်နှင့် ပါရှင်း-၂ ဒုံးပျံများ၏ အရေအတွက်ကို လျှော့ချပေးမည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ သမ္မတရီဂင်၏ ကြားဖြတ်အဆိုပြုချက်ကို လက်မခံနိုင်ကြောင်း ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံ ခြားရေးဝန်ကြီး ‘ဂရိုမိုကို’က ပြေလ ၂ ရက်နေ့တွင် ပြောကြားခဲ့သည်။

တလတ်ပစ်ဒုံးပျံဆွေးနွေးပွဲတွင် ရလဒ် မည်သို့ မည်ပုံ ပေါ်ထွက်လာသည်ဖြစ်စေ ညူကလီယာဖြန့် ကြက်မှုကို ဟန့်တားရန် ဥရောပတွင် ညူကလီယာ ဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှုဆန္ဒပြပွဲအမြောက်အမြား ယခု နှစ်အတွင်း ပေါ်ပေါက်လာဖွယ်ရှိကြောင်း ဇန်နဝါရီ လ ၃၁ ရက်နေ့ထုတ် နယူးစပီစ် စာစောင်တွင် ရေး သားထားသည်။

ပြင်ဆင်ချက်

၁၉၈၃ ခုနှစ် ပြေလ နိုင်ငံတကာရေးရာသတင်းစဉ် စာမျက်နှာ ၂၄ အောက်ခြေမှတ်စုတွင် “ဟောင်ကောင် တစ်ဒေါ်လာသည် အမေရိကန် ၆ ဒသမ ၆ ဒေါ်လာခန့်နှင့် ညီမျှသည်” အစား “အမေရိကန်တစ်ဒေါ်လာသည် ဟောင်ကောင် ၆ ဒသမ ၆ ဒေါ်လာခန့်နှင့် ညီမျှသည်” ဟု ပြင်ဆင်ဖတ်ရှုပါရန်။

* Moscow News

၁။ NAB/Reuter, 7.2.83, Bul. 1, p.16

၂။ NAB/Reuter, 12.2.83, Bul. 2, p.18

၃။ ထို

၄။ Newsweek (U.S.A.), 31.1.83, p.8

၅။ NAB/Reuter, 6.2.83, Sun Bul. p.1

၆။ SURVIVAL, Nov/Dec, 1981, p.243

၇။ NAB/UPI, 7.2.83, Bul. 1, p.15

၈။ NAB/AFP, 7.7.82, Bul. 2, p.9

၉။ NAB/Reuter, 31.3.87, Bul.2, p.1

၁၀။ NAB/AFP, 1.4.83, Bul.2, p.1

၁၁။ NAB/Reuter, 3.4.83, Sun Bul p.2

တလတ်ပစ်

သတင်းမှတ်တမ်း

မတ် ၁ ရက်။ နိုင်ငံ တနိုင်ငံ၏ ပိုင်နက် နယ် မြေဆိုင်ရာ တစ်ဝန်းပိုင်းများကို အခြား တနိုင်ငံက လွှဲပြောင်းယူရောက် ထိန်းကျောင်းပေးမည့် နိုင်ငံ တကာ ဥပဒေကြမ်းတရပ် ရေးဆွဲမည့် ကုလသမဂ္ဂ ညီလာခံတရပ်ကို ဗီယက်နာတွင် ဖွင့်လှစ်လိုက်သည်။

မတ် ၂ ရက်။ စပိန်-အမေရိကန် ကာကွယ်ရေးနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးစာချုပ်ကို စပိန်ဆိုရှယ်လစ် ဝန်ကြီးများအဖွဲ့က အတည်ပြုလိုက်ပြီး ပါလီမန်က ထောက်ခံ အတည်ပြုပေးရန် တင်ပြလိုက်သည်။

မတ် ၃ ရက်။ နယူးဒေလီမြို့၌ ဘက်မလိုက်ထိပ်သီး ညီလာခံအကြို ဘက်မလိုက် နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီး များ၏ နှစ်ရက်ကြာအစည်းအဝေးကို စတင်သည်။

မတ် ၄ ရက်။ ဘဟားမား၊ ဘာဘေး၊ ဗီမို၊ ကိုလံ ဘီယာနှင့် ဗန်ဒွာတို့နိုင်ငံတို့အား ဘက်မလိုက် လှုပ်ရှား မှုသို့ဝင်ခွင့်ပြုရန် ထိပ်တန်းအရာရှိများအဆင့် အစည်း အဝေးမှ ထောက်ခံတင်ပြချက်ကို ဘက်မလိုက် နိုင်ငံ ခြားရေးဝန်ကြီးများက သဘောတူထောက်ခံသည်။

မတ် ၅ ရက်။ ယမန်နှစ် ပြေလ အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီက နိုင်ငံရေး ပြိုင်ဘက်တဦးအား သတ်ဖြတ်ခဲ့မှုဖြင့် မလေးရှားနိုင်ငံ ယဉ်ကျေးမှု၊ လူငယ် နှင့် အားကစားရေးရာ ဝန်ကြီး ဒါတွတ်မော့ကတာ ဟာရှင် (၄၁) နှစ်အား တရားရုံးချုပ်က သေဒဏ် စီရင်ချက် ချမှတ်သည်။

ပါကစ္စလန် စစ်အုပ်ချုပ်ရေး အကြီးအကဲ သမ္မတ မိုဟာမက် ဇီယာအူလ်ဟတ်ခ်သည် တက္ကသိုလ် ၈ ရန့် ကော်မရှင်၏ဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာမိုဟာမက်အက်မီဇူလ်ကို ပညာရေး ဝန်ကြီး အဖြစ် လည်းကောင်း၊ ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဂျမားဆာအစ်မီယန်ကို ကက်ရှိုပီးယား နှင့် မြောက်ပိုင်းရေးရာ ဝန်ကြီးအဖြစ် လည်းကောင်း၊ အဗ္ဗဒူဂါပူးဟိုတီ ကို ရထားဌာန ဝန်ကြီး အဖြစ် လည်းကောင်း ခန့်အပ်လိုက်သည်။

မတ် ၆ ရက်။ ဩစတြေးလျ ရွေး ကောက် ပွဲ တွင် အလုပ်သမား သမဂ္ဂ အကြီး အကဲဟောင်း ဖြစ်သူ

နိုင်ငံတကာရေးရာ ၅/၈၃

ဘော့ဟော့ ဦးဆောင်သော ဩစတြေးလျ လေဘာ ပါတီက လက်ရှိအာဏာရ ကွန်ဆာဗေးတစ် ပါတီကို မဲစာရေအတွက် ငါးရာခိုင်နှုန်းအသာဖြင့် အနိုင်ရရှိ သည်။

ပြည်ထောင်စု သမ္မတ ဂျာမနီ နိုင်ငံ အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဝန်ကြီးချုပ် ဟဲလမုကိုးလ် (၅၂) နှစ်၏ ညွန့်ပေါင်းအုပ်စုက မဲအသာဖြင့် အနိုင်ရသည်။

မတ် ၇ ရက်။ ခုနှစ် ကြိမ် မြောက် ဘက်မလိုက် ထိပ်သီးညီလာခံကို အိန္ဒိယဝန်ကြီးချုပ် အင်ဒီရာဂန္ဒီက နယူးဒေလီတွင် ဖွင့်လှစ်လိုက်သည်။

၁၉၇၉ခုနှစ်က အစွဲရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးစာချုပ် လက်မှတ် ရေးထိုးခဲ့သည့်အတွက် အာရပ်ကမ္ဘာက အိဂျစ်အား ဝိုင်းပယ်ခဲ့ပြီးနောက် အိဂျစ်နှင့်ဂျော်ဒန် ခေါင်းဆောင်တို့သည် ပထမဆုံးအကြိမ် တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးကြသည်။

မတ် ၈ ရက်။ ထိုင်း နိုင်ငံ၌ အလုပ် လက်မဲ့ ပြဿနာ လျော့နည်းရေးနှင့် လိုအပ်နေသော နိုင်ငံ ခြားငွေရရှိရေးအတွက် အရှေ့အလယ်ပိုင်း ဒေသ၌ အလုပ်သွားရောက် လုပ်ကိုင်ရန် ပဏာမ အနေဖြင့် အရန်တပ်ဖွဲ့ဝင် ၃,၆၀၀ စေလွှတ်ရေးကို ထိုင်းတပ်မ တော်က စတင်ပြင်ဆင်သည်။

မတ် ၉ ရက်။ တရုတ်နှင့် ဆက်ဆံ ရေးများ ပုံမှန်ဖြစ်စေရန်အတွက် အင်ဒိုချိုင်းနား သုံးနိုင်ငံက အစွမ်းကုန်ကြိုးပမ်းမည်ဟု လောနိုင်ငံသမ္မတ ဆူဗန်နို ပောင်က နယူးဒေလီမြို့ဘက်မလိုက်အစည်းအဝေးတွင် ထုတ်ဖော် ပြောကြားသည်။

မတ် ၁၀ ရက်။ အင်ဒိုနီးရှား သမ္မတ ဆူဟာတို အား အဖွဲ့ဝင် ဦးရေ ၉၂၀ ပါဝင်သော ပြည်သူ့ အတိုင်ပင်ခံ လွှတ်တော်က စတုတ္ထငါးနှစ်သက်တမ်း အတွက် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၏ သမ္မတအဖြစ် ပြန်လည် ရွေးချယ်တင်မြှောက်သည်။

ဩစတြေးလျ လေဘာပါတီသည် ဘော့ဟော့အား ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် တရားဝင်ရွေးချယ် လိုက်သည်။

မတ် ၁၅ ရက်။ ဆိုဗီယက် ပြည် ထောင်စု သည် နိုင်ငံခြားငွေ တိုးတက် ရရှိရေးအတွက် ဆွစ်ဇာလန် နိုင်ငံ၊ ဇူးရစ်မြို့ရှိ ဆိုဗီယက် ၏ ဝေါ့ဇ်ချော့ဘာဏ်မှ ရွှေတုံးရွှေခဲများကို ခင်းကျင်းပြသပြီး အများပြည်သူ များထံ တိုက်ရိုက်ရောင်းချသည်။

အမေရိကန်နှင့် တောင်ကိုရီးယား မရိန်းစစ်သား များသည် တောင်ကိုရီးယား နိုင်ငံ၏ အရှေ့ဘက် ကမ်းရိုးတန်းရှိ ပိုဟန်အနီးတွင် ကမ်းတက်စစ်ရေး လေ့ကျင့်ပွဲကို ပြုလုပ်သည်။

မတ် ၁၆ ရက်။ ဂွာတီမာလာ နိုင်ငံ အနှံ့အပြား တွင် ပြင်းထန်သော လေမုန်တိုင်းဒဏ် ခံလိုက်ရသည့် အတွက် တနိုင်ငံလုံးတွင် အရေးပေါ် အခြေအနေ ပြဌာန်းလိုက်သည်။

အင်ဒိုနီးရှားသမ္မတ ဆူဟာတိုသည် သမ္မတအဖြစ် ပြန်လည်ရွေးချယ် တင်မြှောက်ခြင်း ခံရပြီးနောက် ၆ ရက်အကြာတွင် အစိုးရအဖွဲ့သစ်စာရင်းကို ထုတ်ပြန် ကြေငြာသည်။

မတ် ၁၇ ရက်။ အီဂျစ် နိုင်ငံသည် ရေနံဈေး နှုန်းကို တစည်လျှင် ၂၉ ဒေါ်လာဈေးနှုန်းမှ ၂၇ ဒေါ်လာသို့ နှစ်ဒေါ်လာ လျော့ချလိုက်သည်ဟု အီဂျစ်အထွေထွေ ရေနံကော်ပိုရေးရှင်းက ကြေငြာ သည်။

မတ် ၁၈ ရက်။ အရှေ့တောင် အာရှ နိုင်ငံများ အသင်း (အာဆီယံ) ဝင်နိုင်ငံများအကြား ကုန်သွယ် ရေး လုပ်ငန်းများချောမွေ့ အဆင်ပြေစေရေးအတွက် အေစီယံဝင် နိုင်ငံများမှ အကောက်ခွန်အာဏာပိုင် များသည် အထွေထွေကျင့်သုံးစနစ်တရပ်ကို သဘော တူလက်မှတ် ရေးထိုးကြသည်။

မတ် ၁၉ ရက်။ ထိုင်း ဘုရင် ဘူမိဘောလ် အဒူ ယာဒက်သည် ထိုင်းအောက်လွှတ်တော်ကို ဖျက်သိမ်း လိုက်ပြီး အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲကို တလအတွင်း ကျင်းပရန် ဆင့်ဆိုလိုက်သည်။

မတ် ၂၁ ရက်။ ဆိုဗီယက် ကွန်မြူနစ် ပါတီ ဗဟို ကော်မတီ ပေါ်လစ်ဗျူရီအဖွဲ့ဝင် ဆိုဗီယက် ပြည် ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန ဝန်ကြီးအင်ဒရီ ဂရိုမိုကိုသည် ဆိုဗီယက်နှင့် တရုတ်နိုင်ငံရေး တိုင်ပင် ဆွေးနွေးပွဲများဆိုင်ရာ တရုတ်အစိုးရ၏အထူးသံတမန် တရုတ်နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယ ဝန်ကြီး ကျန်စီချင်းနှင့် တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးသည်။

မတ် ၂၃ ရက်။ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ ဂျာမနီ နိုင်ငံ၏ အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရရှိခဲ့

သော ဝန်ကြီးချုပ်ဟဲလမုကိုးလ်က ဝန်ကြီး ၁၆ ဦးပါ ဝင်သည့် ညွန့်ပေါင်းအစိုးရအဖွဲ့သစ်၏ အမည်စာရင်း ကို ကြေငြာသည်။

မတ် ၂၄ ရက်။ ဆိုဗီယက် နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီး ဂရိုမိုကိုအား ပထမဒုတိယ ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်လိုက် သည်။

ဥရောပဘုံဈေးအဖွဲ့နှင့် အာဆီယံအဖွဲ့တို့ နိုင်ငံရေး နှင့် စီးပွားရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု တိုးချဲ့နိုင်ရေး အတွက် အာရှနှင့်ဥရောပ ၁၅ နိုင်ငံမှ ဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေးကို ဗန်ကောက်တွင် ကျင်းပသည်။

မတ် ၂၅ ရက်။ ကော့စမော့ ပြိုဟ်တု အမှတ် ၁၄၄၇ ကို ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုက လွှတ်တင်လိုက်သည်။

မတ် ၂၆ ရက်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် နီဗားဒါးဒေသရှိ ညူကလီယာ ဖောက်ခွဲ စမ်းသပ်ရေး စခန်းတွင် မြေအောက်ညူကလီယာ ဖောက်ခွဲစမ်းသပ် မှုတရပ် ပြုလုပ်သည်။

မတ် ၂၇ ရက်။ အာဖဂန်နစ္စတန်အရေးကို ဆွေးနွေး ရေးအတွက် ကုလသမဂ္ဂ အတွင်းရေးမှူးချုပ် ဗဲရက်စ် ဒေကွေးလျားသည် မော်စကိုမြို့သို့ ရောက်ရှိသည်။

မတ် ၂၈ ရက်။ အရှေ့တောင် အာရှ နိုင်ငံများ အဖွဲ့ (အာဆီယံ) နှင့် သဏ္ဌာန် တူသည့် ဒေသ ဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး အဖွဲ့အစည်းတရပ် ထူထောင်ရေးအတွက် တောင်အာရှနှင့်နိုင်ငံမှ နိုင်ငံ ခြားရေးဝန်ကြီးဌာန အထက်တန်းအရာရှိများ တက် ရောက်သော အစည်းအဝေးတရပ်ကို ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီး အေအာရီ ရှမ်ဆူးဒိုဟာ က ဒဏ္ဍားမြို့တွင် ဖွင့်လှစ်ပေးလိုက်သည်။

အင်ဒိုနီးရှား ဗိုလ်ချုပ်ကြီး လော့ဒီဝက်ဘန်နီမာ ဒန်နီ (၅၀ နှစ်) သည် အင်ဒိုနီးရှား လက်နက်ကိုင်တပ် များ၏ စစ်ဦးစီးချုပ်သစ်အဖြစ် တာဝန်ယူလိုက်သည်။

မောရိုရှပ်စ် နိုင်ငံတွင် ဝန်ကြီးချုပ် အာနီရူဂျတ် နော့က ဝန်ကြီး ၁၆ ဦးပါ ဝင်သော အစိုးရအဖွဲ့သစ်ကို ဖွဲ့စည်းလိုက်သည်။

မတ် ၂၉ ရက်။ ဒဏ္ဍား မြို့တွင် ကျင်းပသည့် တောင်အာရှနှင့်နိုင်ငံမှ နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးဌာန အတွင်းဝန်များ စည်းဝေးပွဲမှာ သတ်မှတ်ထားသည့် နေ့ထက် တရက်စော၍ ပြီးဆုံးသည်။

ကျိတစောင့်တွင်

ယခုလ မျက်နှာဖုံး

ဇင်ဘာဘွဲ့ နိုင်ငံသည် အမျိုးပေါင်း များစွာ
သော တန်ဖိုးမပြတ်နိုင်သည့် သယံဇာတပစ္စည်းများ
ကြွယ်ဝသော နိုင်ငံ တနိုင်ငံ ဖြစ်သည့် အပြင်
စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းကိုလည်း အဓိကထား
လုပ်ဆောင်သည်။ ပုံမှန် ပြည်ပပို့ကုန် တမျိုး
ဖြစ်သော ဝါဂွမ်းစိုက်ခင်းပုံ ဖြစ်သည်။

“ဇင်ဘာဘွဲ့ သမ္မတနိုင်ငံ” ဆောင်းပါးကို
စာမျက်နှာ ၂၀ တွင် ဖတ်ရှုပါရန်။

နိုင်ငံရေး

- အရွှေ့အလယ်ပိုင်း ငြိမ်းချမ်းရေး အစီအစဉ် ၁
- သတ္တမအကြိမ်မြောက်
ဘက်မလိုက် ထိပ်သီးညီလာခံ ၁၁
- ဇင်ဘာဘွဲ့သမ္မတနိုင်ငံ ၂၀

စီးပွားရေး

- အိုပက်နှင့် ရေနံဈေးနှုန်း ၂၂
- စီးပွားရေးရာ သတင်းပဒေသာ ၂၉

စစ်ရေး

- ဥရောပရှိ ညူကလိယာလက်နက်များ
အင်အားထိန်းညှိရေး ၄၁

အထွေထွေ

- တလအတွင်း သတင်းမှတ်တမ်း ၄၇

အဖိုး တစ်ကျပ် ပြား ၅၀

မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ ဗဟိုကော်မတီဌာနချုပ် ပါတီစာနယ်ဇင်းဌာနကြီး ဌာနကြီးမှူး ဦးခင်မောင်ကြည်
(မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၀၂၆၈၁) က ထုတ်ဝေ၍ ပါတီပုံနှိပ်တိုက် အမှတ် ၅၃ နတ်မောက်လမ်းသွယ် ရန်ကုန်မြို့တွင်
ဌာနခွဲမှူး ဦးသန်းအောင် (မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၀၂၂၄၆) က ပုံနှိပ်သည်။